ILMALAN ALUEEN KATUJEN JA AUKIOIDEN YMPÄRISTÖ- JA VALAISTUSSUUNNITELMA

28.12. 2006
LOCI maisema-arkkitehdit

Kartat ja suunnitelmakuvat: LOCI maisema-arkkitehdit, ellei toisin mainita
Perspektiivikuvat: Arkkitehtioimisto Huvila Oy
Valokuvat ja kuvatoimitus: LOCI maisema-arkkitehdit
Ilmakuvat: © Kaupunkimittausosasto
Pohjakartta:© Kaupunkimittausosasto, julkaistu kaupungingeodeetin luvalla § 002/2007

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO **5**

2. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET **7**

Suunnittelualue 7
Suunnittelun lähtökohdat 7
Ilmalan suunnittelutilanne 9
Suunnitelman yleiset tavoitteet 9

3. SUUNNITELMA **10**

3.1. KONSEPTI 10

3.2 KATUJEN JA AUKIOIDEN YLEISSUUNNITELMA 13

3.3. OSA-ALUEIDEN SUUNNITELMAT 23

3.3.1 Kadut ja kevyen liikenteen raitit 23
Radiokatu 23
Ilmalankuja 27
Ilmalankatu 29
Televisiokatu 31
Radanvarsiraitti 33
Tonttikadut ja niihin liittyvät raitit 38

3.3.2 Aukiot 45
Helsingin Veden aukio 45
Ilmalantori 49
Televisioaukio 55
Studioaukio 59
Ison Pajan aukio 63

LIITTEET 64
Suurmaiseman analyyseja
Lähtöaineisto

Viistoilmakuva Ilmalasta keskustaan päin.

1. JOHDANTO

Työn tausta ja tavoite

Tämän työ on laadittu Helsingin Kaupunkisuunnitteluviraston (KSV) toimeksiannosta vuonna 2006. Työn tavoitteena on ollut laatia Ilmalan alueen ympäristö- ja valaistussuunnitelma, jossa ratkaistaan katujen ja aukioiden visuaalinen ilme ja laatutaso. Suunnittelulla on haettu omaleimaista ilmettä media-alan uudelle toimitilakeskittymälle ja kehittyvälle asuinalueelle. Työn tarkoitus on toimia lähtökohtana ja yleisohjeena myöhemmin osa-alueittain laadittaville toteuttamista koskeville ympäristö- ja katusuunnitelmille.

Työryhmä

Suunnitelman ovat laatineet LOCI maisema-arkkitehdit alikonsultteinaan Arkkitehtitoimisto Huvila Oy ja LiCon-AT Oy. LOCI maisema-arkkitehdeista työstä ovat vastanneet maisema-arkkitehdit Krista Muurinen ja Teresa Rönkä. Avustajina työryhmässä ovat olleet maisema-arkkitehdit Milla Hakari, Pia Kuusiniemi, Emilia Weckman sekä yo Armi Sinerkari. Paviljongin suunnitelmat ja perspektiivikuvien visualisoinnin on tehnyt arkkitehti Paula Julin (Huvila Oy). Valaistuksen asiantuntijana on toiminut valaistussuunnittelija Antti Tiensuu (LiCon-AT Oy). Taitosta on vastannut Emilia Weckman.

Työtä on ohjannut ryhmä, jonka vetäjänä on toiminut arkkitehti Ritva Luoto KSV:n asemakaavaosastolta. Ohjausryhmän jäseninä ovat toimineet asemakaavaosastolta projektipäällikkö Timo Lepistö sekä arkkitehdit Veli-Pekka Kärkkäinen ja Teo Tammivuori, liikennesuunnitteluosastolta diplomi-insinööri Kalevi Wahlsten, teknis-taloudelliselta osastolta insinööri Peik Salonen, Helsingin Energian edustajana yleissuunnittelija Kari Rajakallio, Helsingin rakennusvirastosta valaistuspäällikkö Juhani Sandström, maisema-arkkitehti Tomas Palmgren sekä projektinjohtaja Jarkko Karttunen.

Työn kulku

Työ on tehty kesän ja syksyn 2006 aikana. Suunnittelukokouksia on pidetty kuukausittain. Työn alussa perehdyttiin alueen taustaan ja lähtömateriaalina olleeseen aineistoon; Ilmalan alueelle tehtyihin asemakaavaluonnoksiin ja hyväksyttyihin asemakaavoihin, alueen alustaviin katusuunnitelmiin sekä viite- ja toteutussuunnitelmiin (ks. kohta liitteet). Työryhmä osallistui yhteiselle maastokäynnille. Analyysivaiheen pohjalta luotiin alueen kokonaiskonsepti. Yleissuunnitelmaa sekä katujen ja aukioiden suunnitelmia kehitettiin rinnakkain eri mittakaavatasoilla. Työn aikana on pidetty erilliskokouksia Helsingin kaupungin liikennelaitoksen kanssa raitiovaunuliikenteen suunnittelusta. Lisäksi yhteistyötä on tehty Finnmap Conculting Oy:n kanssa koskien radanvarsiraitin toteutussuunnittelua.

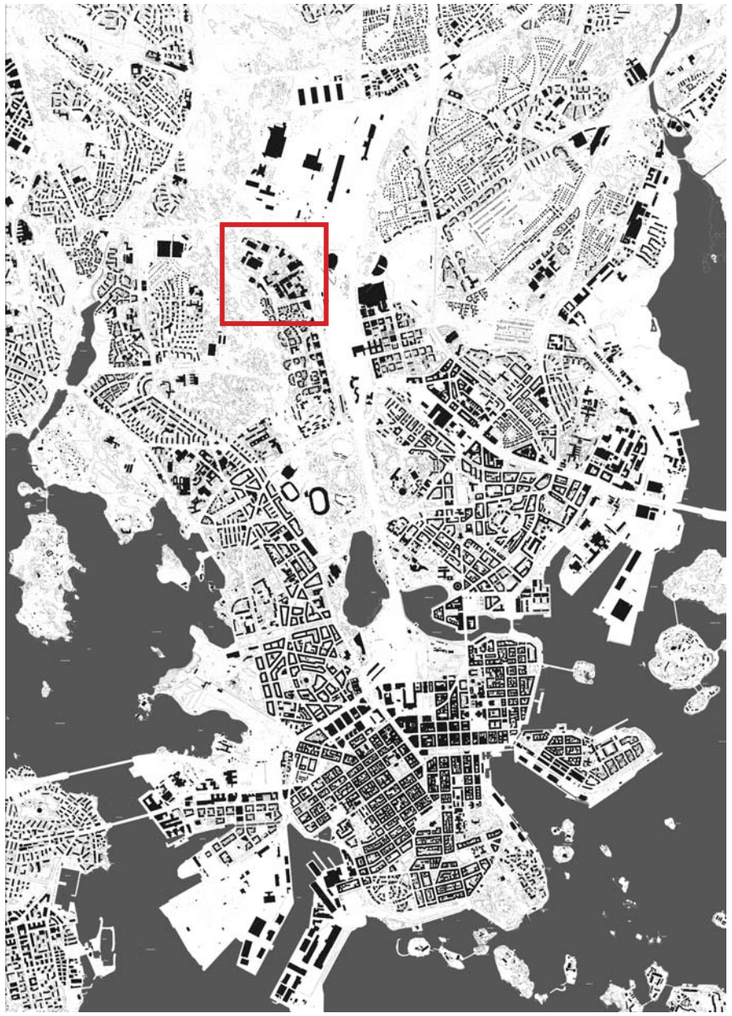

Suunnittelualueen sijainti kaupunkirakenteessa

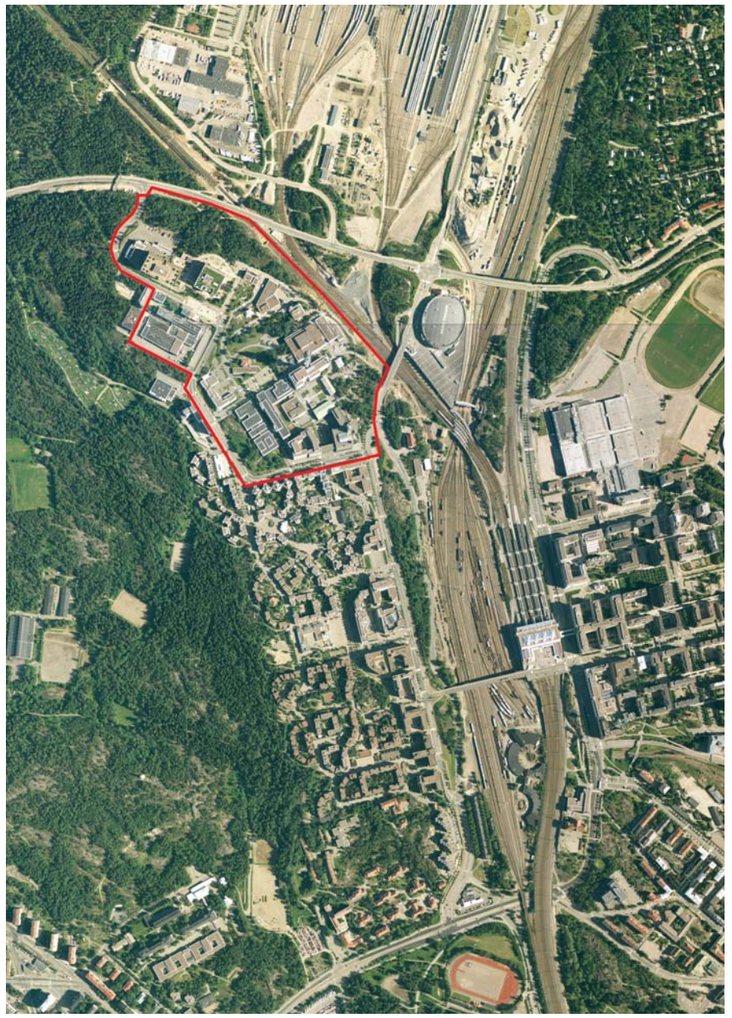

Suunnittelualue Ilmalassa

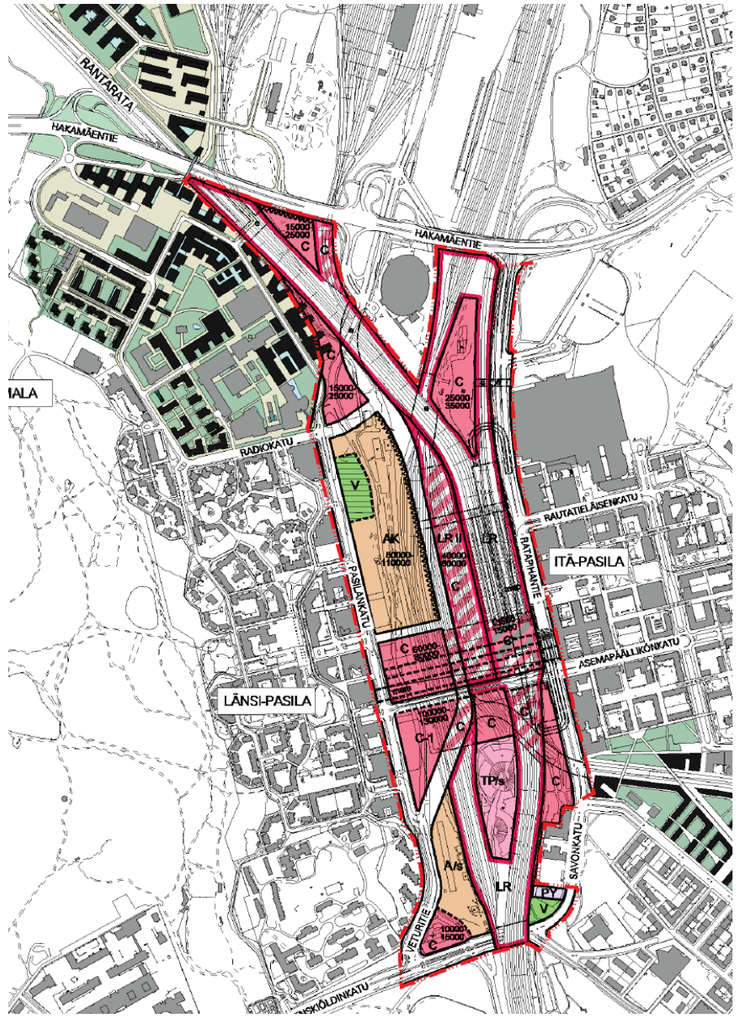

Liittyminen Keski-Pasilaan. Kartta: KSV Asemakaavaosasto, Pasila-projekti

Ilmalan alueen historiallista taustaa

- Nykyisen Länsi-Pasilan alueella sijaitsi jo 1600-luvulla Bölen tila.
- 1800-luvulla Böhlen tilan pohjoispuolella olevan Fredriksbergin tilan valtio osti sotilasampumaradaksi ja rautatietä varten.
- Helsingin päärata rakennettiin vuonna 1862. Fredriksbergin junapysäkki otettiin käyttöön vuonna 1886, jolloin paikallisjunaliikenne Helsingissä alkoi.
- Kaupunkia vaivanneen asuntopulan seurauksena Vähän Huopalahden kylässä olevan Böhlen tilalle alkoi 1890-luvun lopussa syntyä asuintaloja.
- Rantarata rakennettiin vuonna 1903.
- Pasilan eli Fredriksbergin esikaupungiksi nimitetyn puutaloalueen asukkaat tekivät vuonna 1906 ensimmäisen aloitteen alueen liittämiseksi kaupunkiin.
- Vuonna 1912 Helsingin kaupunki osti alueen ja alkoi vuokrata tontteja.
- Alueella on sijainnut kaksi lähdettä, joita käytettiin talousvetenä ja paikallisen limonaditehtaan tarpeisiin 1920-luvulle saakka. Lähteet saastuivat lisääntyneen rakentamisen ja läpiajoliikenteen myötä.
- Ilmalan korkeimmilla kallioilla toimi vuosina 1912-1981 Ilmatieteen laitoksen säähavaintoasema.
- Ilmalan ensimmäinen vesitorni rakennettiin 1920-luvulla.
- Vuosina 1927-29 rakennettiin Yleisradion vanha lähetyskeskus (nykyisin suojeltu rakennus).
- 1950-luvulta alkaen Ilmalaan rakennettiin muita Yle:n tiloja.
- 1960-luvulla Ilmalaan tehtiin laajoja pysäköintialueita.
- MTV Oy muutti Ilmalaan vuonna 1967, kun sen uusi toimitalo pystytettiin nykyiselle paikalleen. Aluetta alettiin kutsua Pöllölaaksoksi.
- Pasilan puutaloalue purettiin 1970-luvulla, tilalle nousi Länsi-Pasilan puna- ja keltatiilinen kerrostaloalue.

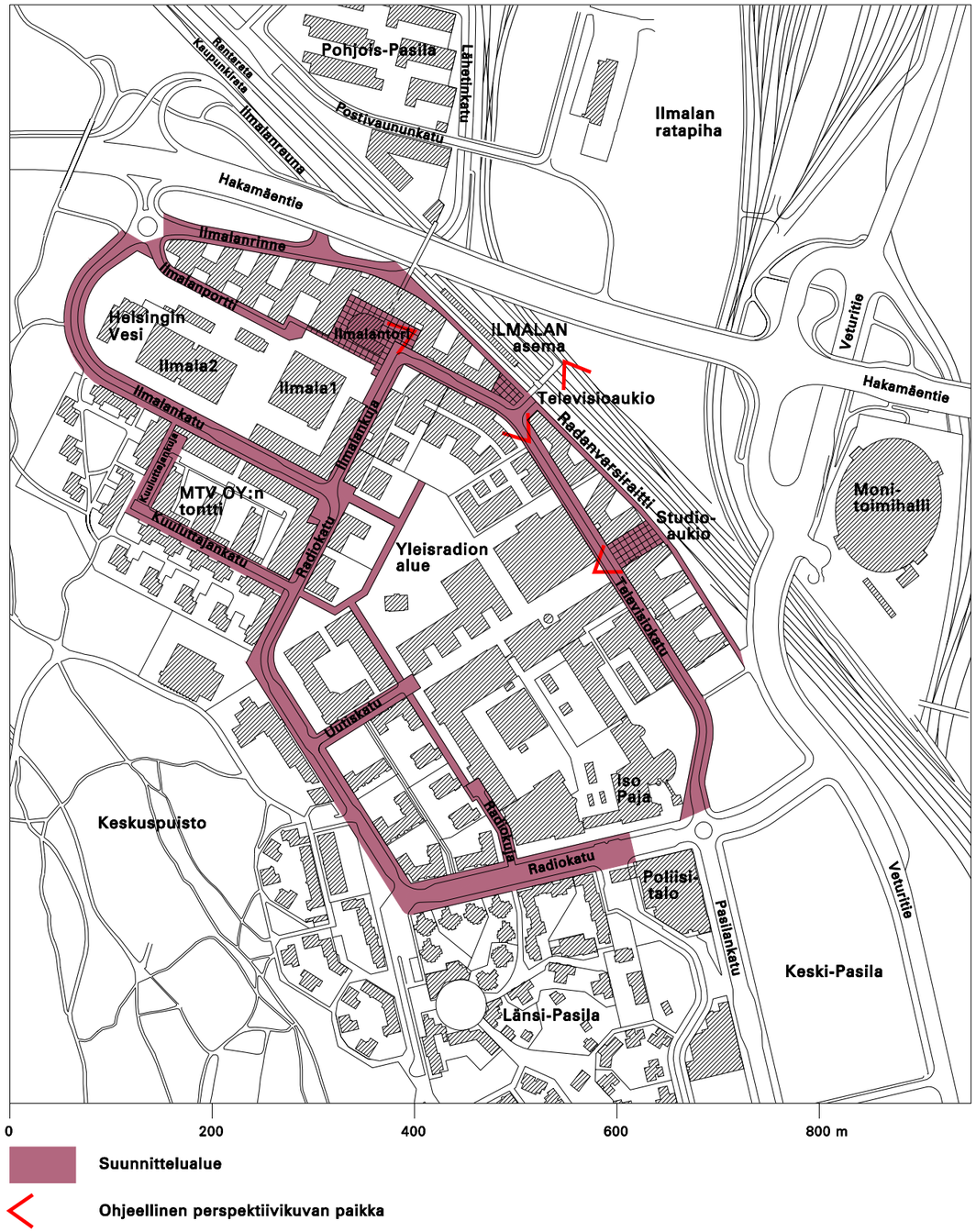

Suunnittelualueet. Kartta: KSV Asemakaavaosasto, Pasila-projekti

2. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Suunnittelualue

Suunnittelualue sijaitsee Ilmalassa, viiden kilometrin päässä Helsingin keskustasta pohjoiseen. Alue rajautuu pohjoisessa Hakamäentiehen ja Ilmalan ratapiha-alueeseen. Idässä reunan muodostavat ranta- ja päärata sekä radat ylittävä Veturitie. Eteläreunaltaan Ilmala liittyy Länsi-Pasilan asuinkortteleihin ja lännessä Keskuspuiston metsiin. Alueen selkärangan muodostavat kokoojakatuina toimivat Ilmalankatu ja Radiokatu. Suunnittelualuetta hallitsevat Yleisradion ja MTV:n sekä Helsingin Veden toimitilat. Alueella sijaitsee myös Suomen valtakunnallisen urheiluliiton (SVUL) pääkonttori. Suunnitelma koskee alueen keskeisiä katu- ja aukioalueita.

Suunnittelun lähtökohdat

Ilmalaan viime vuosina laadittujen ja tekeillä olevien asemakaavamuutosten tavoitteena on ollut kehittää nykyisestä työpaikka-alueesta selvästi kaupunkimaisempi media- ja yritystoiminnan alue sekä muuttaa osa siitä asuinalueeksi. Radan varsi Keski-Pasilasta Hakamäentielle saakka on kaavoitettu yhtenäiseksi asuin- ja toimistokortteleiden rintamaksi. Ilmalaa nykyisin hallitsevat toimitilat (YLE, MTV ja Helsingin Vesi) jatkavat toimintaansa alueen ytiminä. Niiden toimialoihin tukeutuen Ilmalaa ollaan kehittämässä valtakunnalliseksi media-alan keskittymäksi. Uusiin toimitiloihin on tulossa mm. Forum Virium Helsinki-hanke, joka toimii digitaalisia palveluja ja sisältöjä kehittävien yritysten työskentely- ja kohtaamispaikkana.

Yleisradion nykyinen tontti tullaan jakamaan pienemmiksi tonteiksi. Yleisradion aluetta kehitetään mediakeskuksena, jonka ytimenä on nykyisen tontin keskiosaan jäävä radion ja television perustoimintoja sisältävä tontti. Alueen reunoille sijoittuu mediakeskuksen toimitilarakennusten tontteja ja länsireunaan Radiokadun varrelle asuinkerrostalojen tontteja. Veturitie siirretään alueen kaakkoisnurkasta rautatiealueen varteen ja Radiokatua jatketaan Pasilankadun risteyksestä siirretylle Veturitielle. Televisiokadun ja rautatiealueen väliin muodostuu toimistokortteleiden rivistö, jota Televisioaukio ja Studioaukio rytmittävät.

MTV Oy:n alueen etelä- ja länsireunaan on suunniteltu Keskuspuistoon avautuvia asuinkortteleita. Alueen keskelle on johdettu uusi Kuuluttajankatu. Sen pohjoispuolelle jäävään kortteliin on tarkoitus rakentaa MTV Oy:lle uudet toimitilat.

Ilmalaa ollaan aktiivisesti kehittämässä myös monipuoliseksi julkisen liikenteen risteyskohdaksi. Keskeisenä solmukohtana tulee toimimaan Ilmalantori, joka palvelee tulevaisuudessa uuden raitiovaunulinja 9 ja bussilinjan päätepysäkkinä. Ilmalan aseman ja Hakamäentien matkustajaliikenteen pysäkit liitetään toisiinsa toimivaksi kokonaisuudeksi torin ja siltojen avulla. Myös kevyen liikenteen reitistöä kehitetään. Espoosta Helsingin keskustaan saakka yhtenäisenä jatkuva radanvarsiraitti tulee palvelemaan aluetta seudullisena kevyen liikenteen reittinä.

Ilmalankadun ja Radiokadun kautta kulkeva läpiajoliikenne on merkittävä Ilmalan alueen haittatekijä. Läpiajoliikennettä pyritään vähentämään ohjaamalla liikennettä Keski-Pasilan kautta ja parantamalla pääkatuverkkoa Ilmalan alueen reunoilla (Hakamäentie, Veturitie).

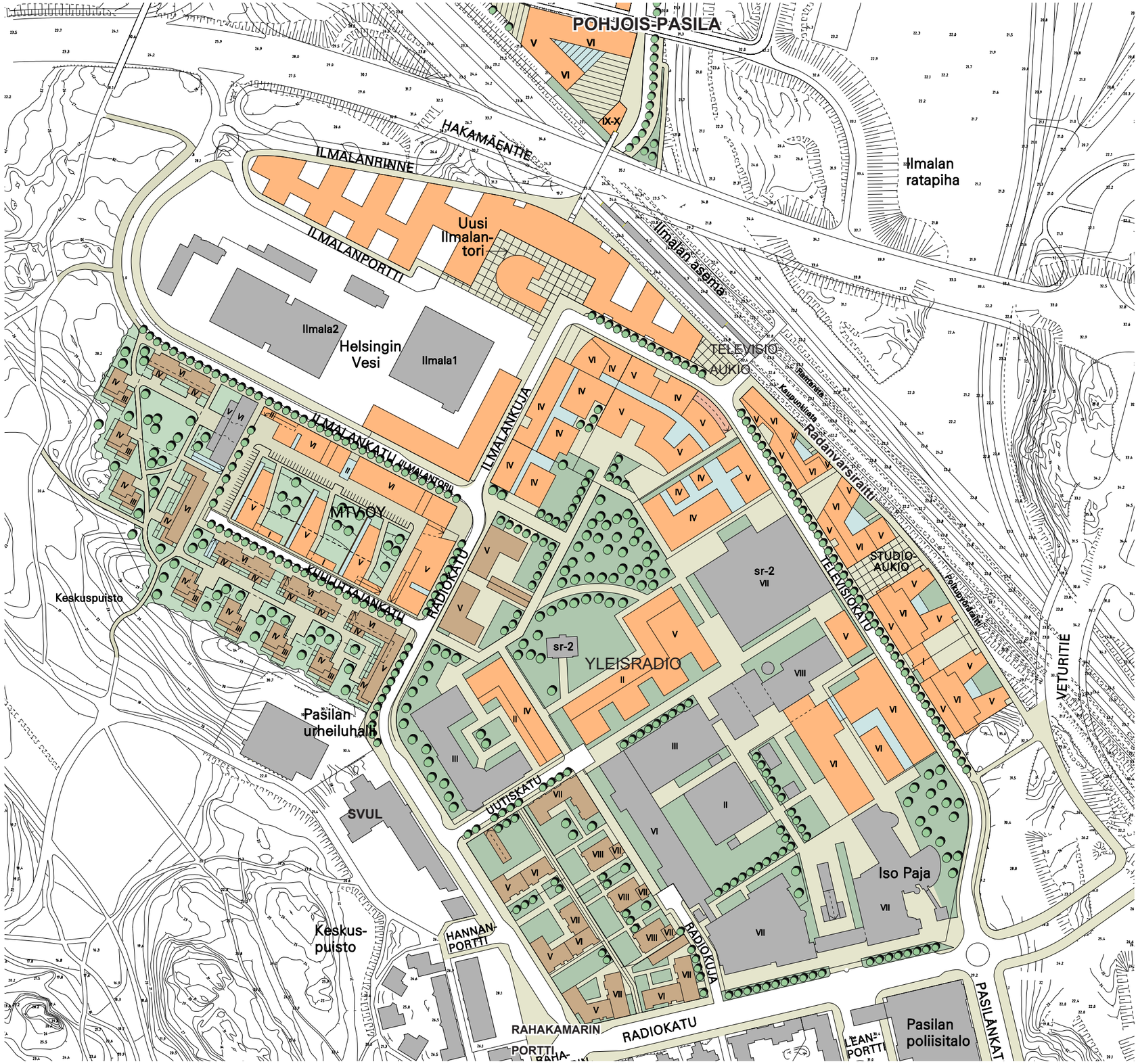

Ilmalan alueen kaavan havainnekuva 1:3000.
Kuva: KSV, Asemakaavaosasto, Pasila-projekti

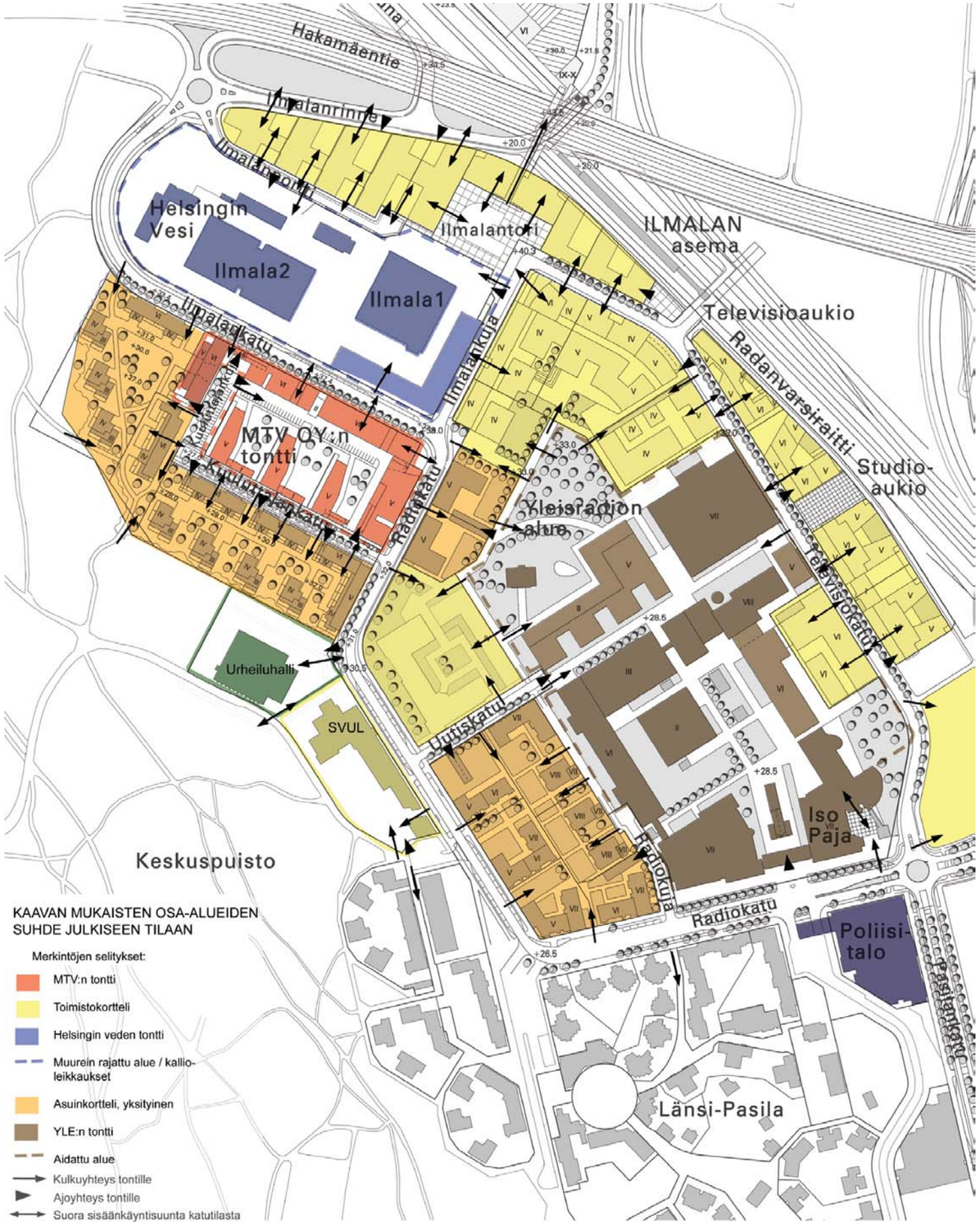

Ilmalan suunnittelutilanne

Ilmalan alueen suunnittelutilanne on vaihteleva; osittain kaavoitus on vielä kesken, osa kaduista ja kortteleista on jo toteutussuunnitteluvaiheessa.

Ilmalan alue kuuluu kolmeen eri asemakaava-alueeseen ja lisäksi Ilmalan kaakkoiskulma on osa Keski-Pasilan osayleiskaava-aluetta. Ilmalan ja Yleisradion alueille on laadittu asemakaava ja asemakaavan muutosluonnos, jonka kaupunkisuunnittelulautakunta on hyväksynyt vuonna 2004. Sen jälkeen luonnoksen kaava-alue on jaettu kahdeksi osa-alueeksi, joista Yleisradion alueelle laadittu asemakaavanmuutos on saanut lainvoiman vuonna 2006. Toisen osa-alueen, Ilmalanrinteen ja Helsingin Veden alueen asemakaavan muutosehdotus käsitellään kaupunkisuunnittelulautakunnassa vuoden 2007 alussa. MTV Oy:n alueen asemakaavan muutos on saanut lainvoiman 2006. Keski-Pasilan osayleiskaava on saanut lainvoiman vuonna 2006. Osayleiskaavaan kuuluvalle Ilmalan kaakkoisosan alueelle laaditaan asemakaava myöhemmin.

Ilmalanrinteelle ja Ilmalankadun pohjoisosalle on laadittu katusuunnitelmat vuonna 2005 ja niiden toteutus sisältyy Hakamäentien käynnissä olevaan rakennusurakkaan. Pääosa Ilmalan kaduista sisältyy Keski-Pasilan katuverkon yleissuunnitelmaan vuodelta 2006. Televisiokadulle on tehty katusuunnitelma vuonna 2006, joka käsittää Televisiokadun lisäksi Radiokadun ja Pasilankadun kiertoliittymän sekä radanvarsiraitin (välillä Veturitie Ilmalan aseman ylikäytävä). Televisiokadun ja radanvarsiraitin ensimmäinen rakennusvaihe Länsi-Pasilan päässä on alkamassa.

Suunnitelman yleiset tavoitteet

Ilmalan muuttuminen keskeiseksi mediatuotannon alueeksi sekä Keski-Pasilaan rakentuva uusi, identiteetiltään voimakas keskusta-alue nostavat suunnittelualueen ympäristön laatuvaatimukset uudelle tasolle. Alueen katuympäristön tulee olla korkeatasoista ja kaupunkimaista. Työssä on ratkaistu alueen katutilojen ja aukioiden visuaalinen ilme ja laatutaso. Valaistus on keskeinen osa suunnitelmaa, silti työssä ei ole ollut tarkoitus esittää yksityiskohtaisia valaistusratkaisuja. Valaistuksessa tärkeitä tavoitteita ovat olleet alueen turvallisuus sekä valaistuksen tilaa ja kaupunkikuvaa korostava vaikutus.

Katujen osalta on suunniteltu alueen pääkatujen yleisilme; Radiokadun ja Ilmalankujan muuttaminen raitioliikenteen kaduiksi sekä Televisiokadun liittyminen uusiin aukioihin ja radanvarsiraittiin. Seudullinen radanvarsiraitti on osa uuden mediakeskuksen ja samalla koko Ilmalan koillista julkisivua Ranta- ja Kaupunkiradalle, Hakamäentielle ja Veturitielle. Raitti tulee muodostamaan useassa vaiheessa toteutuvan radanvarren korttelirivin yhteen sitovan jalustan. Raitin suunnittelussa tavoitteena on ollut huomioida raitin seudullinen ja maisemallinen merkitys. Muiden katujen ja raittien osalta esitetään periaatesuunnitelmat olemassa olevat katusuunnitelmat huomioiden.

Keskeinen työn tavoite on ollut löytää toriaukioille omaleimainen luonne. Aukioiden osalta on ratkaistu niiden rajautuminen ympäröiviin kortteleihin, kulkuyhteydet, tasoerot, rakenteet sekä istutettavat alueet. Ilmalantorille on laadittu paviljongin ideasuunnitelma.

3. SUUNNITELMA

3.1. KONSEPTI

Yleissuunnitelman pohjaksi tehdyn kokonaiskonseptin ideoita on etsitty Ilmalan nykytilan ominaispiirteistä sekä alueelle tulevista uusista toiminnoista ja teemoista. Työvaiheen keskeisenä lähtökohtana ovat olleet Ilmalan ja sen lähiympäristön maisemalliset ja kaupunkikuvalliset ominaisuudet. Konseptia kuvaamaan on valittu muutamia mielikuvia, jotka ovat työlle keskeisiä; linnoitus, kaksi vyöhykettä, ytimet sekä mediakeskus.

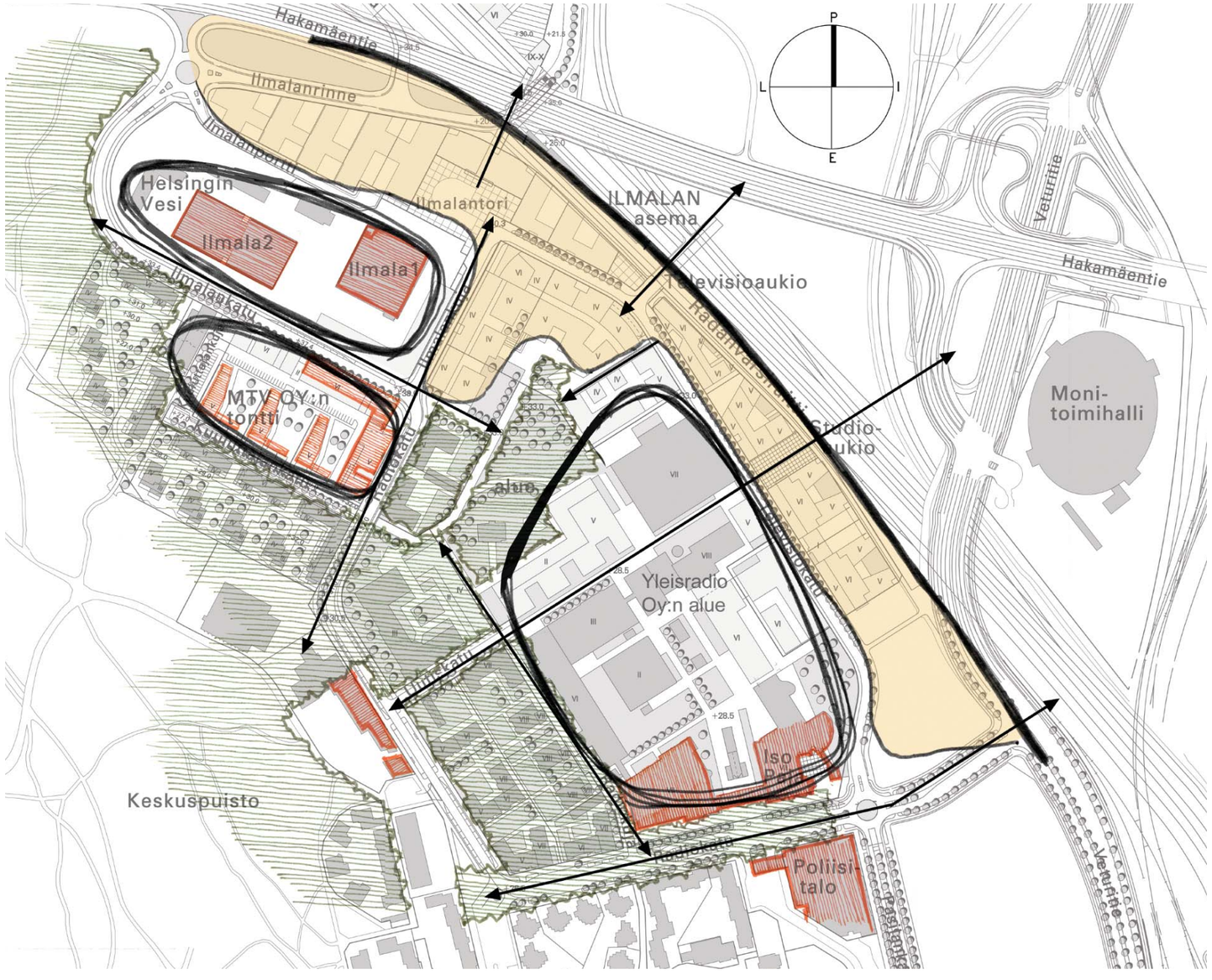

Konsepti - kahden vyöhykkeen lomittuminen

Linnoitus

Ilmala sijaitsee kallioselänteen laella. Sitä rajaavat pitkittäiset, pohjois-eteläsuuntaiset, laaksomaiset tilat. Länsireunalla polveilee Keskuspuiston tiheä metsän reuna. Idässä pää- ja rantaradan avointa ratapiha-aluetta reunustavat jyrkät kallioseinämät ja rakennusten muurimaiset julkisivut. Radat leikkaavat kallioselänteen ratapihaa jäsentäviksi saarekkeiksi. Radanvarsimaisemaan kuuluvat poikittaisina yhteyksinä toimivat ratoja ylittävät sillat. Ilmalan alue on yksi Helsingin korkeimmista kohdista (+ 45 m m.p.y). Sen ylimmästä maastonkohdasta, Vesilinnojen alueelta, erottuvat eteläisen kantakaupungin silhuetti, sen tornit, mastot ja piiput. Myös muista alueen osista avautuu näkymiä aina Helsingin keskustaan saakka. Suurmaisemassa Ilmalan tunnistettavina maamerkkeinä näkyvät Yleisradion linkkitorni ja Ison Pajan torni sekä Helsingin Veden Vesilinnat.

Ilmalan muurimaiset jyrkänteet ja aluetta hallitsevat suuret rakennuskokonaisuudet suljettuine pihoineen ja torneineen synnyttävät mielikuvan linnoituksesta. Linnoitus edustaa sisäänpäin kääntynyttä kohdetta, joka olemukseltaan erottuu ympäristöstään. Tulevaisuudessa Ilmala on tarkoitus muuttaa torjuvasta vastaanottavaksi ja houkuttelevaksi kaupunkiympäristöksi. Mielikuva jylhästä, selkeäpiirteisestä, suurimittakaavaisesta kohteesta on voimakas lähtökohta alueen imagon kehittämiselle.

Kaksi vyöhykettä – metsä ja radanvarsi

Ilmalan kaksi toisilleen monin tavoin vastakohtaista alueen pitkittäistä reunaa – metsä ja radanvarsi - on otettu konseptin tilalliseksi peruslähtökohdaksi. Kummankin reunan ominaisia luonteenpiirteitä vahvistetaan. Kaupunkitilan muuntuminen luonnonmetsästä urbaaniksi ’metsäksi’ ja vähitellen täysin rakennetuksi radanvarsimaisemaksi on katu- ja aukiotilojen perusteema.

Keskuspuiston metsäisen reunan katkeamaton liittyminen asuinkortteleihin luo perusedellytykset uuden asuinympäristön suunnittelulle. Asuinkortteleiden ja niitä rajaavien katutilojen vehreää luonnetta korostetaan kasvillisuudella; ikivihreillä kasveilla, katupuilla ja köynnöksillä. Keskuspuiston puoleista katukuvaa hallitsee asumisen mittakaava. Asuinalueiden yksityinen luonne ja mittakaava huomioidaan materiaalien käytössä ja katutilan jäsennöinnissä.

Radanvarsi on dynaaminen reuna, jolle uudet toimistokorttelit keskittyvät. Sen pitkä julkisivu avautuu pitkälle koilliseen rantaradan ja Hakamäentien suuntaan. Virtaviivaisen reunan suuntaiset liikenne- ja kulkuyhteydet sekä reunaa jaksottavat poikittaiset sillat ja aukiot luovat jatkuvassa liikkeessä olevan vyöhykkeen. Radanvarsi rakennuksineen ja raitteineen muodostaa kaupunkimaisen julkisivun ratapihan avoimeen maisematilaan. Radanvarren luonteeseen kuuluu julkisen tilan käsittely asuinkortteleihin rajautuvia katutiloja rohkeammalla tavalla. Kaupunkiaukiot luovat Televisiokadun varrelle kokoontumispaikkoja ja aktiiviselle katutilalle luodaan edellytyksiä toimistotilojen ja julkisen tilan vuorovaikutteisella suunnittelulla. Katutilassa hyödynnetään uutta mediatekniikkaa ja aukiot erikoisvalaistaan.

Ytimet

Ilmalan ydinalueet muodostuvat ympäristöstään suljetuista yksiköistä (Yleisradio, MTV ja Helsingin Vesi), joiden toiminta kuitenkin heijastuu näkyvästi jokapäiväiseen yhteiskuntaan. Nämä alueet ovat yhteiskunnan kannalta strategisesti herkkiä alueita, jonka vuoksi niiden toiminnan luonteeseen kuuluu tiukasti vartioitu yksityisyys ja liikkumisen rajoittaminen. Nämä tontit rajautuvat kaupunkitilasta omiksi saarekkeikseen ja ne muodostavat uuteenkin kaupunkirakenteeseen laajoja, kierrettäviä esteitä. Tästä syystä alueiden lävitse avautuvat näkymäakselit muodostuvat tärkeiksi kaupungissa liikkumisen ja orientoitumisen kannalta.

Mediakeskus

Nyky-Ilmala on medioista radion ja television valtakuntaa. Yleisradio Oy edustaa julkista valtaa, jonka symbolina voidaan pitää uutislähetyksiä. MTV Oy on leimautunut kaupallisen vallan instituutioksi, jota edustavat elokuvat, viihdeohjelmat sekä mainokset. Ilmalan tietoinen kehittäminen media-alan keskuksena tulee monipuolistamaan alueen kaupunkirakennetta ja lisäämään vuorovaikutteisuutta, myös ulkotilojen osalta. Forum Virium Helsinki -hankkeen myötä useiden saman alan yritysten synergia voidaan hyödyntää. Toimitilojen suhde katutilaan ja aukioihin vaikuttaa keskeisesti ympäristön suunnitteluun. Katutilaa aktivoidaan pohjakerroksiin sijoitettavien avoimien palvelu- ja oleskelutilojen kautta.Toisaalta informaatiotulvan kanssa työskentelevien ammattilaisten virkistykseksi ja ’pikseliähkyn’ vastapainoksi Ilmalaan luodaan taukopaikkoja, informaatiovapaita vyöhykkeitä.

HELSINGIN VESI
VESILINNA 2
VESILINNA 1
ILMALANRINNE
ILMALANPORTTI
ILMALANKATU
ILMALANKUJA
ilmalantori
paviljonki
TELEVISIOKATU
Televisio-aukio
KAJAANINSILTA
FORUM VIRIUM - KORTTELI
MTV OY
KUKKUTTAJANKATU
HAKOMOTIE
YLEN PUISTO
vanha lähetyssasema
YLENKATU
URHEILU-HALLI
VILJELYPALSTAT
KESKUSPUISTO
SVUL
UUTISKATU
HANNANPORTTI
RADIOKUJA
RADIOKATU
YLE
ISO PAJA
Iso Pajan aukio
UUSI TOIMISTO-KORTTELI
PASILAN POLIISITALO
LEMPIPORTTI
HERTTONIEMENRANTA
RADIOMIESTENTIE
Pp.tie
Vähä Huopalahden kylä
17054
3:9
Studio-aukio

YLEISSUUNNITELMA
(ei mittakaavassa)

MERKINNÄT:

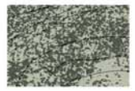

Keskuspuisto

viljelypalstat

nurmi
maanpeitekasvillisuus

säilyvä lehtipuu

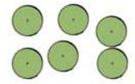

istutettava
lehtipuu

havupuu

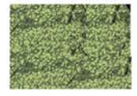

pensas-
perennaistutus

vaijereiden
kannatinpylväät
+ köynnös

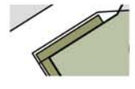

leikattu pensasaita

säilytettävä
avokallio

vesiaihe

3.2 KATUJEN JA AUKIOIDEN YLEISSUUNNITELMA

Kaupunkitilallinen rakenne - kokonaissommittelu

Uuden kaupunkitilan kokonaissommittelussa on huomioitu Ilmalan erityinen mittakaava. Massiiviset rakennusvolyymit, suuret korkeuserot ja näyttävät maamerkit luovat Ilmalaan oman mittakaavansa, joka vaatii suurilinjaisia ratkaisuja myös ulkotilojen suunnittelulta.

Ilmalan suunnittelun haasteena on suurien, suljettujen tonttien asema kaupunkirakenteessa. Yksityiset tontit muodostavat kaupunkitilaan läpipääsemättömiä saarekkeita. Tällöin orientoituminen voi olla vaikeaa ja kokonaisuus pirstaloituu erillisiksi osa-alueiksi. Ilmalan alueelta puuttuu nykyään kaupunkitilaa kokoava rakenne. Suunnitelmassa kokoojakadut ja niitä yhdistävät raitit sekä näkymiltään esteettömiksi esitetyt akselit muodostavat Ilmalan selkärangan. Kaduille on annettu selkeästi oma hierarkinen luonteensa. Kullekin kadulle ja raitille on suunniteltu tunnistettava ilmeensä kasvillisuudella, rakenteilla ja materiaalivalinnoilla.

Työssä on pidetty tärkeänä Ilmalalle tunnusomaisten maamerkkien ja kaupunkikuvaa hallitsevien rakennusten aseman säilyttäminen. Yleisradion linkkitorni, Ison Pajan torni ja satelliittilautaset sekä Vesilinnan säiliöt hallitsevat niin kauko- kuin lähimaisemaakin. Helsingin Veden kattoterassit ovat näköalapaikkoja koko kaupungin yllä. Näiden maiseman dominanttien ympärille on jätetty tietoisesti ’vapaata’ tilaa ja niiden maisemallinen asema on huomioitu alueen kokonaisvalaistuksessa.

Keskeistä Ilmalassa on myös ratkaista alueen yksityisten ja julkisten ulkotilojen liittyminen toisiinsa. Osa suunnitelmassa esitetyistä reiteistä ja aukioista on yksityisillä tonttialueilla. Siten niiden toteutus ja kunnossapito kuuluvat tontinomistajille.

Kasvillisuutta on käytetty selkeinä suurilinjaisina aiheina; yhtenäisinä puuriveinä, leikattuina pensasaitoina, köynnösseinäminä sekä maanpeitekasvillisuutta lähinnä korotettuina istutusalueina. Uudet rakenteet, kuten tukimuurit, kaiteet ja aidat on suunniteltu osana kaupunkikuvallista kokonaisuutta ja ne on osa-aluesuunnitelmissa usein esitetty tiettyä moduulia toistavina periaateratkaisuina. Katujen ja aukioiden pintamateriaalien käytöstä on esitetty periaateratkaisuja, jotka sitovat eri osa-alueet yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Näitä periaatteita tulee kehittää yksityiskohtaisemmin toteutussuunnitteluvaiheessa.

Aukioilla käytetään luonnonkiveä erityisesti tukimuureissa, reunuksissa ja kiveysten erikoisaiheina. Peruspinnat voivat olla esimerkiksi paikalla valettua betonia tai betonilaattoja. Erilaisia kiviaineksia käytetään kasvillisuuden alla katteena. Keskeistä materiaalivalintojen kannalta on ylläpitää Ilmalan alueen yhtenäistä kokonaisvaikutelmaa.

P
L
I
E

Helsingin Veden alue

Vesilinnat

Satelliitti-
lautaset

Kosteikkokorpi

MTV:n alue

Vihreä keskus

Lampi

Keskuspuiston vihreä reuna

Vanha lähetyskeskus

Linkkitorni

Viljelypalstojen avoin laaksotila

Vanhat männyt
kalliosaarekkeella

YLE:n alue

Keskuspuiston
vihreä reuna

Isonpajan torni

Avokallio

ILMALAN NYKYTILAN ARVOT

Kalliomaasto luo alueelle vaihtelevuutta, avokalliosaarekkeet, kallioleikkaukset, luonnonkivimuurit

Vesilinnojen hallitseva monumentaalisuus ja kattoterassit, näköalapaikkoja koko kaupungin yllä

Vihreät reunat
länsireunassa Keskuspuiston metsäluonnoltaan arvokas kosteikkokorpi

Avokallioalueilla olevia vanhoja mäntyjä, joita pyritään suojelemaan

Alueen keskellä Yleisradion vehreä keskus

Mittakaavaltaan suuret rakennusvolyymit, yksityiset aidatut alueet

Alueen sisäiset päänäkymät

Tunnistettavat maamerkit Vesilinnan säiliöt, linkkitorni, Ison Pajan torni, satelliittilautaset, hallitsevat niin kauko- kuin lähimaisemaa

Suunnittelualueen tonttirajat

Säilytettävät luonnonelementit

Ilmalan voimakkaasti muuttuvassa ympäristössä olisi tärkeää säilyttää ja nostaa esiin joitakin paikalle ominaisia tunnuspiirteitä. Alueelle tyypillinen kalliomaasto ja paikoin suuretkin korkeuserot luovat vaihtelevuutta. Avokalliosaarekkeet, louhitut kallioseinämät ja luonnonkivi-muurit ovat Ilmalassa korostettavia ja toistettavia aiheita. Rakentamisesta syntyvää louhintamateriaalia hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan paikallisesti esim. muureissa ja seinäpinnoissa sekä täytöissä.

Ilmalassa keskeisesti sijaitseva, alueen alimmassa painanteessa oleva Yleisradion puisto on kaupunkitilan vihreä sydän. Vaikka se jatkossakin on Yle:n yksityisessä käytössä, sen rooli taukona kaupunkitilassa ja vastapainona massiivisille rakennuksille on tärkeätä säilyttää.

Koska alue rakennetaan intensiivisesti ja uuden kasvillisuuden, erityisesti puiden, vakiintuminen tapahtuu hitaasti, olemassa olevia hyväkuntoisia ja näyttäviä puuryhmiä pyritään säästämään. Erityisesti Ilmalan avokallioalueiden vanhoja mäntyjä pyritään suojelemaan.

Keskuspuiston reunassa uuden asuinkorttelin tuntumassa on metsäluonnoltaan arvokas kosteikkokorpi. Sen säilyttämiseksi liikkuminen on keskitettävä selkeästi ohjatuille reiteille.

Kuusi suunnitteluelementtiä

Työn keskeisiksi suunnitteluvälineiksi on valittu seuraavat kuusi elementtiä:

Kallio

Kallio edustaa Ilmalassa alkuperäistä ja pysyvyyttä. Maaston jyrkkä topografia ja ihmiskäden muokkaamat kalliopinnat antavat Ilmalalle tunnusomaisen yleisilmeen. Luonnonkiven monipuolinen käyttö – avokallioina, louhittuna seinäminä ja kivimuureina, nykytekniikan keinoin hiottuna, jopa kiillotettuna pintana – sitoo uudet ulkotilat osaksi paikan jatkumoa.

Taivas

Ilmalan syrjäisillä kallioilla toimi jo viime vuosisadan alkupuolella Ilmatieteen laitoksen säähavaintoasema (vv.1912-1981), jonka mukaan paikka on saanut myös runollisen nimensä. Taivas on Ilmalassa voimakkaasti läsnä, erityisesti korkeilla kallioilla, jyrkänteen reunoilla, pitkien näkymien taustana, kattoterasseilta havainnoituina. Taivas on globaalisti yhdistävä elementti, silti aina paikallinen. Ilma on myös näkymätön välittäjäaine, joka kuljettaa informaatiota radioaaltoina, digitaalisina signaaleina satelliittien kautta.

Suunnitelmassa on haluttu korostaa taivaan merkitystä hektisen mediakeskuksen vastapainona – avarana, muuttuvana, ajatuksia herättävänä elementtinä – vapaana tilana, Ilmalan kattona.

Sää- ja vuodenaikojen vaihtelujen havainnointia on tuotu korostuneesti esille katutilassa mm. luomalla näköalapaikkoja sekä rajaamalla ja korostamalla valittuja näkymiä erilaisilla rakenteilla ja kasvillisuudella. Myös taivaan heijastumista erilaisille pinnoille on käytetty hiljaisena, hitaasti muuttuvana vuoropuheluna keinotekoiselle, digitaaliselle kuvalle.

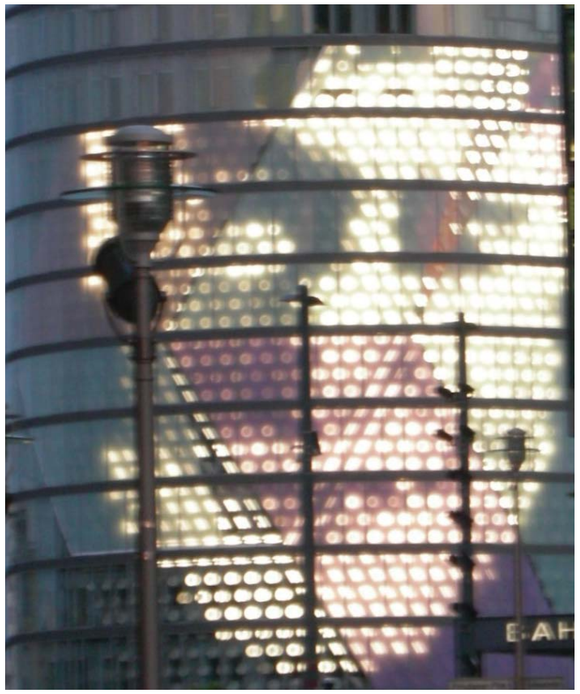

Vesi

Ilmalassa on vielä 1920-luvulla ollut luonnonlähteitä, joiden vesiä on hyödynnetty talousvetenä ja paikallisen limonaditehtaan tarpeisiin. Vesitornit ovat tulleet 1920-luvulla. Nykyisin helsinkiläinen juomavesi tulee Päijänteestä ja sitä varastoidaan Ilmalan alueelle, jossa sijaitsee myös Helsingin Veden pääkonttori. Suunnitelmassa halutaan tehdä veden läsnäolo näkyväksi massiivisten vesisäiliöiden hallitsemassa maisemassa. Keskeisesti sijaitsevalla aukiolla esiin tuleva vesi (esimerkiksi vesihanaseinämän tai juomavesipollareiden kautta) sitoo vesiteeman osaksi Ilmalan identiteettiä.

Metsä

Ilmala liittyy Keskuspuiston kainaloon. Ilmalaa hallinneet kalliomännyt ja painanteissa viihtyvät rehevämmät koivut ja kuuset ovat väistymässä modernin Ilmalan tieltä. Suunnitelmassa luonnonmetsä muuttuu urbaaniksi metsäksi, metsän arkkitehtuuri muuntuu uudelleen tulkituiksi katoiksi, seiniksi, pilareiksi ja lattioiksi - lehvästöt vaijereiksi ja katoksiksi, puiden rungot pylväiksi ja porteiksi, vihreät seinämät metalliporteiksi. Uusia havupuusaarekkeita istutetaan uuden kaupunkitilan risteyskohtiin muistumiksi. Keskuspuiston huokoiset materiaalit vaihtuvat vähitellen koviksi pinnoiksi, mikä heijastuu myös tilojen akustiikkaan.

Valo

Myös luonnonvalo on suunnitteluväline. Kesällä luonnonvalon merkitys korostuu, keinovalo on vähemmän merkityksellinen, valot ja varjot ovat pääroolissa. Talvella keinovalo on itsessään tärkeä, silloin valaistuksella korostetaan valikoituja kohteita. Suunnitelmassa on tutkittu miten luoda tilallista vaikutelmaa erilaisten heijastusten ja varjojen avulla. Aukioille voidaan perusvalaistuksen lisäksi tuoda erilaisille pinnoille heijastettavia kuvia elävöittämään aukiotilaa.

Informaatio

Ilmalan alueen toimialojen luonne uutisten, informaation ja digitaalisen aineiston sisällön tuottajina tulee näkyä ulkotilassa. Aukiot ja erityisesti mediapaviljonki Ilmalantorilla ovat tässä keskeisessä roolissa. Ilmalasta on myös tulossa uusi julkisen liikenteen risteysasema ja selkeät opasteet ja informaation näkyvyys ovat siksi korostuneessa roolissa.

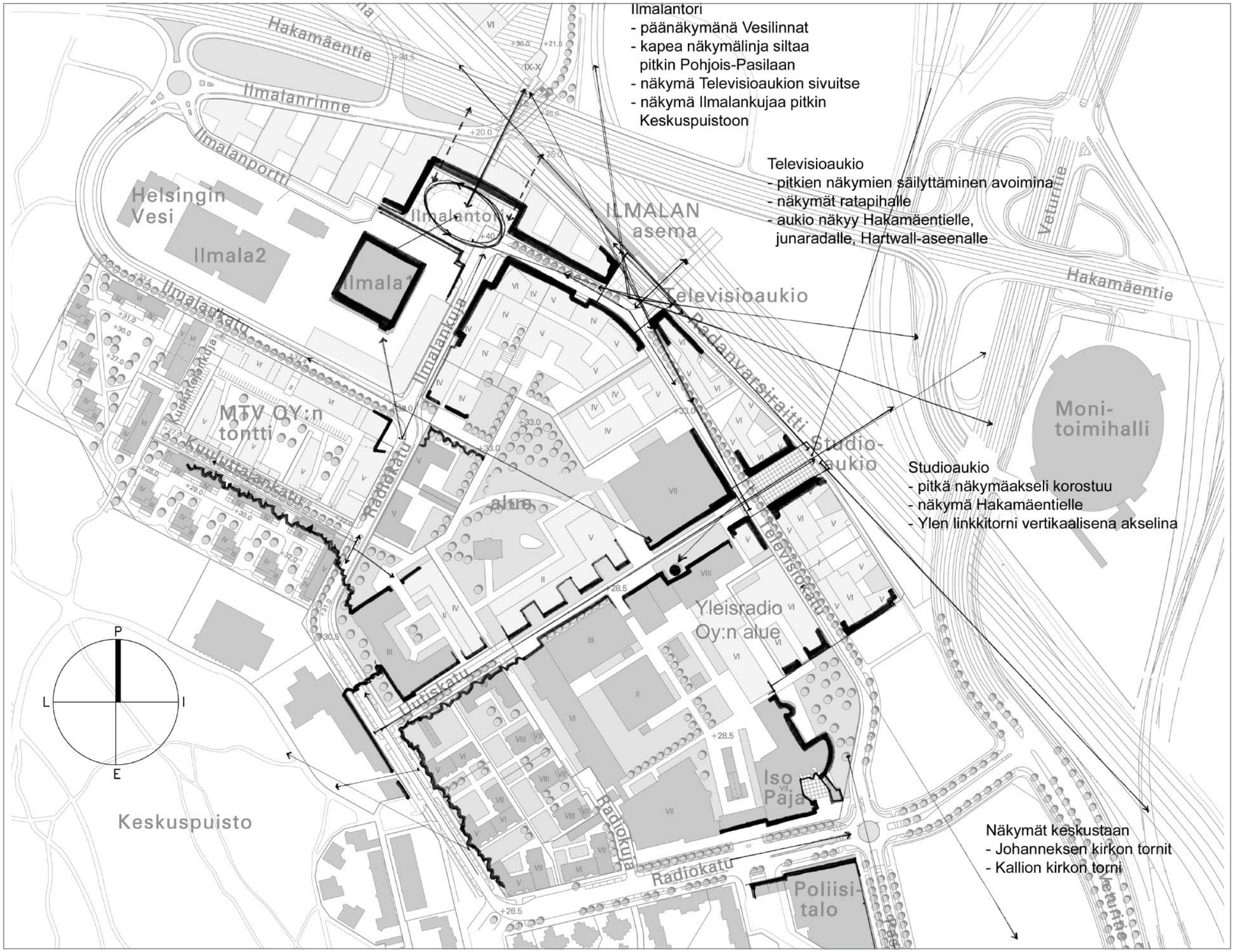

Suunnitelmaperiaatteet:
Aukiotilojen rajautuminen ja näkymäakselit

PERIAATELEIKKAUS KADUSTA

AUKIO- SUUNNITELMA

PERSPEKTIIVIKUVIEN KATSELUSUUNTA

Kaavio katuleikkausten ja aukioiden sijainnista (ss. 23-61).

Yleissuunnitelman karttajako
(Suunnitelmaotteet A-E 1:1000 ss. 22-30)

HELSINGIN VESI

VESILINNA 2

VESILINNA 1

FORUM VIRIUM - KORTTELI

MTV OY

YLEN PUISTO

Moni–toimihall

17055

URHEILU-HALLI

VILJELYPALSTAT

KESKUSPUISTO

SVUL

YLE

ISO PAJA

UUSI TOIMISTO-KORTTELI

PASILAN POLIISITALO

7089

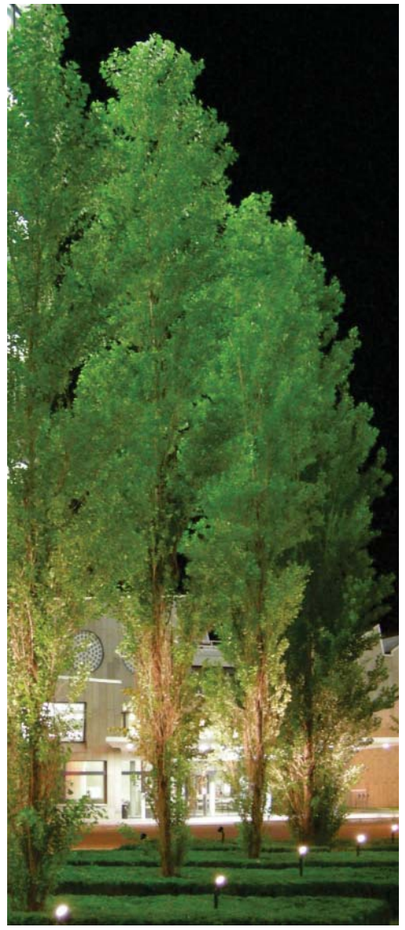

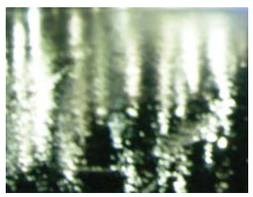

Valaistus uudessa kaupunkirakenteessa

Valaistussuunnitelman yleisenä perustavoitteena on luoda Ilmalaan turvallisuudentunnetta lisäävä, liikkumisen selkeyttä edistävä ja viihtyisyyttä luova valaistus. Työssä on esitetty Ilmalaan valaistuksen periaatteet; valaistuksen hierarkia sekä kullekin osa-alueelle sopiva valaistuksen luonne ja mittakaava.

Ilmalan kaupunkikuvallinen erityispiirre on sen linnoitusmainen olemus. Ilmalan sijainti pääradan varressa ja maisemallisesti korkealla paikalla tekevät siitä suurmaisemassa näkyvän kohteen. Ilmalan junaradan puoli on valaistuksen näkökulmasta haasteellinen. Ratapihalla on jo oma valaistuksensa. Uusien toimistokortteleiden rivistö on valaistukseltaan itsenäinen ja hallitsematonkin tekijä. Siksi valittu valaistus muulle radanvarren julkisivulle on selkeä, suurimittakaavainen ja yhtenäinen. Valaistussuunnitelmassa Ilmalan linnoitusmaista yleisvaikutelmaa korostetaan valaisemalla radanvarren louhittu kalliopinta, joka muodostaa yhtenäisen jalustan koko Ilmalan itäiselle julkisivulle. Radanvarsiraitti erottuu itsenäisenä, lineaarisena aiheena kalliojalustan päällä. Toimistorakennusten väliin jäävät aukiot erottuvat rakennusmassoista poikkeavina taukoina kaukomaisemassa. Alueen maamerkit; Vesilinnat, Ylen linkkitorni sekä Ison Pajan torni piirtyvät valaistuina myös yötaivasta vasten.

Keskuspuiston metsä muuntuu ensin valaistuiksi havupuusaarekkeiksi ja valaisinporteiksi ja jalostuu vähitellen aukioiden järjestäytyneiksi puuistutuksiksi ja niitä valaiseviksi pylväiksi ja pollareiksi.

Katujen valaistus on suunniteltu katuverkon hierarkian mukaan. Valaisimien mittakaava ja valaistustasot on valittu suhteessa katutilan kokoon. Ilmalan pääkadulle, Radiokadulle, on valittu yhtenäinen valaistusperiaate – vaijerivalaistus - joka toimii vaihtelevan kokoista katutilaa yhteensitovana aiheena. Radiokatua hallitsee raitiovaunulinja. Valaistus integroituu raitiovaunuvaijereiden kannatinsysteemiin ja pylväsparit muodostavat arkkitehtonisen porttiaiheen koko kadun matkalle. Tilallisesti näyttävästä aiheesta huolimatta Keskuspuiston ja asuinkortteleiden puoli kaupunkitilasta on hillitysti valaistu. Muilla kaduilla on pylväsvalaistus. Televisiokadun katutilan mittakaava on Radiokatua intiimimpi ja siellä korostuvat katutilaa jaksottavat aukiot, jotka näkyvät myös radan suuntaan.

Ilmalan alkuperäiset tunnuspiirteet; avokalliot, havupuut sekä avara taivas halutaan säilyttää ja nostaa esiin kaupunkikuvassa, myös valaistuksella. Tulevaisuuden Ilmala on median keskus, julkisen liikenteen paikallinen solmukohta sekä merkittävä juomaveden varastointipaikka. Nämä teemat antavat indentiteetin alueen viidelle uudelle aukiolle. Valaistuksen suunnittelussa on tutkittu luonnonvalon ja keinovalon vuorottelua tilan luomisessa. Erityisaiheena on käytetty valon avulla projisoituvia kuvia ja informaatiota erilaisille pinnoille (sekä pysyvää että liikkuvaa kuvaa). Informaatiota, viihdettä, uutisia yms. välittävä mediaseinä ja erikoisvalaistu vesiseinä ovat esimerkkejä Ilmalan uusista kaupunkikuvaa dominoivista elementeistä. Lisäksi valaistuksella korostetaan kullekin aukiolle ominaisia tilallisia erityispiirteitä, kuten tasoeroja tai kulkusuuntia.

Valaistusperiaatteita

- Keskuspuiston puoli: asuinkorttelit suojassa, ei heijastuksia ja häiritseviä valoja
- radan varsi: toimistokorttelit saavat näkyä yölläkin; radanvarsijulkisivu ulospäin yhtenäinen
- valaistus katuverkon hierarkian mukaan (mittakaavat ja valaistustasot)
- yhtenäinen katuvalaistus toimii aluetta yhteen sitova aiheena (esim. vaijerivalaistuksen käyttö)
- valaistuksen värintoisto hyvä (ainakin väri Televisiokadulla)
- valaistuksen ylimitoitusta varotaan niin, että jää tilaa korostusvalaistuksille

OTE YLEISSUUNNITELMASTA 1:1000

A

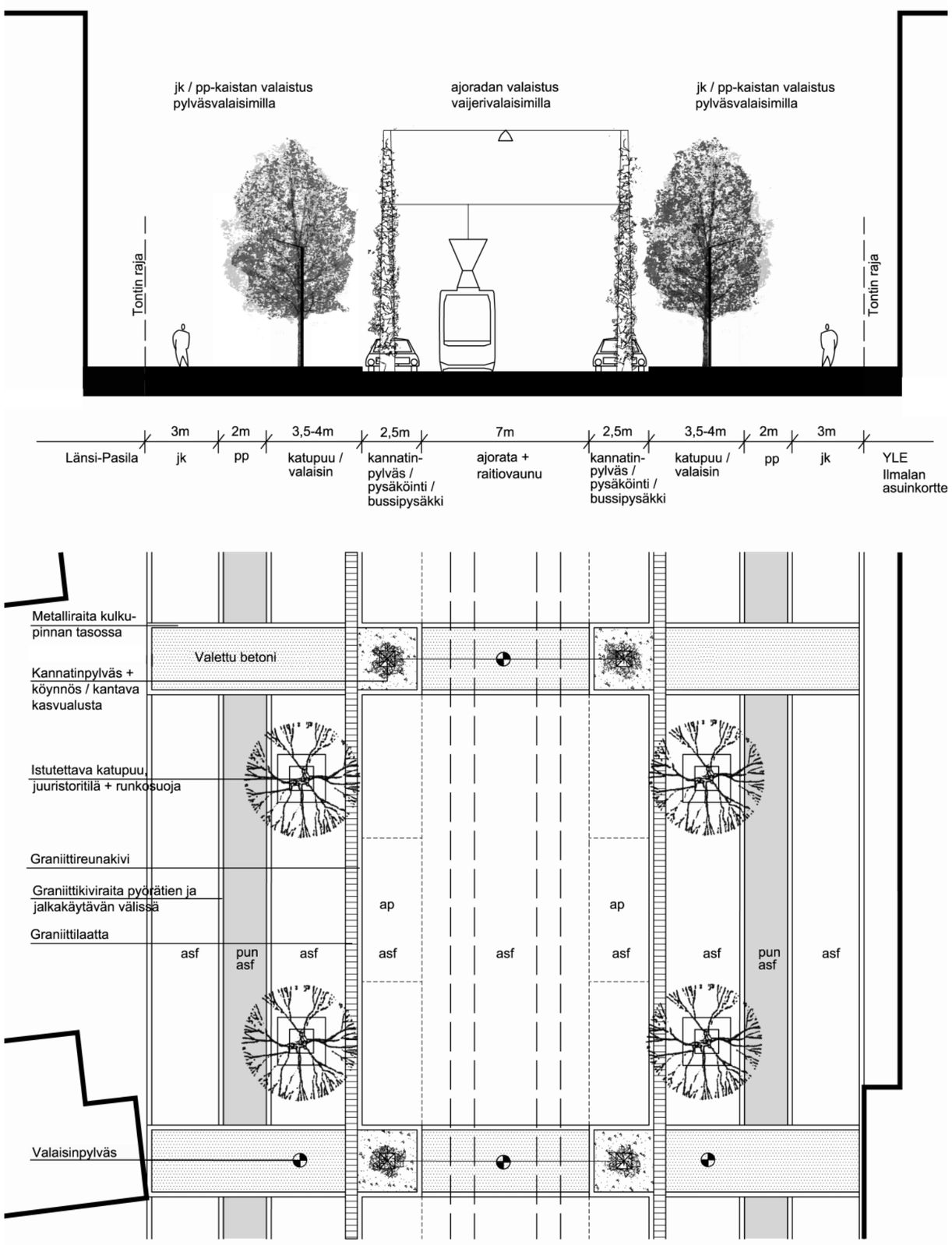

Radiokatu välillä Pasilankatu - Rahakamarinportti
Periaateleikkaus ja -pohja 1:200

3.3. OSA-ALUEIDEN SUUNNITELMAT

3.3.1 Kadut ja kevyen liikenteen raitit

Ilmalan katutilojen suunnittelu perustuu katujen keskinäiseen hierarkiaan, jonka mukaan kaduille on luotu tilalliset perusperiaatteet. Ilmalan kadut on jaettu kokoojakatuihin, tonttikatuihin sekä kevyen liikenteen seudullisiin ja paikallisiin raitteihin. Hierarkinen jäsentely heijastuu tilalliseen jäsentelyyn, katujen materiaalivalintoihin sekä valaistukseen.

Julkinen pysäköinti on keskitetty alueen pääkaduille kadunvarsipysäköintinä. Ainut uusi LPA-tontti on Kuuluttajankujalla MTV:n alueen asuinkorttelia palveleva alue. Aukioilla pysäköinti ei ole sallittua. Poikkeuksena on Ilmalantori, jonne varataan muutama paikka tilapäiselle asiakaspysäköinnille taksipaikkojen lisäksi. Tonttikohtainen pysäköinti on sijoitettu maanalaisiin pysäköintihalleihin.

Linja-autot liikennöivät Radiokatua, Ilmalankatua ja Ilmalankujaa pitkin, raitiovaunulinja 9 Radiokatua ja Ilmalankujaa pitkin päätepysäkkinään Ilmalantori. Rantaradan liikennettä palvelee Ilmalan asema.

Kokoojakadut

Radiokatu – alueellinen kokoojakatu

- Radiokatu on alueen pääliikennekatu, jonne julkinen liikenne keskittyy (raitiovaunu- ja linja-autoreitit).
- Katutila jaksotetaan avoimiin osiin julkisten rakennusten kohdalla ja ”suljetumpiin” osiin asuinkortteleiden kohdalla.
- Radiokatu jaksottuu erilaisiin osiin katutilansa leveyden ja sitä rajaavien kortteleiden luonteen mukaan.
- Iso Pajan ja Poliisitalon kulma muodostaa sisääntuloportin alueelle. Tällä kadunosalla tavoitteena on julkisen tilan tunnun korostaminen – suuri mittakaava.
- Katutilan luonteesta tehdään nykyistä vihreämpi, lisää katupuita (lehtipuita).
- Katutilaa jäsennetään puuistutuksilla ja raitiovaunujen vaijereiden kannatinpylväisiin integroiduilla valaisin- ja köynnösporteilla.
- Katutilaa jaksotetaan poikittaisilla pintamateriaaliraidoilla.
- Kadunvarsipaikoitusta lisätään nykyisestä.
- Risteyksiin istutetaan havupuuryhmät korotetuille, matalaa aluskasvillisuutta kasvavilla istutusalueille.
- Katutilan reunoilla säilytetään mahdollisimman paljon avokallioita.

B

OTE YLEISSUUNNITELMASTA 1:1000

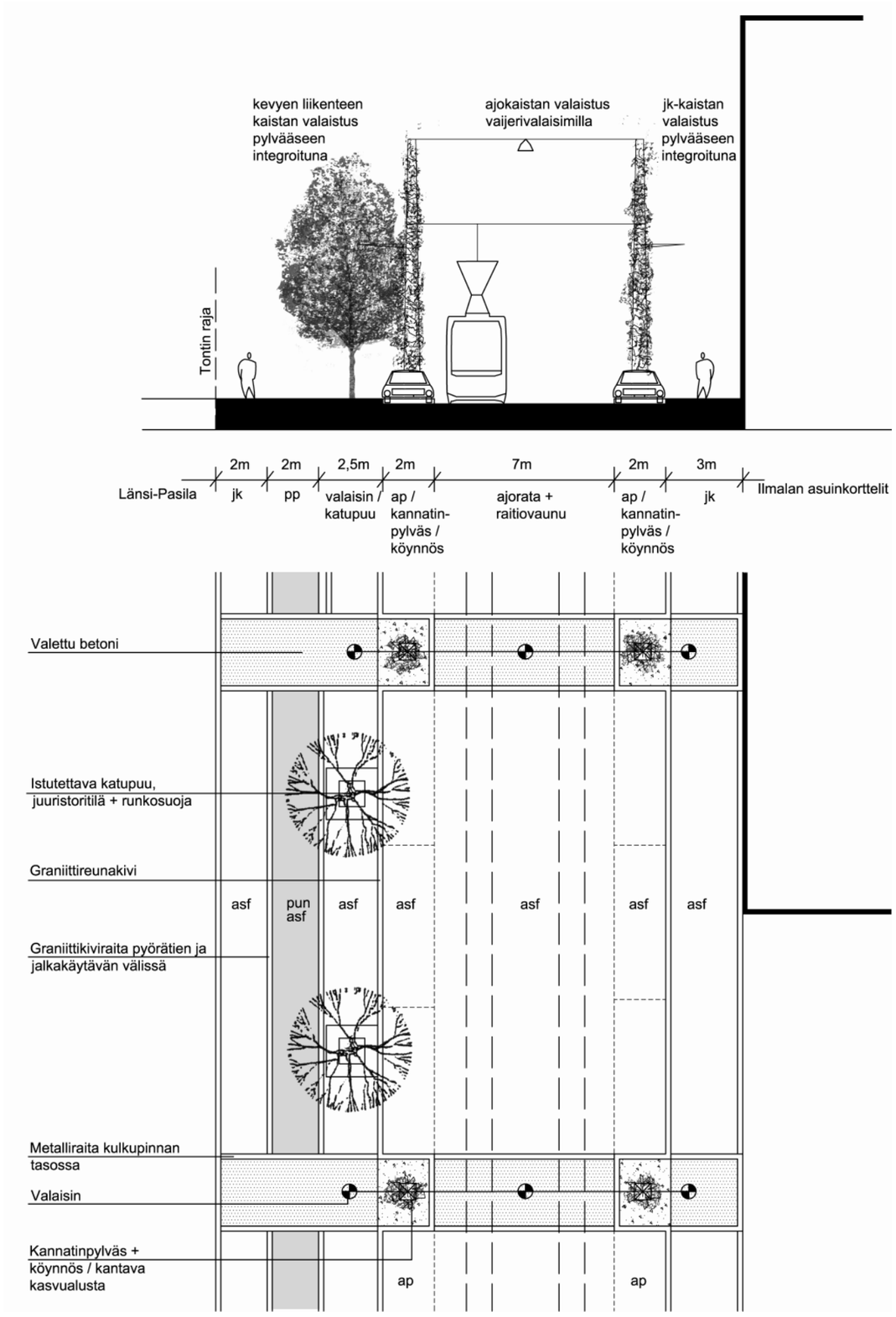

Radiokatu välillä Rahakamarinportti-Hannanportti
Periaateleikkaus ja -pohja 1:200

- Asuinkorttelit rajataan tiukasti katutilasta luonnonkivimuurein ja istutuksin, kuten Länsi-Pasilan puolellakin.
- Keskuspuiston reunalla näkymät avautuvat luontoon SVUL:n rakennuksen sivuitse.
- Uutiskadun risteyksessä SVUL:n rakennus on näkymäakselin sulkevana päätteenä – vastakkaisessa päässä näkymä avautuu pitkin Uutiskatua Studioaukiolle, pilarimaiset puut korostavat akselin pituutta.
- Kulkuyhteyksiä Keskuspuistoon tulisi parantaa erityisesti urheiluhallin kulmassa. Nykyisin pysäköintipaikkoina toimiva liittymää tulisi selkeyttää reitin uudella linjauksella ja istutuksilla.

Radiokadun valaistusperiaatteet

Radiokatu	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:**	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:**
katutilan leveys: 30 m välillä: Pasilankatu-Rahakamarinportti 21 m välillä Rahakamarinportti - SVUL 16.5 m välillä SVUL – Ilmalakatu	Alueen pääkatu, jonne julkinen liikenne keskittyy (raitiovaunu- ja linja-autopysäkit), myös kauttakulkuliikennettä Katutila rajautuu pääosin asuinkiinteistöihin Kadunvarsipysäköinti välillä Pasilankatu - Svul Kevyt liikenne erotettu puurivillä / valaisinpylväillä Nopeus rajoitettu 40 km/h **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Valaistusluokat (AL3), AE3, K4 Ympäristöluokka E3 Asennus: ajoradalla yksi-rivinen vaijeriripustus (integroitu ratikkavaijereiden kannatinpylvääseen) h= 10 m s= n. 25 m Erotuskaistojen ja puuston rajaamalla jk+pp-kaistalla erillinen pylväsvalaistus välillä Radiokatu - Svul, h= 5 m s= n. 25 m Svul:n jälkeen ei erillistä jk+ pp-kaistan valaistusta Valaisimet: tasolasiset, tievalaisin-optiikka (keskikatu / symm. valonjako) Lamput: SpNaT 100 ja SpNaE50	Ilmalalle tunnistettavan erityisilmeen luominen Yhtenäisen teeman luominen vaihtelevanlevyiselle katutilalle Katutilan jäsentäminen Keskuspuistoon liittyvän ’vihreän’ katutilan yleisvaikutelman korostaminen Pääkadun mittakaavan esilletuominen Asuinalueen mittakaavan ja häikäisemättömyyden huomioiminen **Keinot:** Valaistuksella luodaan tilallisesti kaksi vyöhykettä; a) kadun keskiosassa ajokaistaa rajaava korkeampi porttiaiheinen vyöhyke, jota reunustavat raitiovaunun kannatintolppiin (ristikkopylväät / köynnökset) ripustetut vaijerivalaisimet b) kevyen liikenteen kaistoille luodaan intiimimpi vyöhyke erillisten, matalien valaisinpylväiden avulla Kannatinpylväsparien väliin viritetty vaijeristo luo voimakkaan identiteetin pääkadulle sekä kaventaa ja jäsentää katutilaa Risteyskohtien korostaminen havupuilla; latvusten heijastuminen maahan (puiden kasvettua saadaan oksistosta varjoja katuun puiden keskellä olevalla valolla, valaisimien suuntaus kuitenkin lähes alaspäin, jottei häikäisyjä synny ympäristöön)

ILMALANKATU

KUULUTTAJANKUJA

KUULUTTAJANKATU

MTV OY

Helsingin
Veden aukio

RADIOKATU

ILMALANKUJA

YLEN RAITTI

vanha lähetysasema

URHEILU-
HALLI

VILJELYPALSTAT

C

OTE YLEISSUUNNITELMASTA 1:1000

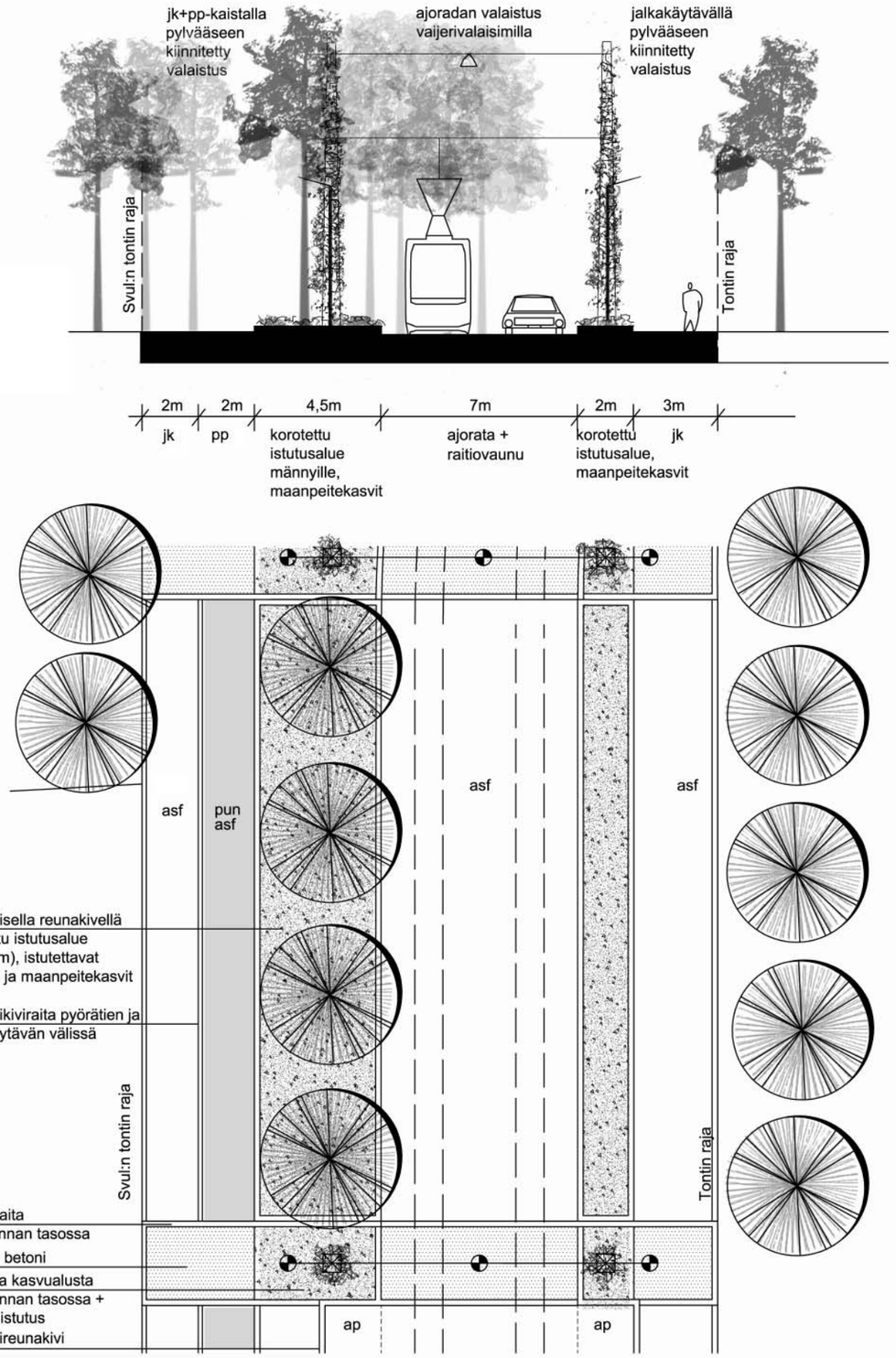

Radiokatu SVUL:n risteyksessä
Periaateleikkaus ja -pohja 1:200

ÖTE YLEISSUUNNITELMASTA 1:1000

D

ILMALANRINNE

ILMALANPORTTI

ILMALANPOLKU

ILMALANKATU

ILMALANKUJA

KUULUTTAJANKUJA

TELEVISIOKATU

HELSINGIN VESI

VESILINNA 2

VESILINNA 1

Ilmalantori

paviljonki

Helsingin Veden aukio

FORUM VIRIUM - KORTTELI

MTV OY

Ilmalankuja – paikallinen kokoojakatu

- Ilmalankuja jatkaa Radiokadun ristikkopylväiden ja ripustetun vaijerivalaistuksen teemaa. Kadun pinnoitteessa toistuu Radiokadun kaltainen poikittainen raita-aihe.
- Katu rajautuu Helsingin Veden tonttiin, jonka varteen esitetään uutta luonnonkivimuuria. Vastapäätä sijaitsevat Forum Virium - korttelin toimitilat. Tilojen jatkosuunnittelu heijastuu katutilan käyttöön.
- Raitiovaunureitillä katutilan leveys on kapeimmillaan, paikalla ei ole tilaa katupuille.
- Katutila nousee loivasti päättyen Ilmalantorille.

Ilmalankujan valaistusperiaatteet

Ilmalankuja (katutilan l= 14m)	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Raitiovaunu- ja linja-autoliikennettä sekä työpaikka- ja huoltoliikennettä Toimistokorttelit **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Valaistusluokat (AL3), AE3, K6 Ympäristöluokka E3 Asennus: ajoradalla yksi-rivinen vaijeriripustus (integroitu ratikkapylväisiin) h= 10 m s= n. 21 m Valaisimet: tasolasiset, tievalaisinoptiikka (keskikatu / symm. valonjako) Lamput: SpNaT 70 – 100 W	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** Radiokatua jaksottavan pääaiheen ja mittakaavan jatkaminen Ilmalantorille **Keinot:** Perusvalaistuksena kannatinpylväsportteihin kiinnitetyt valaisimet, ilman köynnöksiä

Ilmalankatu – paikallinen kokoojakatu

- Ilmalankatu on pohjoinen sisäänkäynti Ilmalaan.
- Hakamäentien rakennusurakka on käynnistynyt ja Ilmalankadun alkupää ja uusi kiertoliittymä ovat toteutusvaiheessa. Suunnitelmiin kuuluu kaksipuolinen puurivi kadun kaarteessa.
- Keskuspuiston vihreys on läsnä asuinkorttelin kaarteessa.
- MTV Oy:n puolella on kadunvarteen sijoitettu asiakaspysäköintipaikkoja. Niitä jaksottavat pensasryhmät, katupuille paikalla ei ole tilaa.
- Kevyen liikenteen kaista on erotettu kiveyskaistalla pysäköinnistä.
- Helsingin Veden rakennukset ja jyrkkä avokallioreuna hallitsevat kadun pohjoisreunaa ja antavat ilmettä katutilalle. Yle:n linkkitorni sijaitsee katunäkymän päätteenä.
- Radiokadun risteykseen on esitetty Helsingin Veden aukiota, ks. leikkaus s.47.

Ilmalankadun valaistusperiaatteet

Ilmalankatu katutilan l= 16m	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Pohjoinen sisäänkäynti Ilmalaan, Radiokadun ’jatke’ Kauttakulkuliikennettä, linja-auto- ja huoltoliikennettä MTV:n toimitilat ja asuinkortteleita Kadunvarsipysäköinti toispuoleisena Kevyen liikenteen kaista toispuoleisena **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Valaistusluokat (AL3), AE3, K4 Ympäristöluokka E3 Asennus: yksirivinen reuna-asennus pylväät kadun eteläreunassa (MTV:n puoli) h= 10m s= n. 45 – 50m Ei erillistä jk+ pp- kaistan valaistusta Valaisimet: tasolasiset, tie- / katuvalaisinoptiikka Lamput: Spna 150W	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** Radiokadun valaistuksen mittakaavan jatkaminen Vesilinnojen aseman korostaminen Avokallioseinämän säilyttäminen osana katutilaa **Keinot:** Katuvalaistuksessa pylväsvalaistus, ”lyhyet” vaakavarret (2 astetta) Vesisäiliöiden korostusvalaistus säilytetään. Tarvittaessa, ylläpidon kannalta, voidaan valaistus muuttaa ”staattiseksi” ja halogeenilamput monimetallilampuiksi. (Ra> 80, 3000 K) Radiokadun risteyksessä olevan aukion vesiseinämän valaiseminen, kts. kohta aukiot

OTE YLEISSUUNNITELMASTA 1:1000

E

SILINNA 1

FORUM
VIRIUM -
KORTTELI

YLEN
PUISTO

vanha lähetysasema

TELEVISIOKATU

Televisio-
aukio

RADANVARSIRAITTI

LMALANKUJA

RADIOKATU

YLEN RAITTI

Pp.tie

Studio-
aukio

kt

sp

167 m

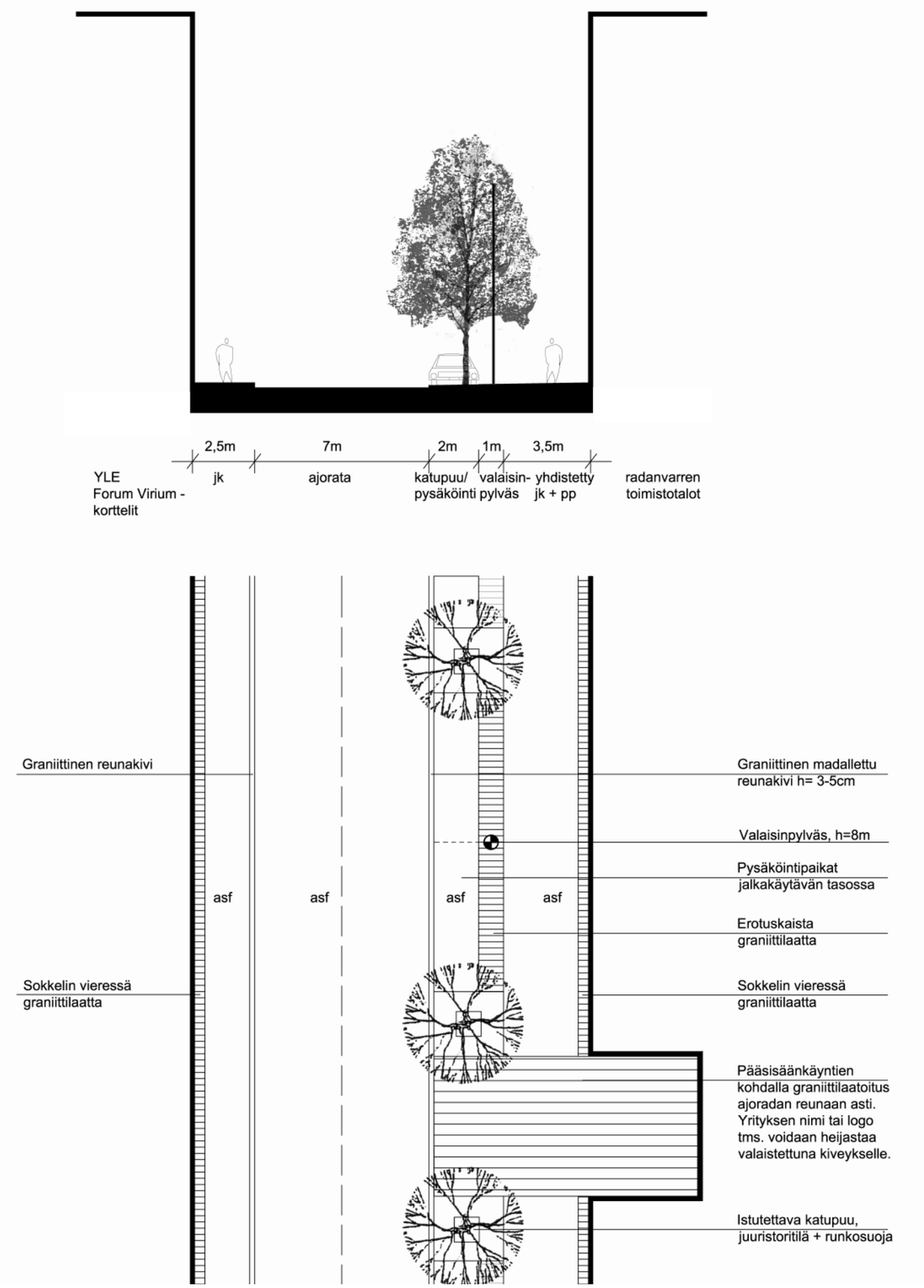

Televisiokatu
Periaateleikkaus ja -pohja 1:200

Televisiokatu – paikallinen kokoojakatu

- Televisiokatu on aukioiden rytmittämä katu joka rajautuu toimistorakennuksiin.
- Televisio kadun jäsentely perustuu toispuoleisen kadunvarsipysäköinnin ja lehtipuiden vuorotteluun.
- Katutila jaksottuu peräkkäisten aukioiden sarjana, aukiot dominoivat katutilaa ja ulottuvat osin katualueelle. Aukioiden kohdalla kadun pintamateriaalissa on muutoksia. Aukioiden kohdalla ei ole katupuita.
- Toimistokortteleiden pääsisäänkäyntien kohdalla ei ole pysäköintipaikkoja > näköyhteys rakennusten lävitse sisäpihoille radan suuntaan.
- Toimistorakennusten rakennuttajille ja suunnittelijoille tarjotaan mahdollisuutta korostaa pinnoitteiltaan pääsisäänkäyntien liittymistä katualueeseen. Kiveyksen päämateriaalin tulee olla luonnonkiveä. Myös yksilöllistä valaistusta voidaan kehittää pääsisäänkäyntien kohdalla esimerkiksi maahan heijastettuna yrityksen logona.
- Kadunvarsipysäköinti on nostettu jalankulkupinnan tasoon, koko katua rajaa pysäköinnin puolella madallettu reunakiveys.
- Kadulta on ajoyhteys rakennusten parkkiluoliin, mikä voi muutoksina vaikuttaa kadun jaksotukseen toteutusvaiheessa.

Televisiokadun valaistusperiaatteet

Televisiokatu (katutilan leveys 16m)	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Työpaikka (tsto)-, asiakas- ja huoltoliikennettä, ei raskasta liikennettä Katutila rajautuu toimistorakennuksiin Yksipuolinen kadunvarsipysäköinti Yhteyssilta radan ylitse Kevyen liikenteen kaista erotettu puurivillä **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Valaistusluokat (AL4b), AE4, K4 Ympäristöluokka E3 Pylväiden asennus: yksi-rivinen reuna-asennus h= 8 m s= n. 40-45 m Valaisimet: tasolasiset, tievalaisinoptiikka Lamput: SpNaT 100 W	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** Radiokatua pienimittakaavaisemman, selkeän ja yhtenäisen katutilan luominen Aktiivisen katutilan luominen, toimistorakennusten vuorovaikutteinen suhde katutilaan Orientoituminen Ilmalan asemalta, aukiolta ja toimistoista Aukioiden aseman korostaminen katutilassa **Keinot:** Pylväsvälien rytmitys suunnitellaan istutusten ja apruutujen mukaan. Aukioiden kohdalla on pidennetty pylväsväli, jolloin aukioiden erisävyinen valo ”tulee” kadulle. Aukiot valaistaan Televisiokatua rytmittävinä omina erityisaiheinaan. Toimistorakennusten pääsisäänkäyntien kohdalla on mahdollista heijastaa yrityksen logo tms. kiveykseen Katuvalaistuksessa ”lyhyet” vaakavarret (2 astetta).

Näkymä radan varren julkisivusta

Kevyen liikenteen raitit

Ilmala liittyy ympäröivään kevyen liikenteen verkostoon luontevasti. Pääyhteytenä on seudullisena reittinä toimiva Helsingin keskustaan saakka yhtenäisenä jatkuva radanvarsiraitti. Tulevaisuudessa reitti jatkuu Veturitien kautta Keski-Pasilaan ja sieltä radan itäiselle puolelle. Toinen lähin poikittainen yhteys on Hakamäentien kautta Käpylän suuntaan. Keskuspuiston reittien välityksellä verkosto yhdistyy Ruskeasuon, Laakson ja Länsi-Pasilan alueisiin.

KÄVELY- JA PYÖRÄTIE, KAISTAT EROTETTU, LEVEYS 4 M

KÄVELY- JA PYÖRÄTIE, YKSI KAISTA, LEVEYS 3,5 M

JALKAKÄYTÄVÄ, LEVEYS 2,5 M

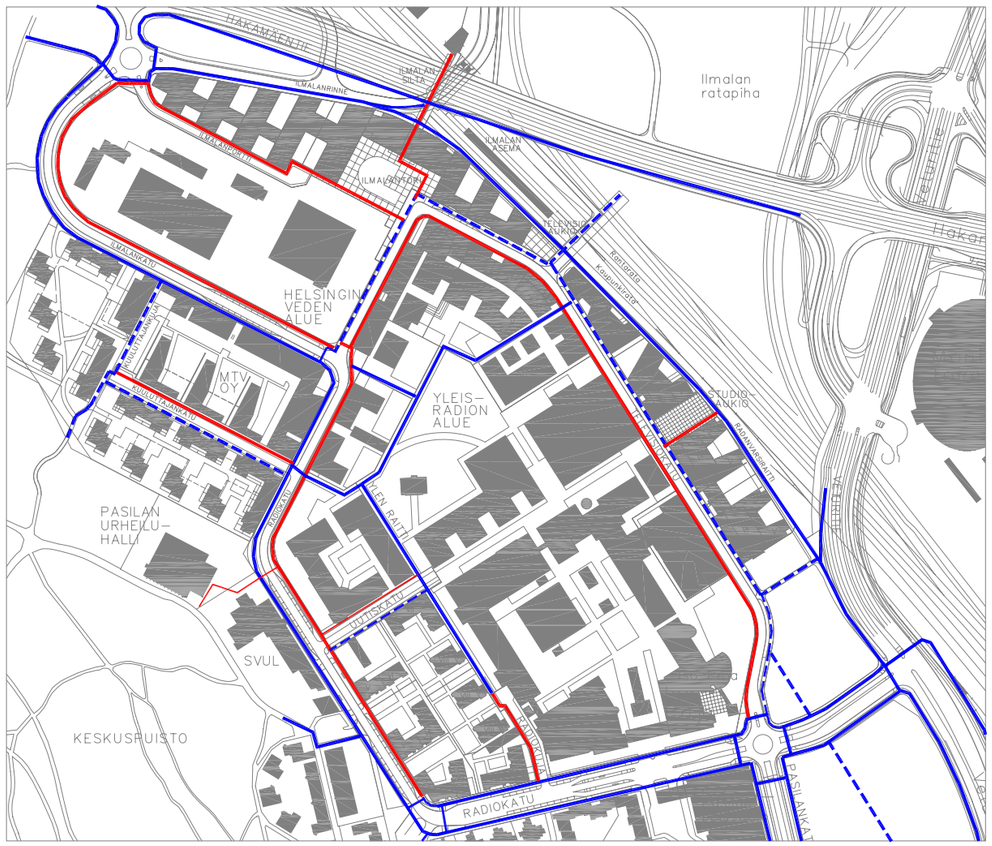

Kevyen liikenteen reitit 1:4000

Radanvarsiraitti - seudullinen kevyen liikenteen yhteys

- Ilmalan kohdalla radanvarsiraitti kulkee kapean avokalliojyrkänteen reunalla toimistotalojen ja radan välissä.
- Raitin Länsi-Pasilan puoleisessa päädyssä, jossa ei ole säilytettävää avokalliota, raitin ja radanvarren julkisivun muodostaa betoninen tukimuuri. Se jatkaa avokallion linjaa ja muodostaa raitille profiililtaan vaihtelevan, mutta yhtenäisen jalustan.
- Raittia jaksottavat radan puoleisella reunalla olevat kaide-elementit. Pitkittäin, vinottain ja poikittain raitin suuntaan nähden olevat lattateräkset muodostavat sulkeutuvia ja avautuvia moduulimittaisia elementtejä.
- Raitilta on porras- ja luiskayhteydet Televisioaukiolle ja Studioaukiolle.
- Raitti toimii myös pelastusreittinä.

Radanvarsiraitin valaistusperiaatteet

Radanvarsiraitti (Ilmalanpolku) (raitin l= 5m)	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Seudullinen kevyen liikenteen raitti Jalankulku- ja pyöräliikenne Pelastusreitti radanvarren toimistoille **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Valaistusluokka K4 Ympäristöluokka E3 Asennus: yksirivinen reuna-asennus raitin betonireunuksen ulkoreunaan raittivalaisimen valonjako h= 5-6m s= n. 25 - 30 m Valaisimet: tasolasiset raittivalaisimet Lamput: SpNaT 50 W	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** Ilmalan näkyvin julkisivu, ’linnoitus’ Valaistuksen tavoitteena yhtenäinen radanvarsijulkisivu, jossa vaihteleva rytmi syntyy aukioiden ja rakennusmassojen vuorottelusta sekä kallioreunan ja raitin kannatinpalkkien rytmityksestä Valaistuksella korostetaan radanvarsireunan kahta osaa: stabiilia, monimuotoista kallioseinämää sekä nauhamaista raittia omana aiheenaan Avaruuden tuntu ’reunalla’ olemisesta **Keinot:** Raitin valaisinpylväät sijoitetaan raitin ulkoreunaan, josta valosuunnataan alueen sisälle päin. Siten valaisinpisteiden näkyminen ulospäin saadaan rajattua, eivätkä ne häiritse kalliopinnan valaisua. Raitin alapuolista kalliota valaistaan raitin tasalle asennettavilla leveän poikittaisen valon jaon (melkein tievalomainen) omaavilla valaisimilla. Valaisimien kannakkeiden saranointi integroidaan betonireunukseen yläkautta (raitilta) tehtävää huoltoa varten. Kaiteen umpinaisten ja läpinäkyvien elementtien vuorottelu raitilla > valon ja varjon vuorottelu raitilla. Kaide-elementtien väleihin, raitin betonireunuksen yläpinnassa ylöspäin suunnattuja led-valaisimia, jotka korostavat raitin jaksotusta.

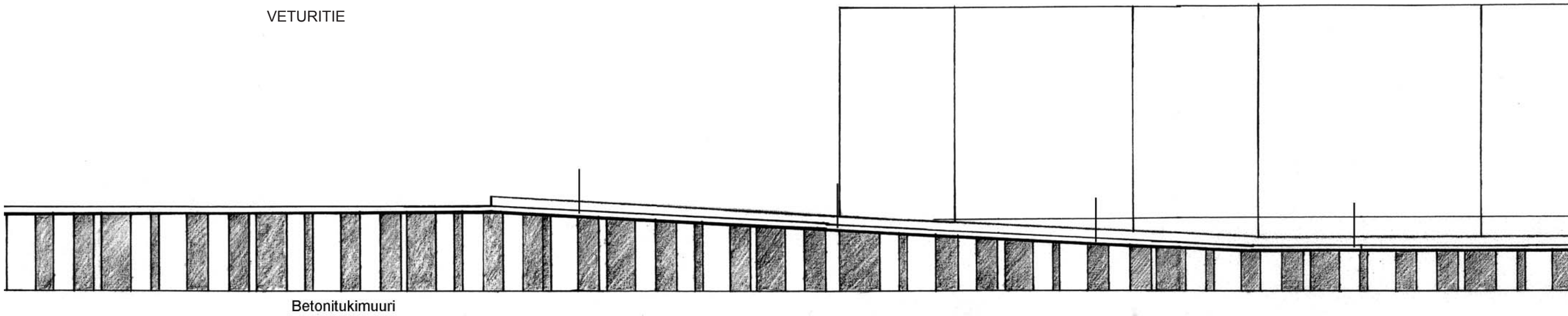

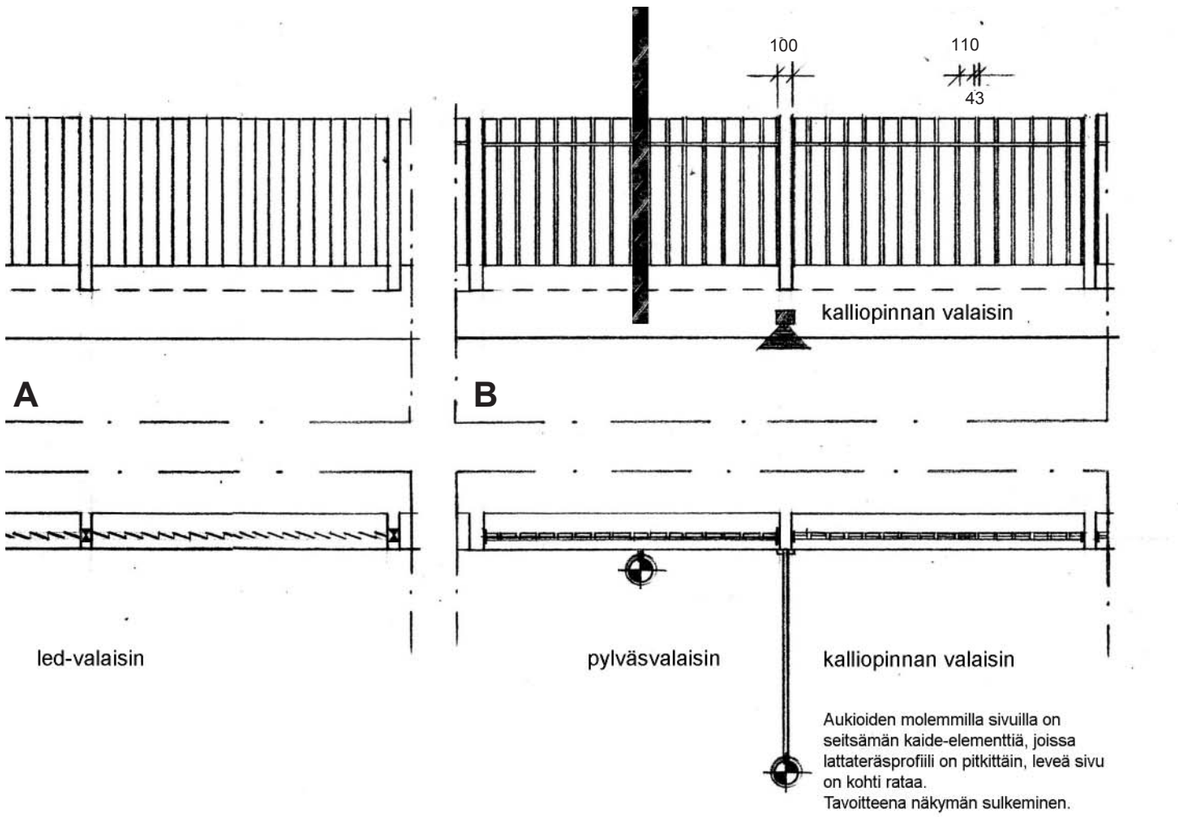

Aukioiden molemmilla sivuilla on seitsämän kaide-elementtiä, joissa lattateräsprofiili on pitkittäin, leveä sivu on kohti rataa.
Tavoitteena näkymän sulkeminen.

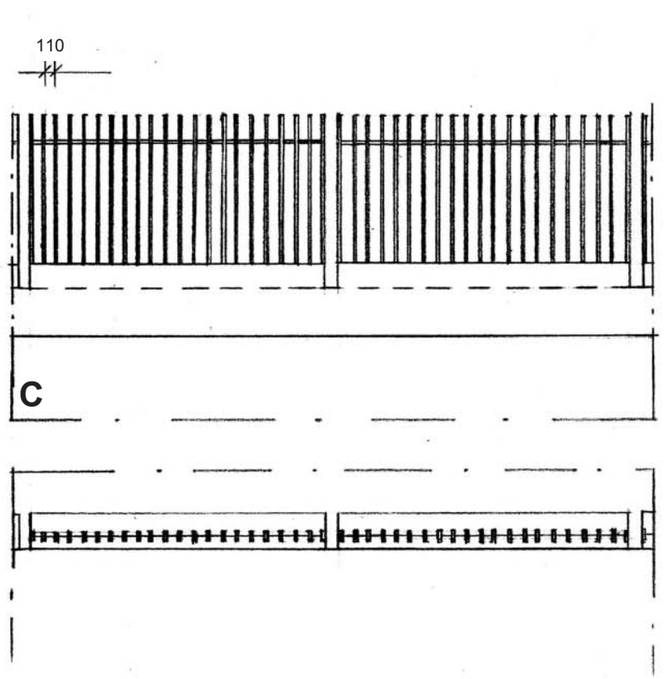

Aukioiden kohdalla kaiteen lattateräsprofiili on poikittain, ohut sivu on kohtisuoraan rataan nähden. Tavoitteena on ratanäkymän säilyttäminen mahdollisimman avoimena.

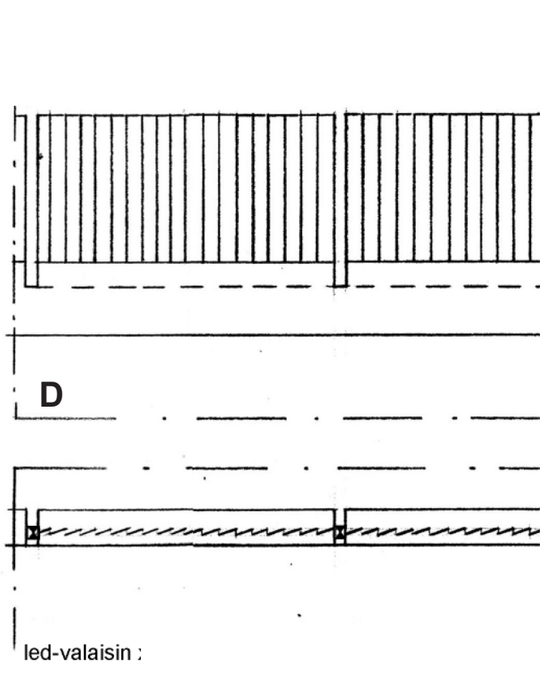

Lattateräsprofiili on vinottain rataan nähden. Näkymä aukeaa alaspäin kuljettaessa ratapihalle.

Radanvarsiraitin kaide-elementit, pohjat sekä julkisivut radan suunnasta 1:50

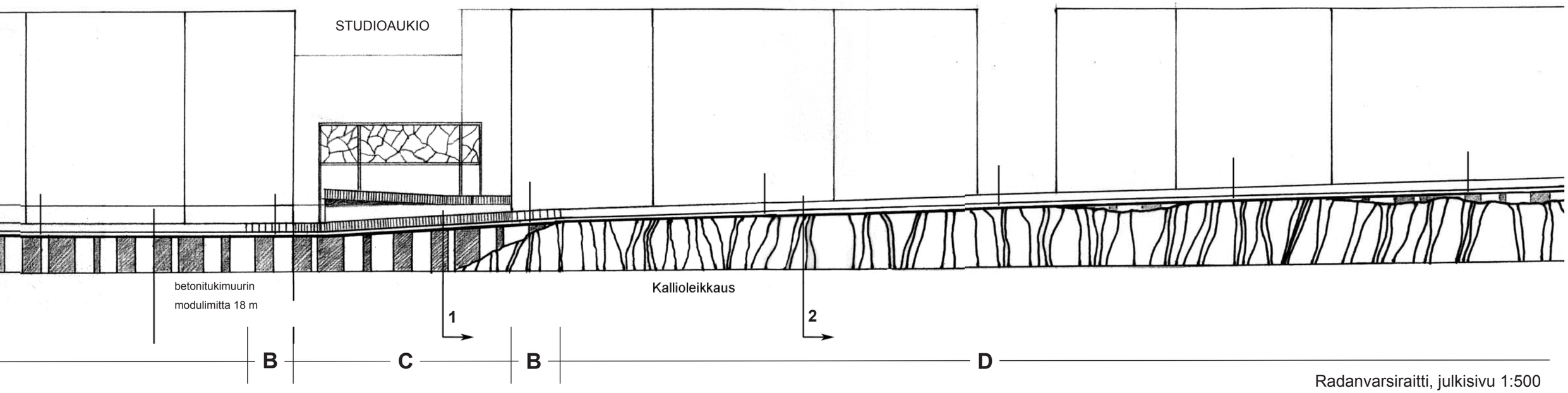

Radanvarsiraitti, julkisivu 1:500

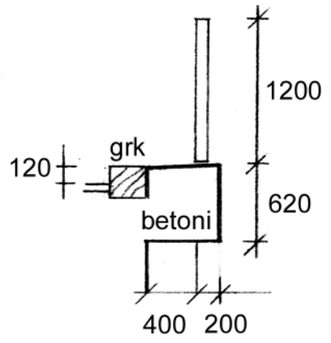

Kaiteen liittyminen betonitukimuurin,
Periaateleikkaus 1, 1:50

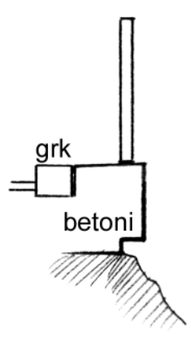

Kaiteen ja betonireunuksen liittyminen kallioon,
Periaateleikkaus 2, 1:50

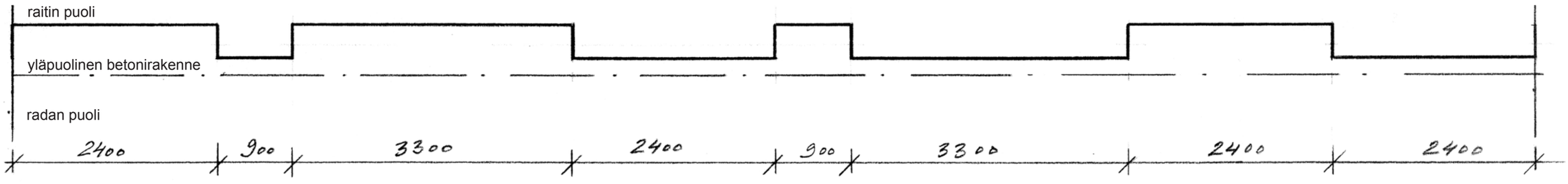

Betonitukimuurin modulielementti (kokonaispituus 18 000 mm), reunan profiili päältä katsottuna 1:50

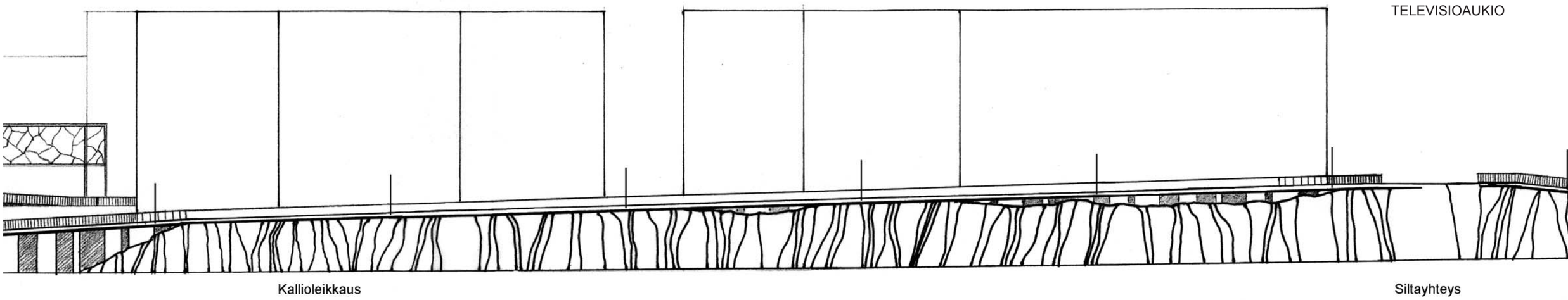

C B D B C

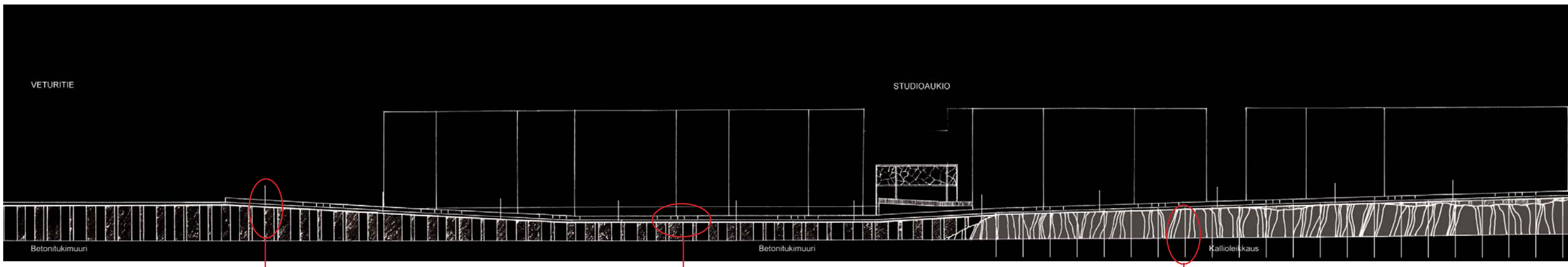

Pylväsvalaisimet 30 m välein,
Studioaukion kohdalla n. 35 m välein.

Led-valaisimien ryhmät (5 valaisinta / ryhmä)
Keskimmäinen valaisin n. 15 m päässä
pylväsvalaisimesta

Kalliopinnan valaisimet n. 8 m välein

B

Radanvarsiraitin julkisivu 1:500

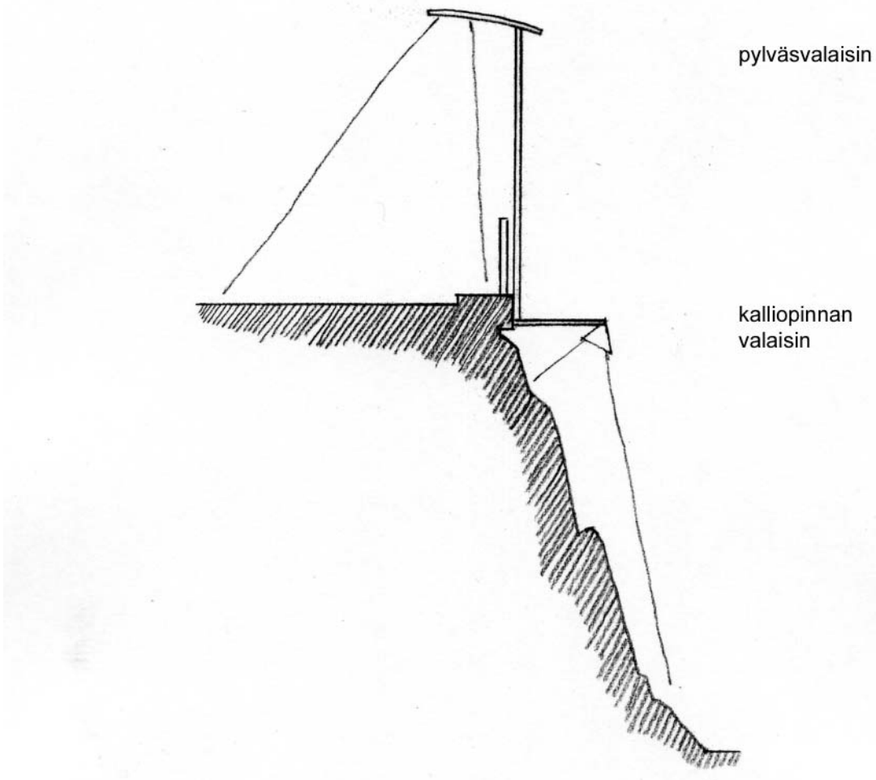

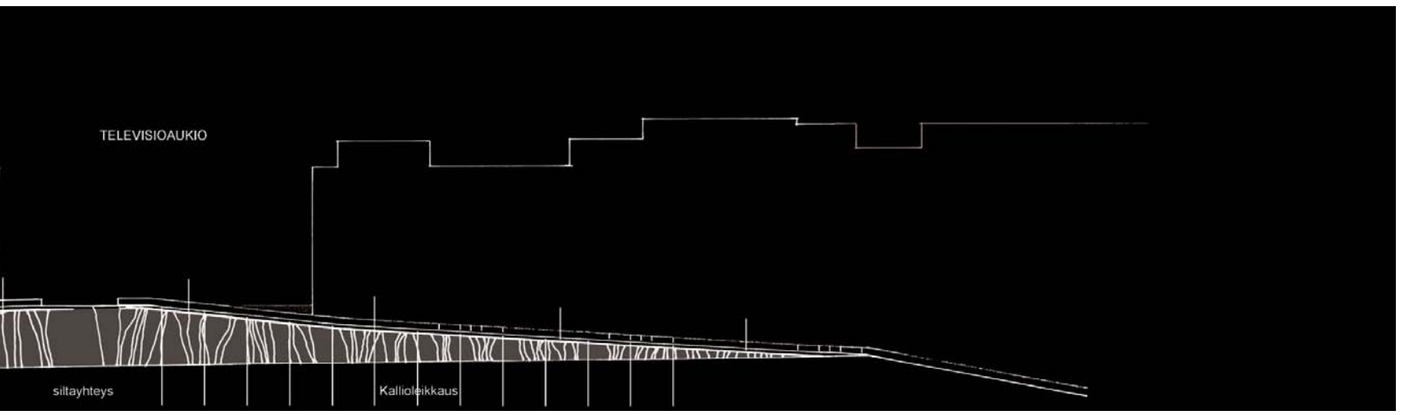

Radanvarsiraitin valaistusperiaatteet, julkisivu 1:1000

Radanvarsiraitin valaistusperiaate

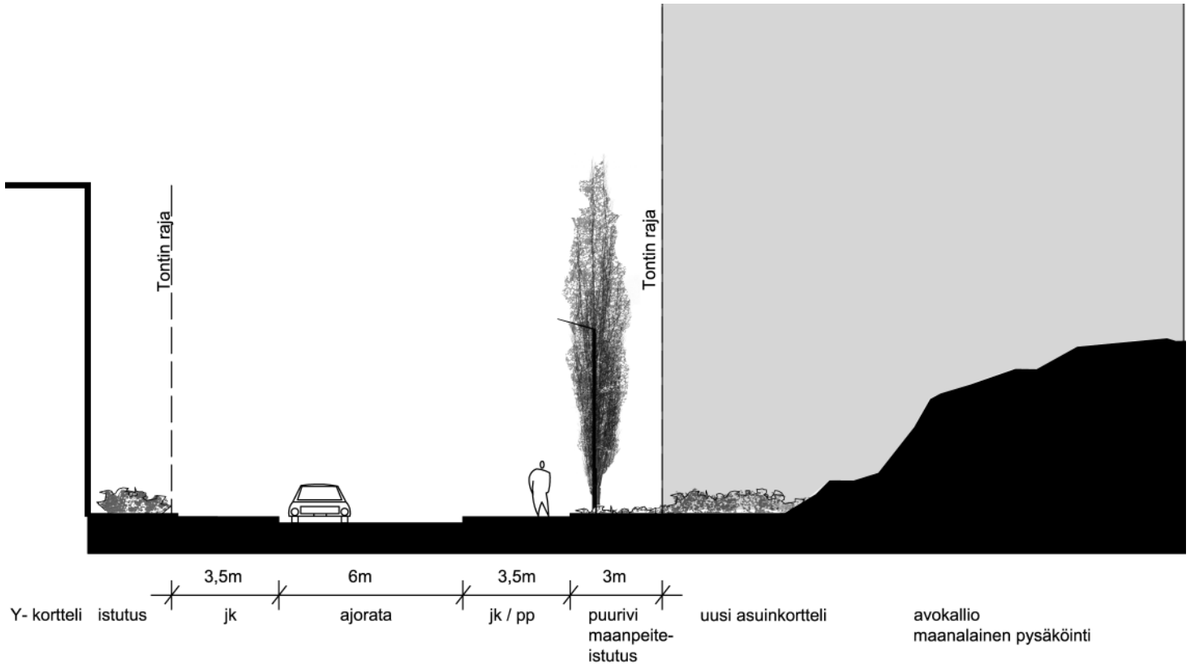

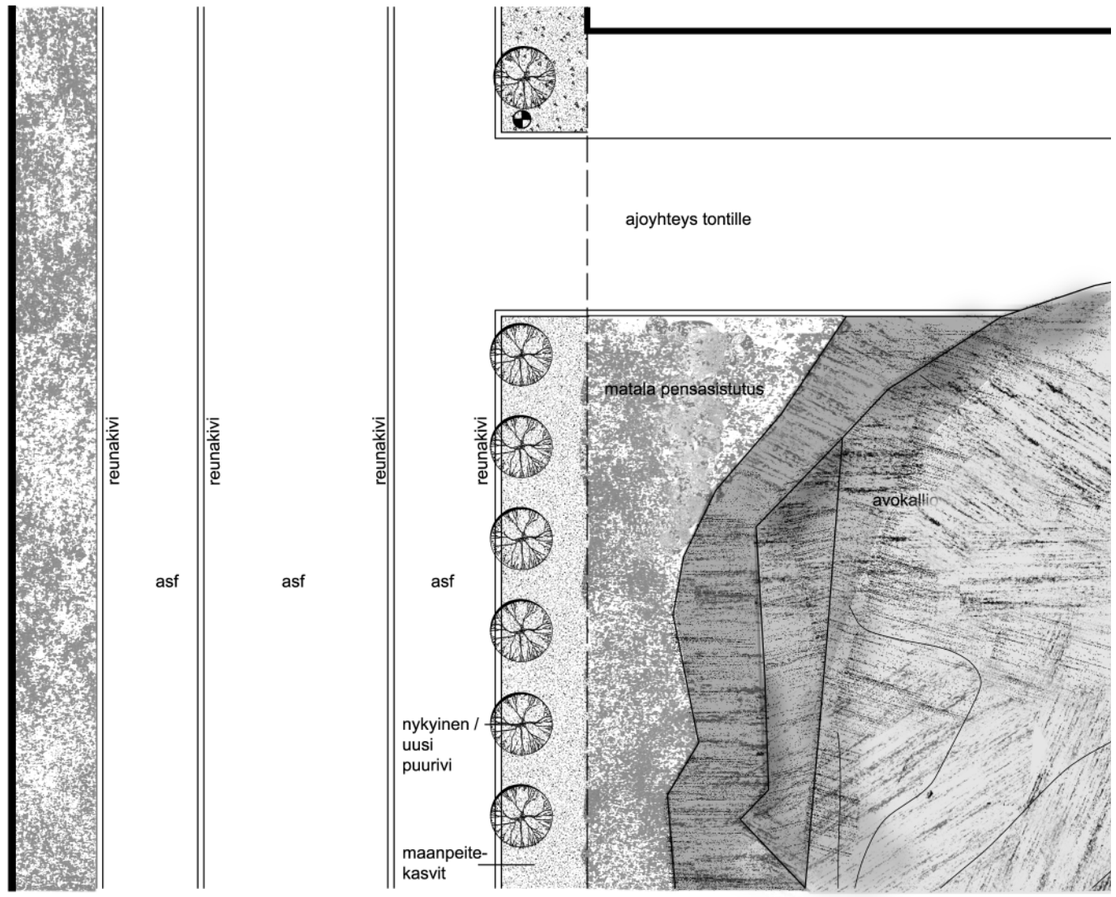

Uutiskatu
Periaateleikkaus ja -pohja 1:200

Tonttikadut ja niihin liittyvät kevyen liikenteen raitit

Uutiskatu – tonttikatu

- Uutiskatu on lyhyt, Yleisradion porttiin päättyvä katu.
- Katu jatkuu Ylen sisäisenä raittina Studioaukiolle saakka. Näkymäakseli on pyrittävä säilyttämään avoimena. Vaakasuuntaisen akselin vertikaalisena vastapainona toimii Yle:n linkkitorni.
- Katutila rajautuu hienoon - toivottavasti säilyvään - avokallioon, jonka alla on maanalainen pysäköintitila.
- Kadunvarrella kasvaa nykyisin lehmuskujanne, joka voidaan säilyttää. Todennäköistä kuitenkin on, että kadun ja uuden asuinkorttelin rakentumisen myös puurivi joudutaan korvaamaan uudella. Yhtenäiset pilaripuurivit sekä kadun varrella että Ylen tontin sisällä loisivat pitkittäistä akselia korostavan aiheen.
- Uudessa katusuunnitelmassa kevyen liikenteen kaista on esitetty tehtäväksi puurivin kadunpuoleiselle osalle, jotta asuinkorttelille jää oma reviiri. Kadun reuna liitetään asuinkortteliin matalalla istutuksella.

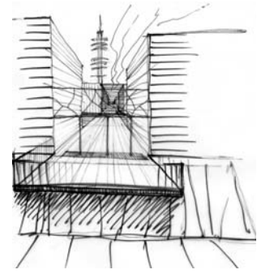

Uutiskadun valaistusperiaatteet

Uutiskatu (katutilan = 16m)	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Toimistorakennusten työpaikka- ja asuinkortteleiden asukasliikennettä, huoltoajoa **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Valaistusluokat AE4, K6 Ympäristöluokka E3 Asennus: yksirivinen reunasijoitus asuinkorttelin puolelle, metallipylväs, h= 6m Valaisimet: tasolasiset katu- / raittivalaisimet Lamput: SpNaT 70 W	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** Selkeän perusvalaistuksen luominen tonttikaduille Asuinkortteleiden häikäisemättömyyden huomioiminen Yksityisen ja julkisen tilan rajautumisen huomioiminen Studioaukioon päättyvän horisontaali-vertikaali-akselin korostaminen Ylen alueen ja asuinkorttelin välisen reunan korostamien **Keinot:** Katuvalaistus pylväsvalaisimilla Erityisvalaistuksena pylväsmäistä puurivistöä korostetaan suhteellisen kapeakeilaisen ylävalon omaavilla pollarivalaisimilla (35 W h= 1.2m) Ylen portti on osana perättäisten läpinäkyvien seinämien sarjaa. Porttia korostaa kulunvalvonnan vaatima valaistus.

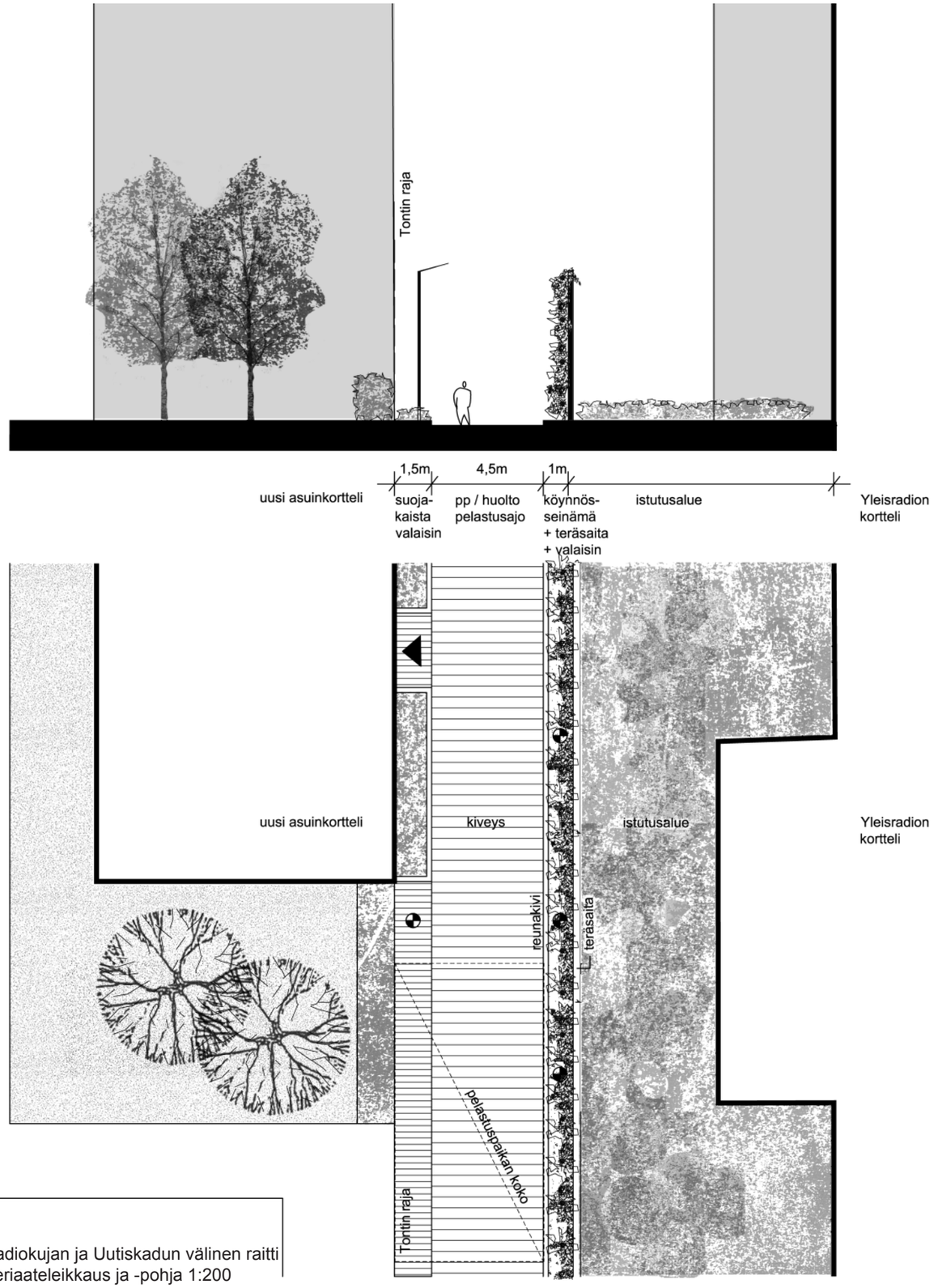

Radiokujan ja Uutiskadun välinen raitti
Periaateleikkaus ja -pohja 1:200

Radiokuja ja raitti – tonttikatu ja kevyen liikenteen raitti

- Radiokuja on lyhyt tonttikatu, joka jatkuu Yle:n tontilla kiertävänä kevyen liikenteen raittina. Kadun kapeudesta johtuen kadulla ei ole tilaa katupuille.
- Raitti rajautuu Yle:n toimitiloihin ja uuteen asuinkortteliin. Ylen aluetta rajaa kauttaaltaan teräsaita.
- Aidatun alueen vihreyttämiseksi ehdotetaan pitkittäisenä aiheena jatkuvaa köynnösseinämää, joka valaistaan alhaaltapäin.
- Raitti tulisi pinnoittaa yhtenäisellä kiveyksellä. Rakennusten seinustavyöhyke on esitetty istutettavaksi tai kivetyksi muusta raitin pinnasta poikkeavasti.
- Raitti kuuluu osaksi Yle:n tonttiin ja sen toteutus ja kunnossapito kuuluvat tontin velvoitteisiin.

Radiokujan valaistusperiaatteet

Radiokuja (katutilan l= 13m)	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Asuinkortteleiden asukasliikennettä, huoltoajoa **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Valaistusluokat AE4, K6 Ympäristöluokka E3 Asennus: yksirivinen reunasijoitus asuinkorttelin puolella, metallipylväs, h= 6m Valaisimet: tasolasiset katu- / raittivalaisimet Lamput: SpNaT 70 W	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** YLE:n alueen ja asuinkorttelin kohtaaminen Ylen suljetun alueen rajapinnan korostaminen Selkeän, vihreän reunan luominen tonttikadulle **Keinot:** Radiokujalla ja raitilla pylväsvalaistus
Radiokujan raitti (raitin l= 7m)		Radiokujan raittina jatkuvalla osalla Ylen puolella köynnösseinämät himmeästi valaistuina. Korostusvalaistus alhaalta ylöspäin pienitehoisilla valonheittimillä, joissa kapeakeilainen valonjako, jota levitetään lehvästön suuntaisesti valontaitinlaseilla.

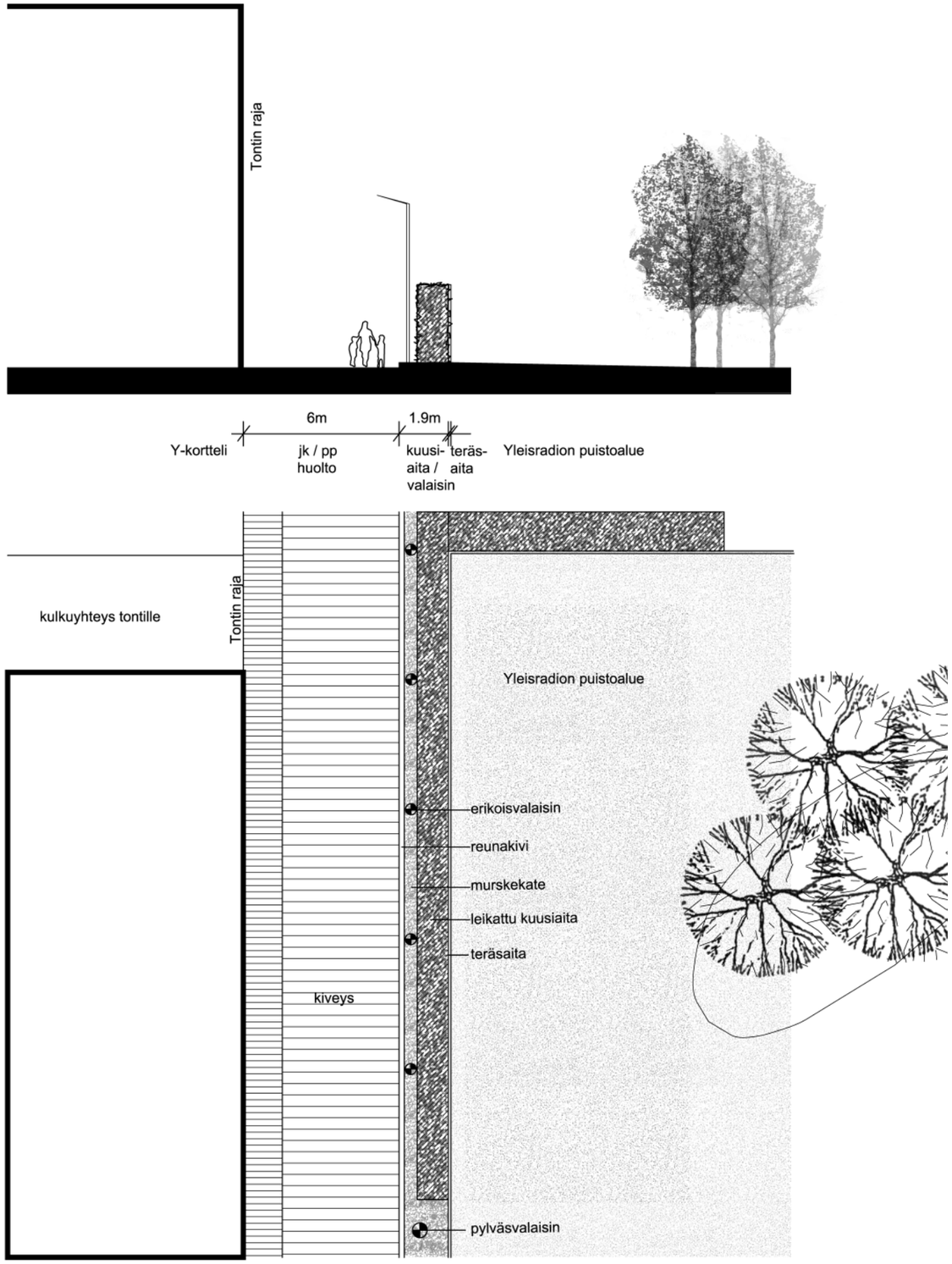

Ylen alueen raitti
Periaateleikkaus ja -pohja 1:200

Ylen alueen kevyen liikenteen raitti

- Raitti sijaitsee Yle:n tontilla ja erottaa toisistaan toimistokorttelit ja Ylen puiston. Avoin vihreä alue ehdotetaan rajattavaksi leikattava kuusiaidalla, jotta puiston idyllinen luonne voidaan suojata uuden rakentamisen myötä.
- Ylen tontti aidataan kauttaaltaan yhtenäisellä kaupunkikuvallisesti korkeatasoisella teräsaidalla, malli voisi olla sama kuin radanvarsiraitin kaiteessa.
- Näkymiä puistoon avautuu teräsaidan porttien kohdista.
- Raitti tulisi pinnoittaa yhtenäisellä kiveyksellä. Rakennusten seinustavyöhyke on esitetty istutettavaksi tai kivetyksi muusta raitin pinnasta poikkeavasti.
- Raitin toteutus ja kunnossapitovastuu on kaavan mukaisesti Yle:llä

Ylen alueen raitin valaistusperiaatteet

Ylen alueen raitti (raitin l= 8m)	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Ilmalan sisäinen kevyen liikenteen raitti **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Pylväsvalaisin, valonjako siten, että valo vaakatason yläpuolelle rajattu h= 4-5m s= 25m	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** Yksityisen ja julkisen tilan rajautuminen Ylen suljetun puistonreunan visualisointi **Keinot:** Perusvalaistuksena pylväsvalaisimet Kuusiaidan valaiseminen alhaaltapäin

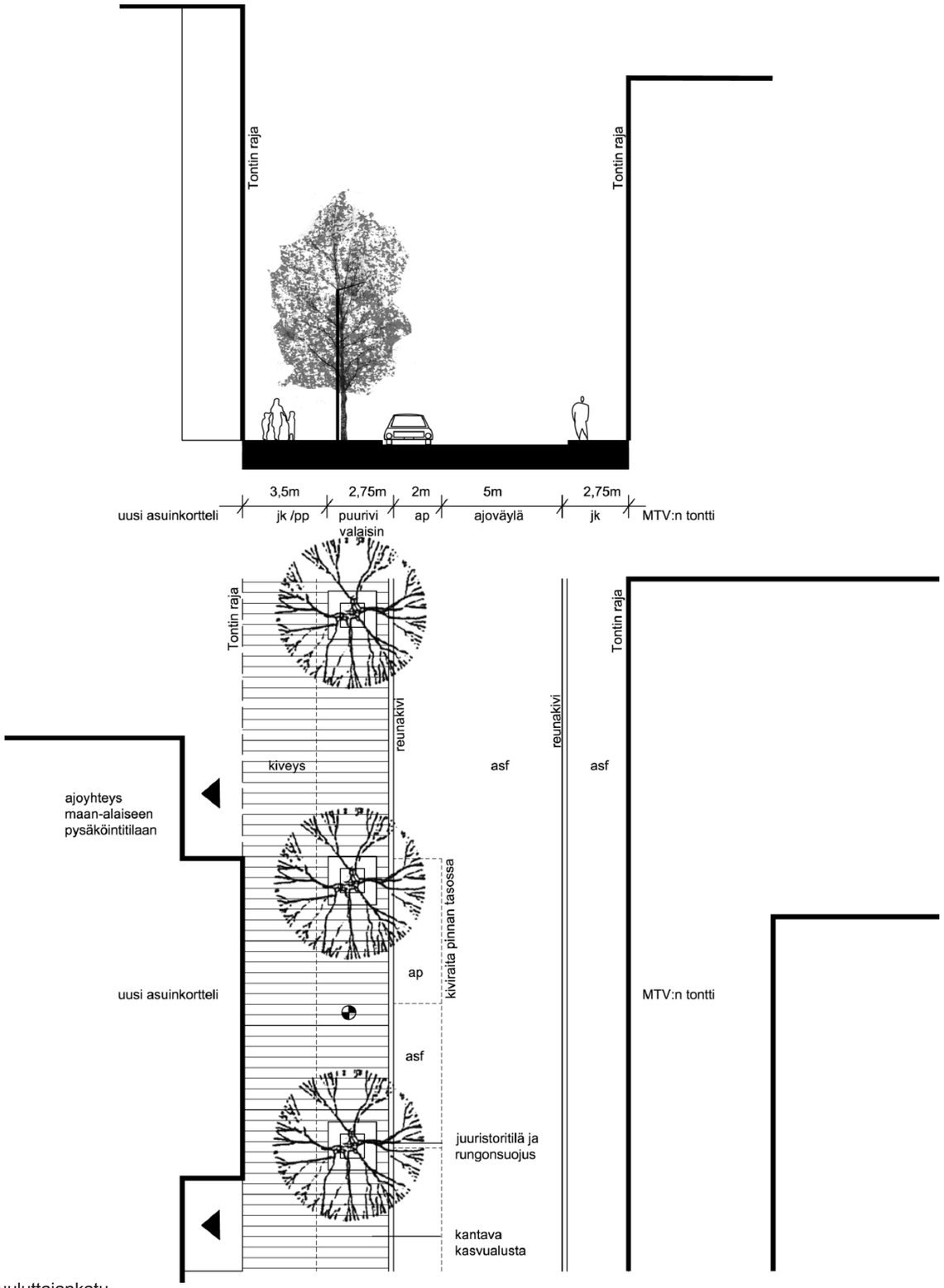

Kuuluttajankatu
Periaateleikkaus ja -pohja 1:200

Kuuluttajankatu – tonttikatu

- Kuuluttajankatu on tonttikatu, joka rajautuu asuinkortteliin ja MTV:n tonttiin. Asuinkorttelin puoli on jäsennetty puurivillä ja leveällä kevyen liikenteen kaistalla. Samalla puolella on kadunvarsipysäköintipaikkoja.

- Asuinkorttelin puolella katutilaa jäsentää yhtenäinen kiveys. Porraskäytävien ja maanalaisten pysäköintitilojen sisäänkäynnit jaksottavat asuinkorttelin puolta.

- MTV:n toimitilojen pääsisäänkäynnit ovat Ilmalankadun puolelta, ajoyhteys tapahtuu tontille Kuuluttajakadun puolelta.

Kuuluttajankadun valaistusperiaatteet

Kuuluttajankatu (katutilan l= 16m)	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Toimistorakennusten työpaikka- ja asuinkortteleiden asukasliikennettä, huoltoajoa **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Valaistusluokat AE4, K6 Ympäristöluokka E3 Asennus: yksirivinen reunasijoitus asuinkorttelin puolelle, metallipylväs, h= 6m Valaisimet: tasolasiset katu- / raittivalaisimet Lamput: SpNaT 70 W	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** Selkeän perusvalaistuksen luominen tonttikaduille Asuinkortteleiden häikäisemättömyyden huomioiminen MTV:n alueen ja asuinkorttelin kohtaaminen, julkisen ja yksityisen tilan rajautuminen Asuinkorttelin mittakaava **Keinot:** Katuvalaistus pylväsvalaisimilla

Kuuluttajankuja ja polku Keskuspuistoon
Ote yleissuunnitelmasta 1:1000

Ilmalanportti
Ote yleissuunnitelmasta 1:1000

Ilmalanportin valaistusperiaatteet

Ilmalanportti (katutilan l= 11m)	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Toimistorakennusten työpaikkaliikennettä, huoltoajoa **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Valaistusluokat AE4, K6 Ympäristöluokka E3 Pylväsvalaisimien asennus: yksirivinen reunasijoitus Helsingin Veden tontin puolelle. metallipylväs, h= 6m Valaisimet: tasolasiset katu- / raittivalaisimet Lamput: SpNaT 70 W Portaissa valaisimet pyritään integroimaan muuriin tai kaiteisiin siten, etteivät ne tule näkyviin erillisinä kalusteina Portaiden valaistus taso Em > 15 lx. Värilämpötila < 4500 K	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** Voimakkaan tasoeron visualisointi Ilmalantorin ja Helsingin Veden tontin välillä Helsingin Veden tontin avokallion valaiseminen Portaiden ja katoksen valaiseminen **Keinot:** Katuvalaistuksen pylväisiin liitetään 1…2 MM -lampuista 70 – 150 valonheitintä Kallion juureen 0,5 -1 m:n etäisyydelle asennetaan maahan upotettavat epäsymmetrisen valonjaon omaavat valonheittimet (MM- 35 -70 W). Valonheittimien sijainti, kuten valaistavat alueet ja kohdat, määritetään kalliopinnan laadun mukaan Valaistus ohjataan katuvalaistuksen mukaan. Portaiden valaistus integroidaan kaiteeseen tai tukimuuriin

Kuuluttajankuja ja polku Keskuspuistoon – kevyen liikenteen raitti

- Kuuluttajankuja liittyy Ilmalankatuun jyrkkien portaiden välityksellä (tasoeroa 5 metriä).
- Raittia rajaavat olemassa oleva, säilytettävä toimistorakennus ja MTV Oy:n uudet toimitilat. Niiden väliin jää asuinkortteleita palveleva LPA-alue.
- Raitti ehdotetaan rajattavaksi pysäköintialueesta matalalla luonnonkivimuurilla.
- Asuinkorttelin puolelle esitetään korkeaa, leikattavaa pensasaitaa, joka nousee muuripintaa ylemmäs kuuluttajankadun päätteeksi.
- Kuuluttajankuja jatkuu Keskuspuistoon polkuna, joka linjataan kalliorinnettä kiertäväksi poluksi. Polun luonne on vaatimaton ja sen leveys tulisi olla enintään 2 metriä. Polku sijoittuu kallion ja arvokkaan puronvarsikosteikon rajapintaan. Reitti on kivituhkapintainen ja reuna on luonnonkivillä tuettu. Avokallion lakialueen louhimista, jyrkän maaston tarpeetonta täyttämistä ja luiskaamista pyritään välttämään. Polku palvelee paikallista asuinaluetta ja reittiä ei ole tarkoitus talvikunnossapitää tai valaista.

Ilmalanportti – tonttikatu

- Ilmalanportti on toimistokortteleita ja Helsingin Veden huoltoa palveleva pistokatu.
- Kadun päätteenä on Ilmalantori, joka on 10 m katutasoa ylempänä. Yhteys aukiolle tapahtuu portaita pitkin. Portaat ovat tontilla rakennusalalla ja ne suunnitellaan rakennuksen yhteydessä katetuiksi ja tarvittaessa lämmitetyiksi.
- Portaiden vierestä on mahdollista järjestää uusi ajoyhteys Helsingin Veden maanalaisiin tiloihin.
- Katua reunustava avokallio pyritään säilyttämään. Kallioon liittyy Helsingin Veden tonttia rajaava tukimuuri, jonka materiaaliksi esitetään luonnonkiveä. Muuria elävöittämään voidaan istuttaa vaijereihin kiinnittyviä köynnöksiä.
- Helsingin Veden tontti aidataan yhtenäisellä teräsaidalla.

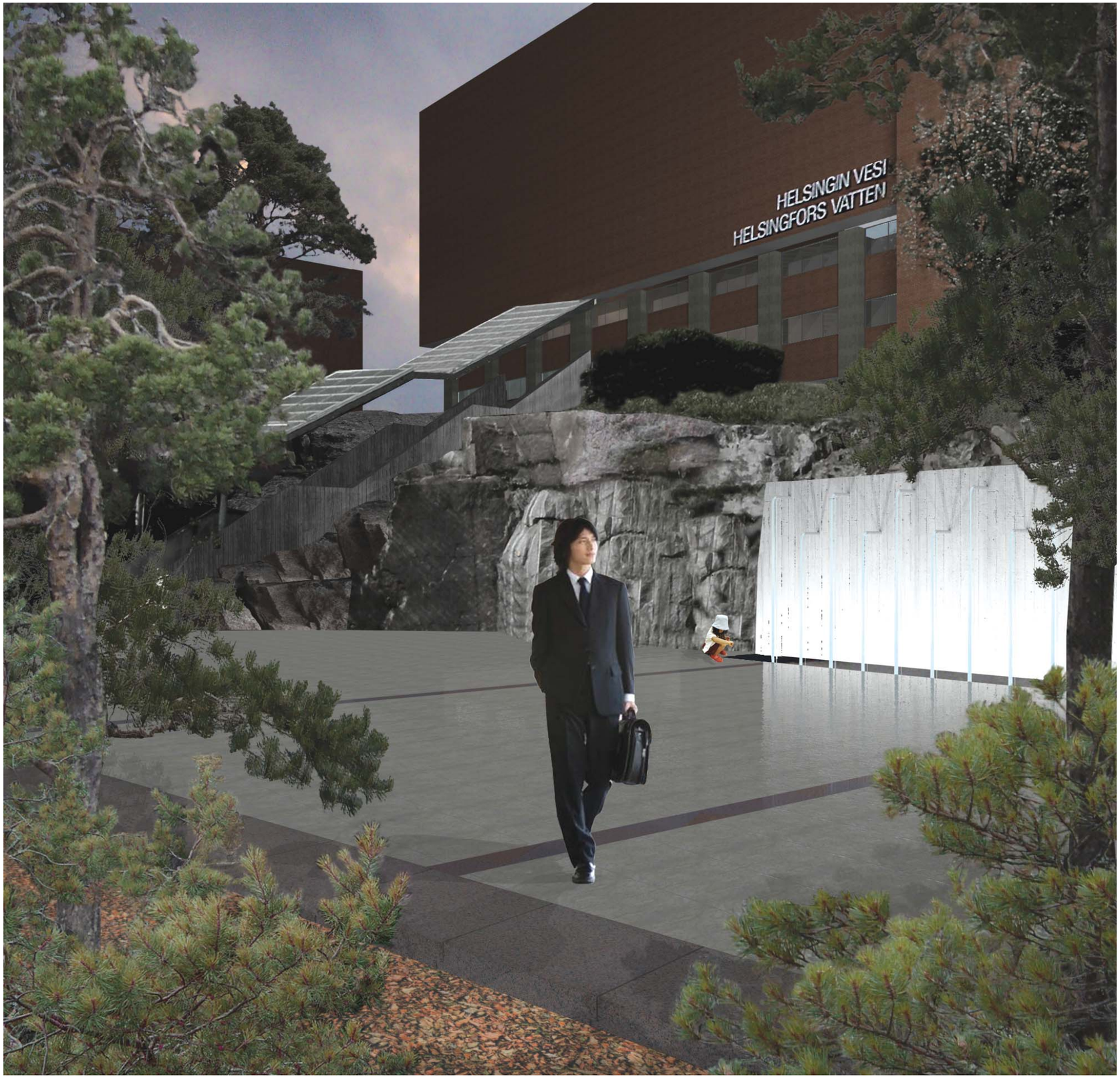
HELSINGIN VESI
HELSINGFORS VATTEN

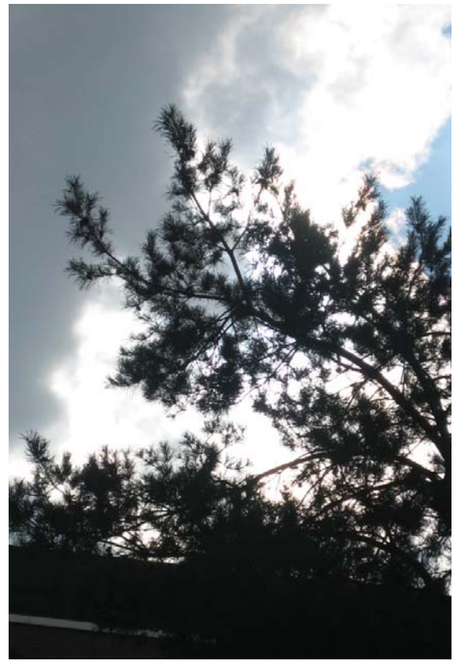

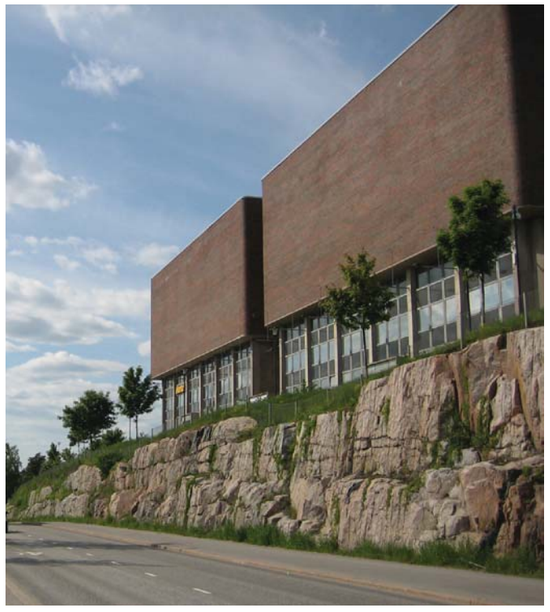

3.3.2 AUKIOT

Helsingin Veden aukio- kaupunkikuvallinen jalusta Vesilinnoille

- Suunnitelmassa korostetaan Ilmalankadun ja -kujan risteyksen kaupunkikuvallista merkitystä Vesilinnojen jalustana jäsentämällä tilaa uudelleen.
- Risteyksestä tehdään urbaani kohtauspaikka, joka toimii maisemallisena kohokohtana, Helsingin Veden pääsisäänkäyntinä, info- ja levähdyspaikkana sekä bussipysäkkinä.
- Olemassa olevat avokalliopinnat säilytetään.
- Näkymäyhteys Ilmalankadun päätteenä oleviin Yle:n linkkitorniin ja puistoon säilytetään.
- Ilmalankadun ja -kujan kulmaan tehdään seinämä (h= 3m), jossa on vesipisteitä. Vaihtelevasti valuva vesi luo elävän pystypinnan aukiolle ja on näyttävä aihe Vesilinnojen juurella. Talvella ’vesiaiheena’ voi toimia esimerkiksi muurin pintaan heijastettava liikkuvan veden kuvajainen. Vesiseinä jatkuu Ilmalankujan reunassa luonnonkivisenä tukimuurina.
- Vesilinnoihin oleva porrasyhteys säilytetään ja sen vasemmalle puolella tehdään matala istuskelukorkuinen muuri, johon voidaan yhdistää katos ja juomavesipollareita.
- Aukion pinta on kivetty, katupinnasta korotettu alue. Kiveystä rytmittävät luonnonkiviraidat.
- Tilaa rajaamaan istutetaan mäntyjä epäsäännöllisin välein. Niiden rungot nousevat suoraan kiveyksen pinnasta tai kasvavat reunuksella korotetulla alueella. Istutusalueen reuna tehdään istuskelun mahdollistavaan korkeuteen.
- Aukion pintavedet kerätään pintavesikouruihin ja ohjataan puiden juurille.
- Bussipysäkit sijoittuvat molemmin puolin Ilmalankatua.

Helsingin Veden aukion valaistusperiaatteet

Helsingin Veden aukio	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Risteysalue Bussipysäkki Helsingin Veden pääsisäänkäynti **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Aukion kohdalla Ilmalankadun pylväsvalaistus muutetaan h = 8m, asennus 2-rivinen vastakkainen Valaisimien yksikköteho alennetaan 100 W:iin.	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** Valaistut Vesilinnat hallitsevat aukion taustalla, kaupunkikuvallisesti tärkeän jalustan korostaminen Viihtyisän aukiotilan luominen Erikoisteemana veden läsnäolo ja liike, pääkohteena valaistu vesiseinä **Keinot:** Vesiseinämän valaistuksessa veden liikettä kuvaava valoaihe myös talviaikaan ”kuivalla” seinällä, esim. LED-tekniikan avulla. Sama aihe korostaa lämpimään vuoden aikaan oikeaa, liikkuvaa vettä. Teknisesti vaikutelma saadaan aikaiseksi pienellä energiankulutuksella sekä pienillä vandalismilta suojattavilla kalusteilla. Juomapisteiden valaistus pyritään integroimaan laitteisiin.

Helsingin Veden aukio
Pohjapiirros 1:400

Helsingin Veden aukio
Leikkaus 1:200

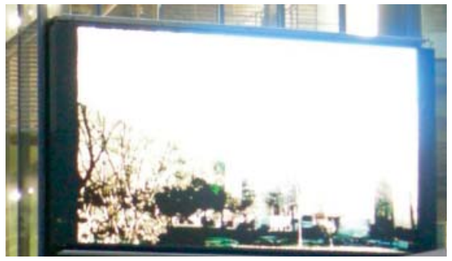

Ilmalantori – mediakeskuksen sydän ja julkisen liikenteen solmukohta

- Ilmalantori on voimakkaasti sisäänpäin kääntynyt tila, jota rajaavat kolmelta sivulta toimistorakennukset. Neljännellä sivulla tila avautuu vähän, näkymää hallitsevat Helsingin Veden Vesilinnat ja piha-alue.

- Tasoeroa aukion ja pihan välillä on viisi metriä ja pääajoyhteys pihalle tapahtuu ajoluiskaa pitkin. Luiskan tueksi ehdotetaan luonnonkivimuuria (h=1,5 - 5 m), joka muodostaa selkeän julkisivun aukiolle.

- Aukio hahmottuu Televisiokadun ja Ilmalankujan päätteenä. Aukiolta avautuu pitkiä näkymiä kevyen liikenteen sillan kautta Pohjois-Pasilaan, Televisiokatua pitkin Televisioaukiolle sekä Ilmalankujalle ja kohti Vesilinnoja.

- Aukiotilan käyttöön, luonteeseen ja mitoitukseen vaikuttaa voimakkaasti torin toimiminen raitiovaunun ja linja-auton päätepysäkkinä. Lisäksi aukiotilaan on varattava pysäköintipaikkoja takseille ja huoltoajolle. Tilapäinen asiakaspysäköinti on sallittu muutamille paikoille paviljongin ympärillä.

- Aukion sydämenä toimii kaksikerroksinen paviljonki. Paviljongin ympärillä olevaa tilaa on rajattu matalilla istuskelukorkuisilla luonnonkivisillä tukimuureilla. Paviljongin edustalle on varattu terassitilaa.

- Aukion pinta on loivasti kallistettu keskelle päin. Aukion ulkokehä rakennusten laidoilla muodostaa pinnan, jolla on esteetön kulku torin ympäri. Keskikehä on liikenteelle tarkoitettu alue, joka on painettu pysäkkien kohdalla ulkokehää alemmas. Aukion keskiosa paviljongin ympärillä on korotettua oleskeluvyöhykettä, jonne on esteetön kulkuyhteys.

- Aukiota kehystävät raitiovaunuvaijereiden kannatinvaijerit ja niiden kannatinpylväät, jotka on sijoitettava mahdollisimman lähelle rakennusten julkisivuja, mieluiten vaijerit tulisi kiinnittää suoraan niihin. sisäkehällä vaijereiden ripustuksessa voidaan käyttää paviljongin seinäpintoja ja niihin integroituja kannatinratkaisuja.

- Pintavesien keräys hoidetaan pintavesikouruilla / linjakuivain-kouruilla.

- Helsingin Veden tontille tehdään jalankulkijoille uusi porrasyhteys. Ilmalanportille johtavat katetut / lämmitetyt portaat. Pohjois-Pasilaan on kevyen liikenteen kulkuyhteys radan ylittävää siltaa pitkin, jolta on hissiyhteys Ilmalan asemalle.

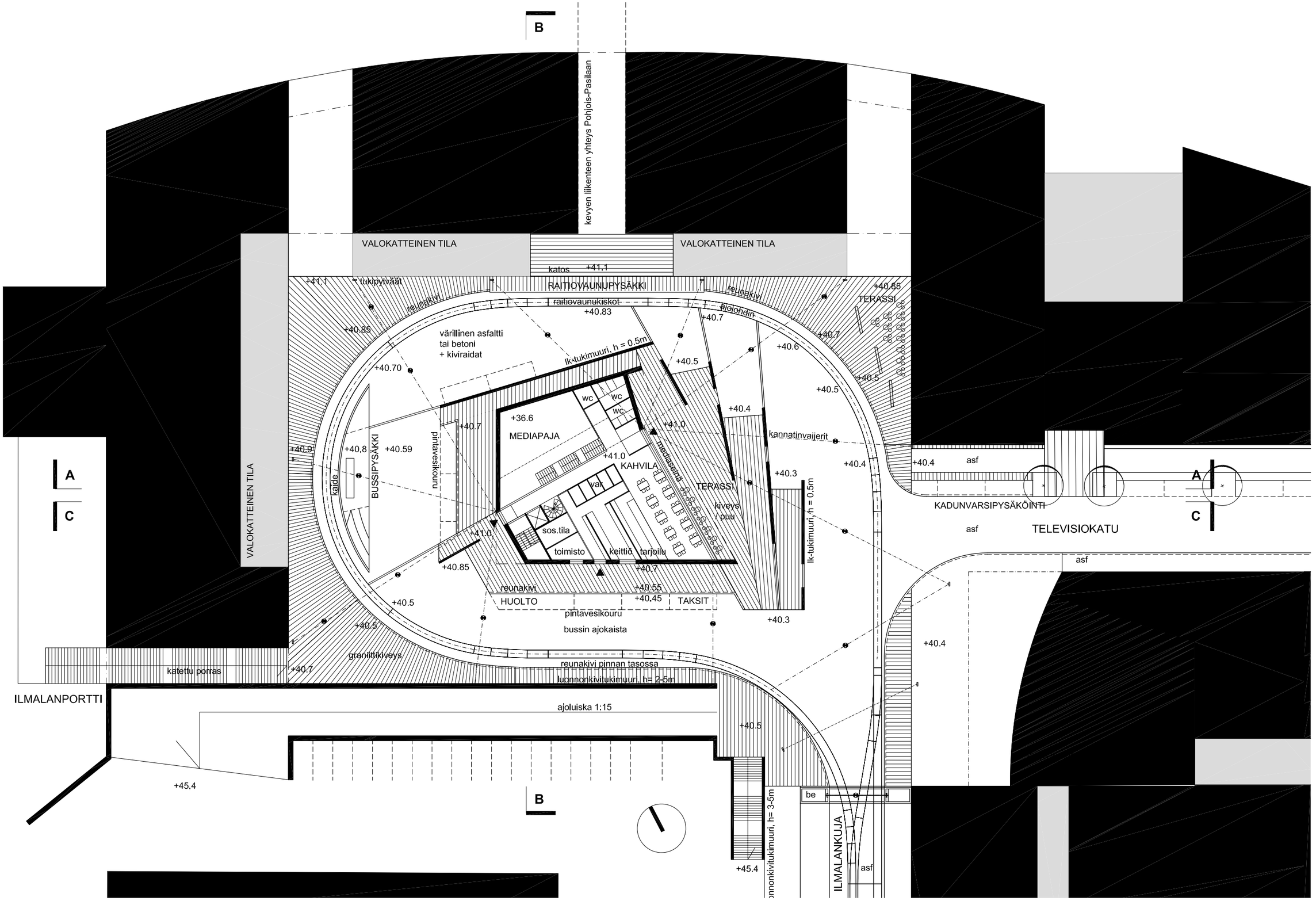

Ilmalantori
Pohjapiirros 1:400

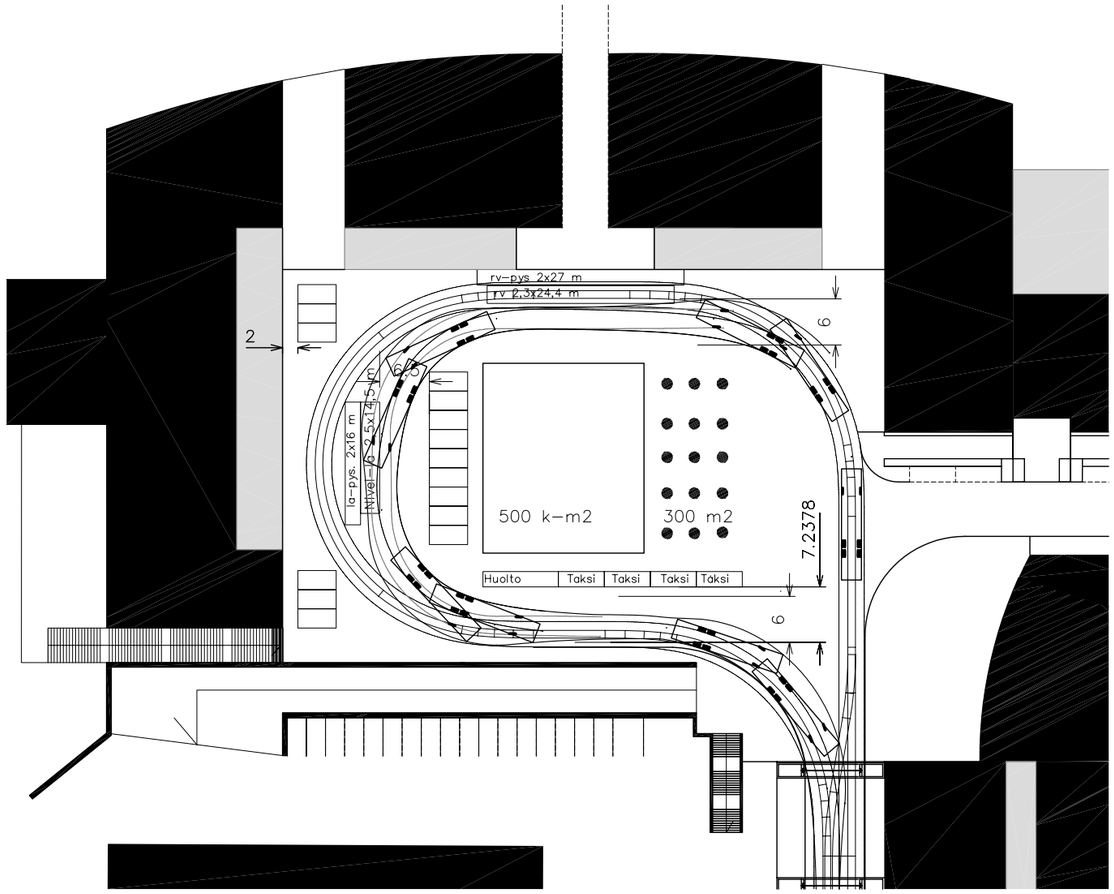

Ilmalantorin liikennejärjestelyiden mitoituskaavio

Ilmalantorin valaistusperiaatteet

Ilmalantori	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Julkisen liikenteen solmukohta Huoltoajo Asiakas- ja taksipysäköinti **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Valaistusluokka K2 (K1) Mikäli aukiota ympäröivien rakennusten ulossuuntautuvien valojen taso on korkea, tulee se huomioida aukion valaistuksen toteutuksessa. Valaistustasoa on turvallisuuden vuoksi silloin nostettava oleellisesti aukion keskiosissa. Asennus: vaijeriripusteisena valaistuksena, h= 6m Valaisimet: tasolasiset Valon aukion mittasuhteiden mukaan valokuvioltaan pyöreähkö (ei ”puhdas” raittivalaisin) Värintoisto Ra> 65	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** Toritilassa liikkumisen selkeys Toritilaa luovat suuret elementit valaistaan, näyttävyys Informaatio **Keinot:** Paviljonki toimii aukion ’valolyhtynä’. Paviljongin mediaseinä on itsessään elävää valoa tuottava aihe. Toria rajaavien rakennusten julkisivujen valokuilut, tai ylikorostetut valotornit on huomioitava aukion valaistuksessa. Vaijeriasennus tuo yhtenäisyyttä ja jatkuvuutta Radiokadun suunnasta. Valaisimien muotokielen tulisi tukea paviljongin muotokieltä.

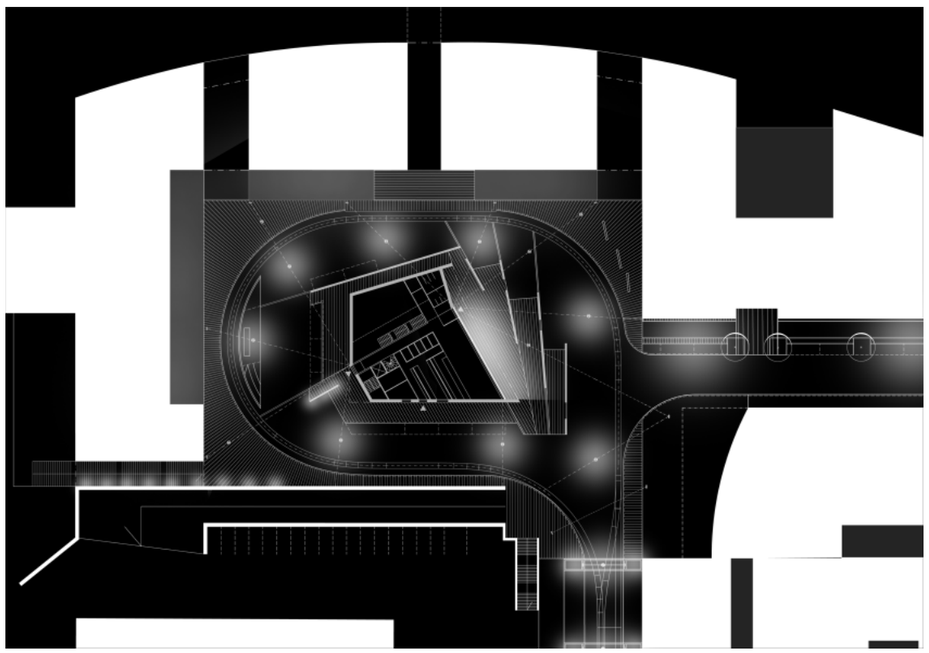

Ilmalantori
Alueleikkaus B-B 1:400

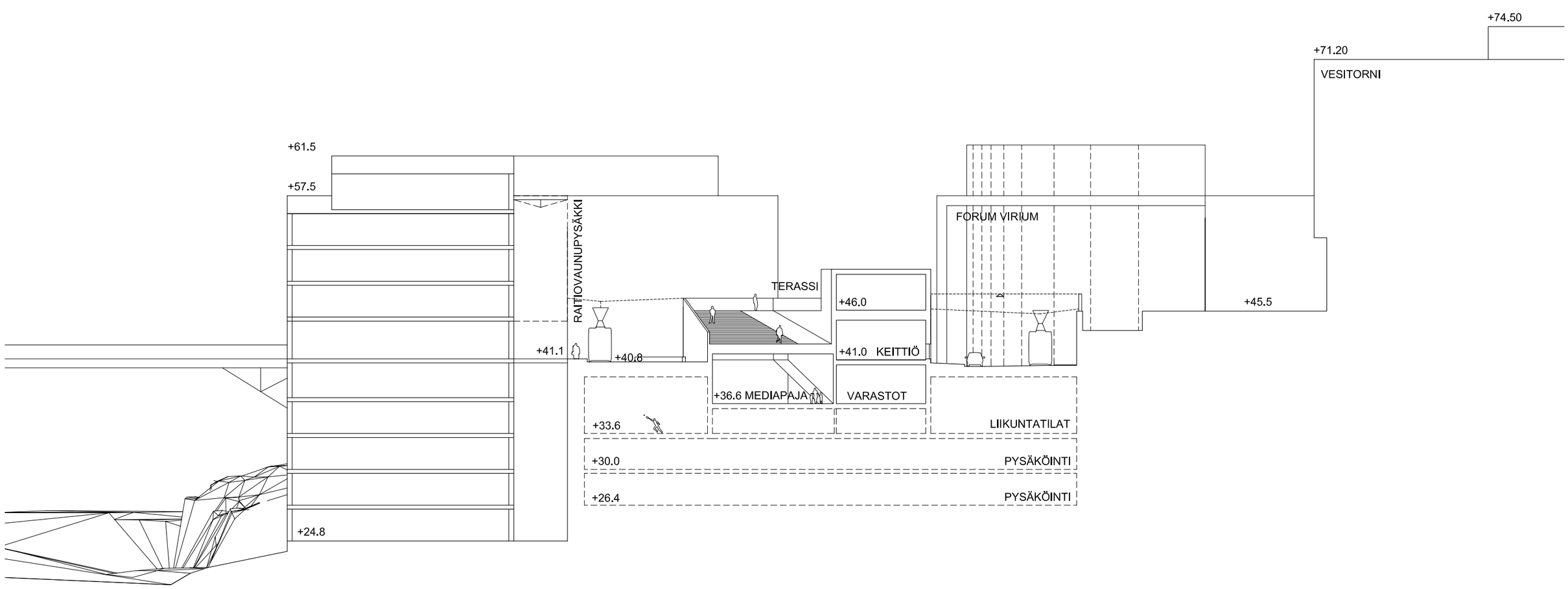

Ilmalantori
Alueleikkaus C-C 1:400

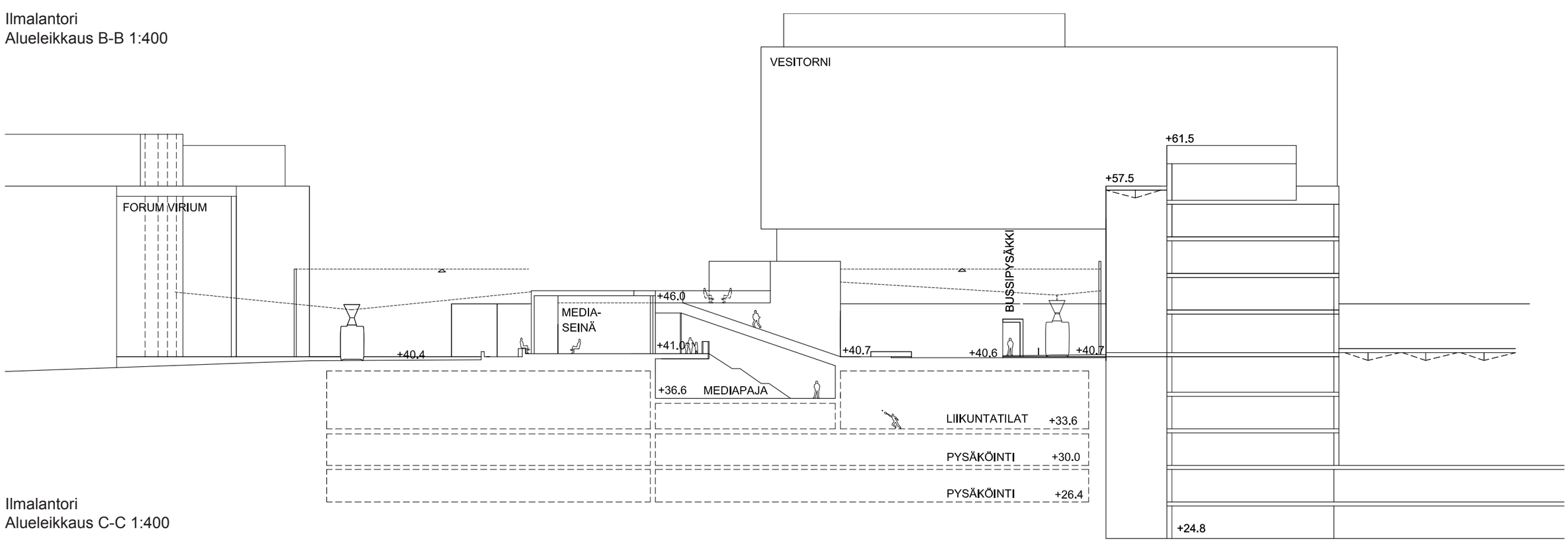

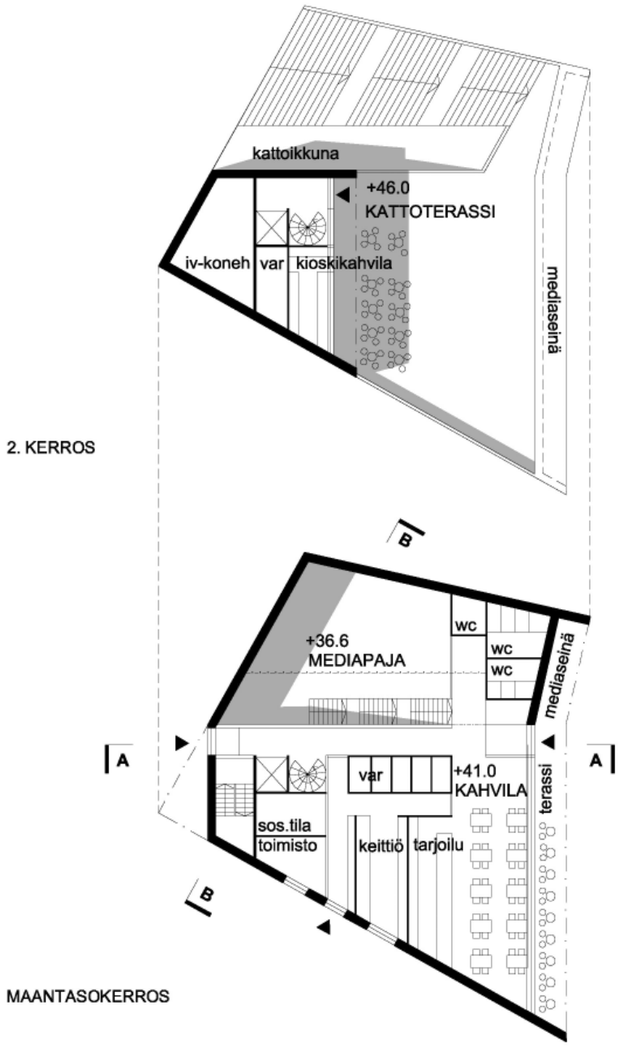

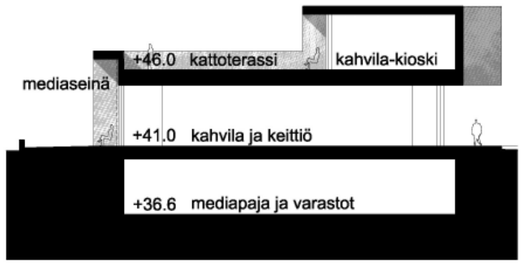

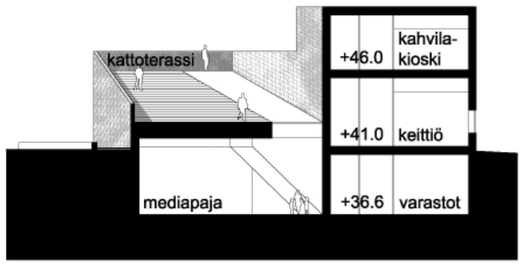

Ilmalantori - Paviljonki
Pohjapiirrokset 1:400

Paviljonki

- Näkymä ja kulkureitti Forum Virium- korttelista Pohjois-Pasilaan johtavan kävelysillan sisäänkäynnille määrittelevät paviljongin pääjulkisivun suunnan. Pääjulkisivun mediaseinä toimii päätteenä Televisiokadulle ja rajaa edustalleen ajoneuvoliikenteeltä vapaata aukiotilaa.

- Vastakkaisella julkisivulla maasta kohoava katto on aktiivista toripintaa. Portaikko johtaa katolla sijaitsevan kahvilan terassille. Kattoterassilta avautuu pitkiä näkymiä alas Televisiokatua.

- Rakennuksen kaksi päätoimintoa, kahvila ja mediapaja sijoittuvat keskiakselin eri puolin. Kahvila sijaitsee toritasossa, ja se avautuu katoksen alla sijaitsevalle terassille. Kahvilan keittiö sijoittuu liikennekaavioiden mukaisen huoltoajon kohdalle. Mediapaja, joka ei kaipaa luonnonvaloa, on painettu maanpinnan alapuolelle kattoportaikon alle. Mediapajan varastotiloja voidaan sijoittaa maan alle kahvilan alapuolelle.

- Mediapajassa Ilmalan alueen yritykset voivat asettaa tuotteitaan näytteille. Raitiovaunun odottelijat voivat käyttää viisitoistaminuuttisen pysäkkikatoksessa seisoskelun sijaan tulevien hittipelien demojen testaamiseen tai lyhytelokuvien katselemiseen. Pajan “Speakers’ Cornerissa” kuka tahansa voi tehdä oman tv-ohjelmansa. Pajaa voidaan käyttää myös opetustarkoituksiin – niin lasten kuin vanhempienkin.

- Takajulkisivun poistumistieporras voi toimia myös mahdollisten maanalaisten liikunta- ja pysäköintitilojen sisäänkäyntinä. Paviljonki on tässä suunnitelmassa kuitenkin esitetty muista riippumattomana itsenäisenä rakennuksena.

- Paviljongin julkisivut on verhoiltu eri tavoin kuvioiduilla ja läpikuultavilla lasipaneeleilla. Lasin taakse kätkettyjen valaisimien avulla paviljonki hohtaa pimeän tullen Ilmalantorin sydämenä. Printit, sähköistetyt lasit, värilliset valot tai vitriinit antavat mahdollisuuksia paviljongin mediasisällön esille tuomiseen julkisivussa.

- Laajuustiedot:
  - Rakennusala 470 m2
  - 2. kerros: IV-konehuone, kahvila- kioski, hissi ja porras 90 k-m2
  - Maantasokerros: Sisäänkäynnit, aulat, wc:t, keittiö ja kahvila 340 k-m2
  - Maanalainen kerros: Mediapaja 170 m2, varastoja ja muita aputiloja 260 m2

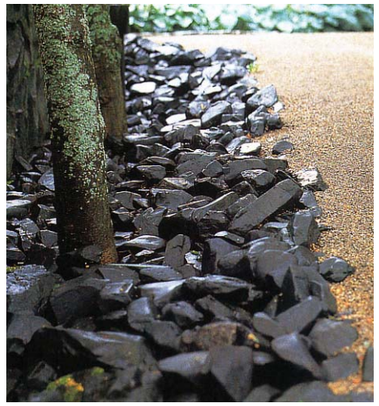

Televisioaukio
Julkisivu 1:250

Televisioaukio – radanvarren kulkureittien risteys

- Televisioaukio rajautuu kolmelta sivultaan toimistorakennuksiin. Jatkosuunnittelussa Forum Virium – korttelin puolella aukion ja sisätilojen välisellä suhteella voidaan voimakkaasti vaikuttaa aukion luonteeseen. Ajoyhteys viereisen toimistotalon maanalaiseen pysäköintihalliin on myös huomioitavaa.
- Televisioaukio on nivelkohta, jonne on näköyhteys sekä Ilmalantorilta että Studioaukiolta sekä päinvastoin.
- Televisioaukio on Ilmalan aukioista se, joka näkyy Hakamäentielle ja junaradalle.
- Televisioaukiota halkovat risteävät kulkusuunnat (jalankulku, polkupyöräreitit, ajoneuvot). Aukio liittyy läheisesti Ilmalan asemaan ja siltaan, ajoyhteys radan ylitse toimistokortteleihin.
- Aukion kohdalla sijaitseva avokallio säilytetään.
- Aukion pinta korotetaan Televisiokadun pintaa ylemmäksi madalletulla reunakivellä. Aukiolla käytetään yhtenäistä pintamateriaalia (tummia luonnonkivilaattoja).
- Pitkät näkymälinjat säilytetään avoimina.
- Radanvarsiraitin pinta laskee melko jyrkästi suhteessa aukion pintaan. Tasoero porrastetaan radan suuntaan laskevilla portailla. Osa tasanteista on 40 cm korkuisia, perusnousu on 15 cm. Portaat tehdään paikalla valetusta betonista.
- Televisiokatua ja radan yli kulkevaa ajoyhteyttä reunustavat puut nostetaan korotetulla reunalla katutasoa ylemmäksi. Istutusalueet katetaan kivilouheella, vastaavalla kuin ratapihalla on käytetty. Porrastasanteille puut istutetaan pinnan tasoon, niiden alla on kivituhkapinta.
- Aukiolla käytetään ikivihreitä puita, mäntyjä.

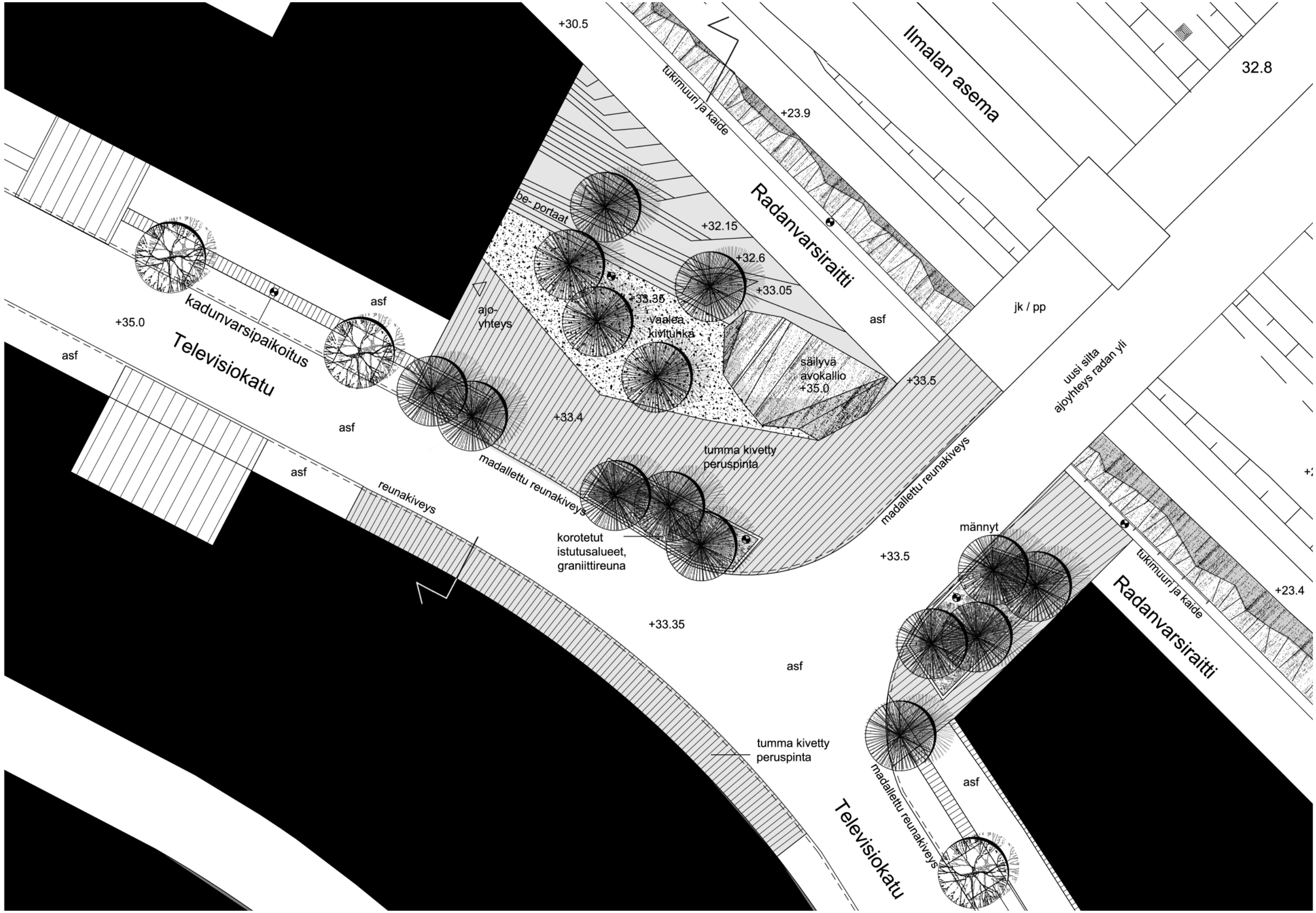

Televisioaukio
Pohjapiirros 1:250

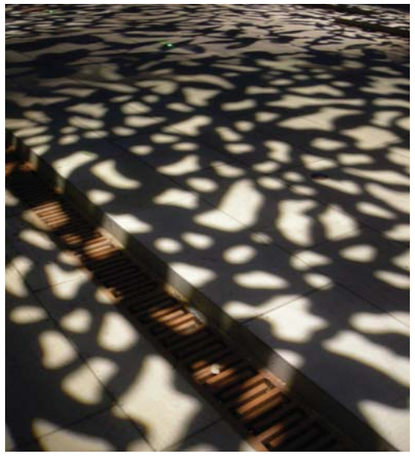

Televisioaukio
Periaateleikkaus 1:250

Televisioaukion valaistusperiaatteet

Televisioaukio	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Risteysalue: Televisiokatu / silta / radanvarsiraitti Ajoyhteys toimistokorttelin maanalaiseen pysäköintiin **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Valaistusluokka K3 Asennus: h= 5-6m Valaisimet: tasolasiset/ tievalaisinoptiikan omaava. Valaisinmallilla sama muotokieli kuin Radiokadulla Lamput: katuvalaistuksessakin aukion kohdalla käytetään lamppuja, joiden värintoisto Ra > 65 Yhteys radan ylittävälle sillalle ”merkataan” samalla valaisintyypillä kuin Televisiokadulla Aukion kohdalla katuvalaisinten lamppu MM	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** Näkyvä aihe kaukomaisemassa, selkeä perusvalaistus Radan puoleisen sisäänkäynnin korostaminen Risteävien kulkusuuntien osoittaminen, orientoituminen Tasoerojen visualisointi **Keinot:** Risteäviä kulkusuuntia tuodaan esiin raittien ja kulkuväylien viereen sijoitetulla valaisimilla, joiden valonjakautuma korostaa raittia Havupuuryhmien oksistoja valaistaan ylhäältä alaspäin pylväsvalaisimilla, johon kiinnitetty ryhmä kapeakeilaisia valonheittimiä. Tavoitteena on liikkeen heijastuminen kiveyksen pintaan. Valaisimien tarkempi sijainti ja määrä tulee suunnitella puiden istutussuunnitelman yhteydessä

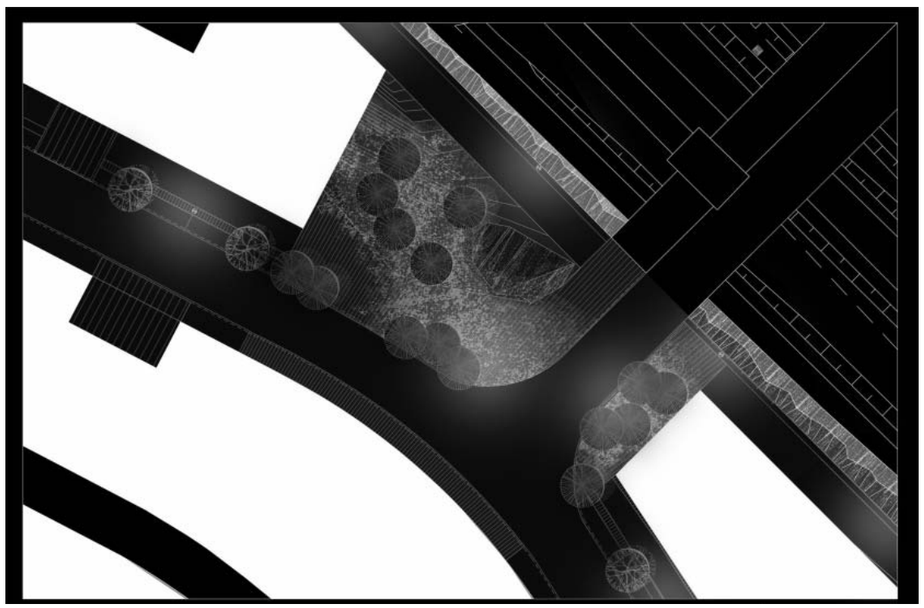

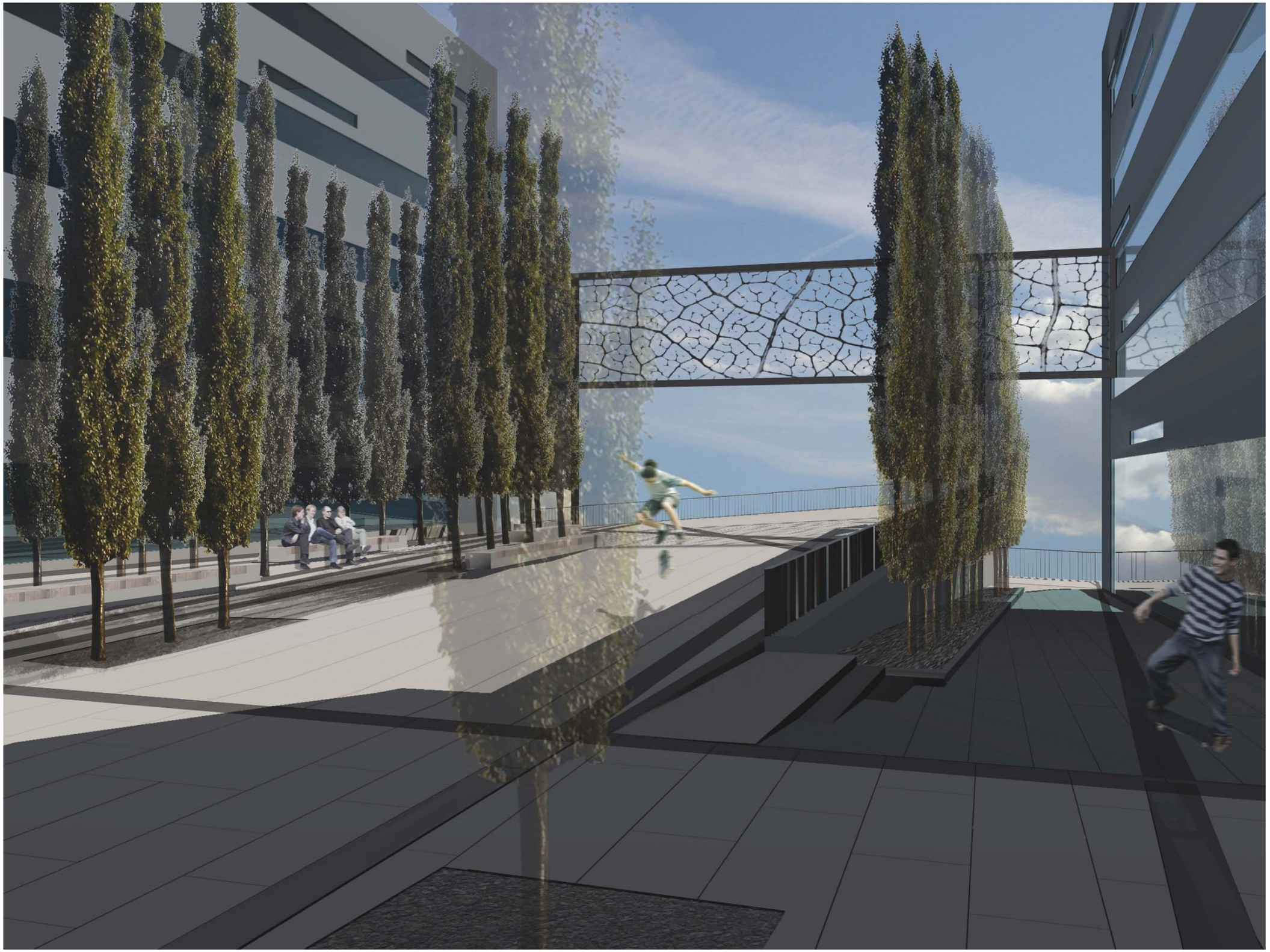

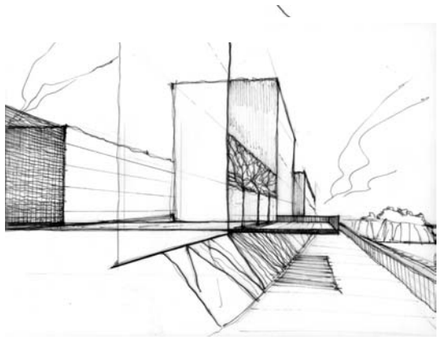

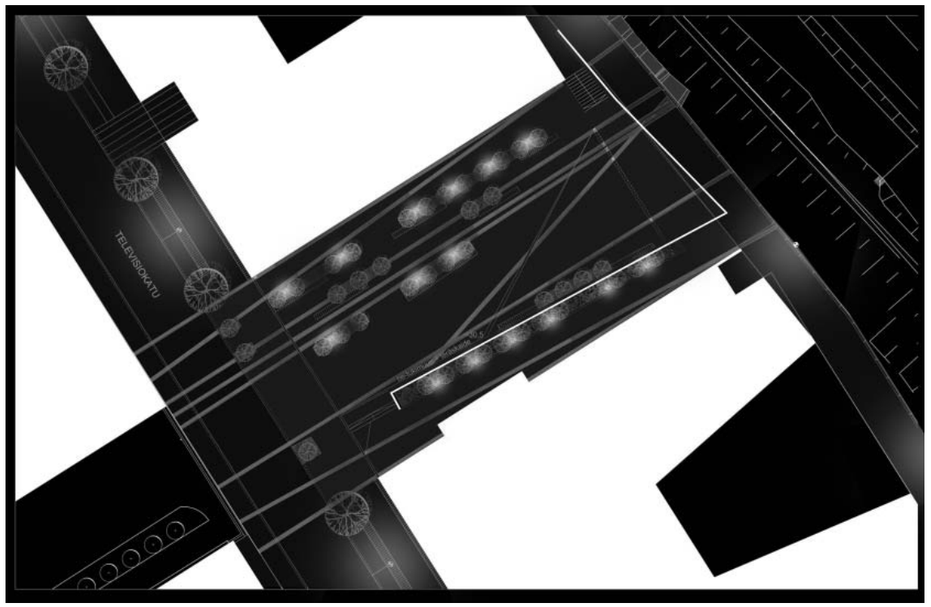

Studioaukio – näköalapaikka taivaisiin

- Studioaukio on Uutiskadun pääte – pitkä suora näkymäakseli avoimeen maisemaan. Yle:n linkkitorni toimii horisontaalisen akselin vastapainona.
- Aukio rajautuu kahdelta reunaltaan toimistojulkisivuihin, jonne ei ole sisäänkäyntejä aukiolta.
- Radan puolella aukio työntyy rakennusten ohitse radanvarsiraitin ylle näköalatasanteena. Ulommaisin kulma on aukio ylin kohta.
- Tasoero raittiin nähden on 1.5-4 metriä. Kulkuyhteytenä raitille toimivat aukion pituinen loiva luiska sekä raitin suuntaiset portaat. Tasannetta rajaa radan ja luiskan puolella teräskaide lattateräksestä (sama malli kuin radanvarsiraitista on esitetty).
- Kapeat pilaripuurivit ja pitkittäiset penkit korostavat akselin pituutta /suuntaa.
- Aukion kivettyä vaaleaa peruspintaa (poikittaiset suorakaidelaatat) halkovat pitkittäiset tummat pintamateriaaliraidat (luonnonkiveä).
- Aukiolle antaa luonnetta myös radan suuntainen, korkea teräsreliefiseinä, joka päästää valoa lävitseen ja heittää varjonsa aukion pintaan. Reliefi on nostettu kannatinpylväillä irti aukion pinnasta. Samantyyppinen reliefiaihe voisi toistua myös aukion toisessa päässä, Ylen tontin rajapinnassa, jossa tarvitaan aitaa.
- Aukiolle ei sallita muuta ajoyhteyttä kuin pelastusajoneuvoille.

Studioaukion valaistusperiaatteet

Studioaukio	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Televisiokatu ja radanvarsiraitti sivuavat aukiota **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Aukion kaupunkikuvallinen valaistus (pollarit, ja led-valaisimet) riittävät valaisemaan tilan	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** Pitkittäisen tilan jatkuvuuden korostaminen, näköalatasanne uloimpana reunana Horisontaali - vertikaaliakselin korostaminen Poikittaisena aiheena perättäiset reliefiseinämät, jotka muodostavat rajapinnan, mutta eivät peitä näkymää Tasoerojen visualisointi **Keinot:** Pilarimaiset puut valaistaan alhaalta ylöspäin ryhmien keskelle sijoitettavilla pollarivalaisimilla, joissa on ylävalo (35 W h= 1.2m). Pollareiden sijoittelu joka toiseen puuriviin ja joka toisen puun väliin Seinäreliefit luovat luonnonvalon heittovarjoja päivällä, pimeällä aukion valaistus riittää valaisemaan myös pinnat himmeästi Näköalatasanne valaistaan kaiteeseen integroidulla valonauhalla (led-kuitu) Paasimaisten penkkien muotoa korostetaan niiden reunoihin upotetuilla valonauhoilla

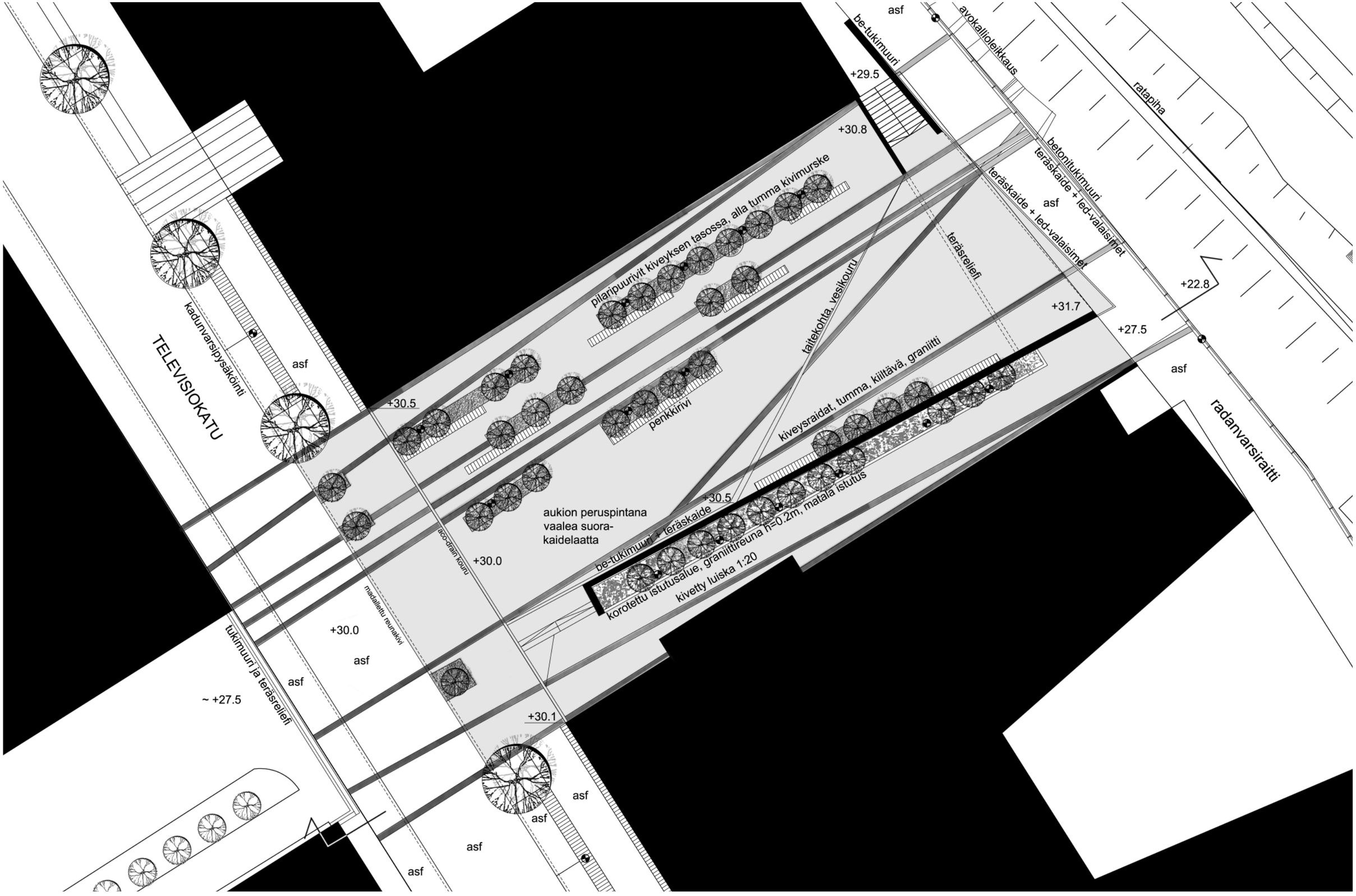

Studioaukio
Pohjapiirros 1:250

Studioaukio
Leikkaus 1:200

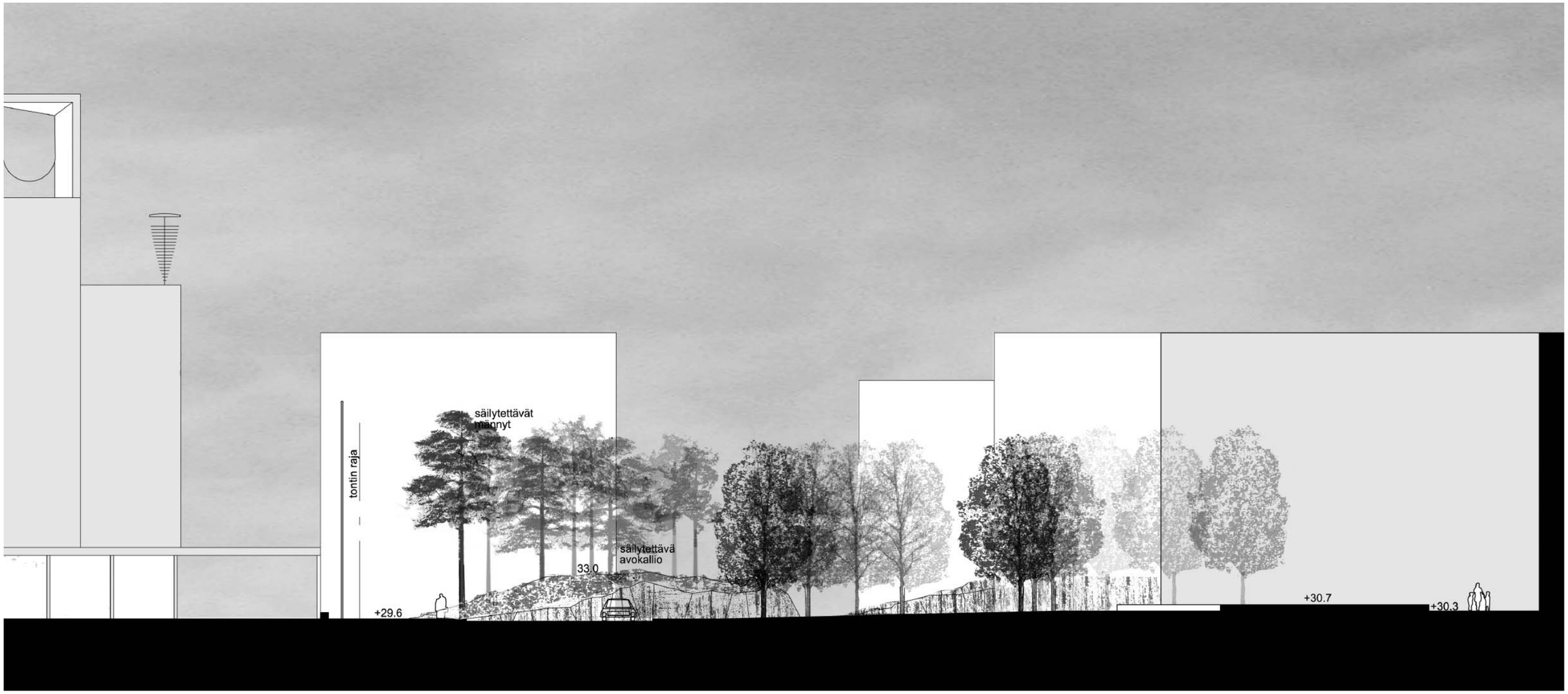

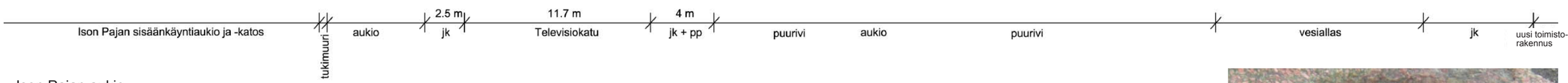

Ison Pajan aukio
Periaateleikkaus 1:250

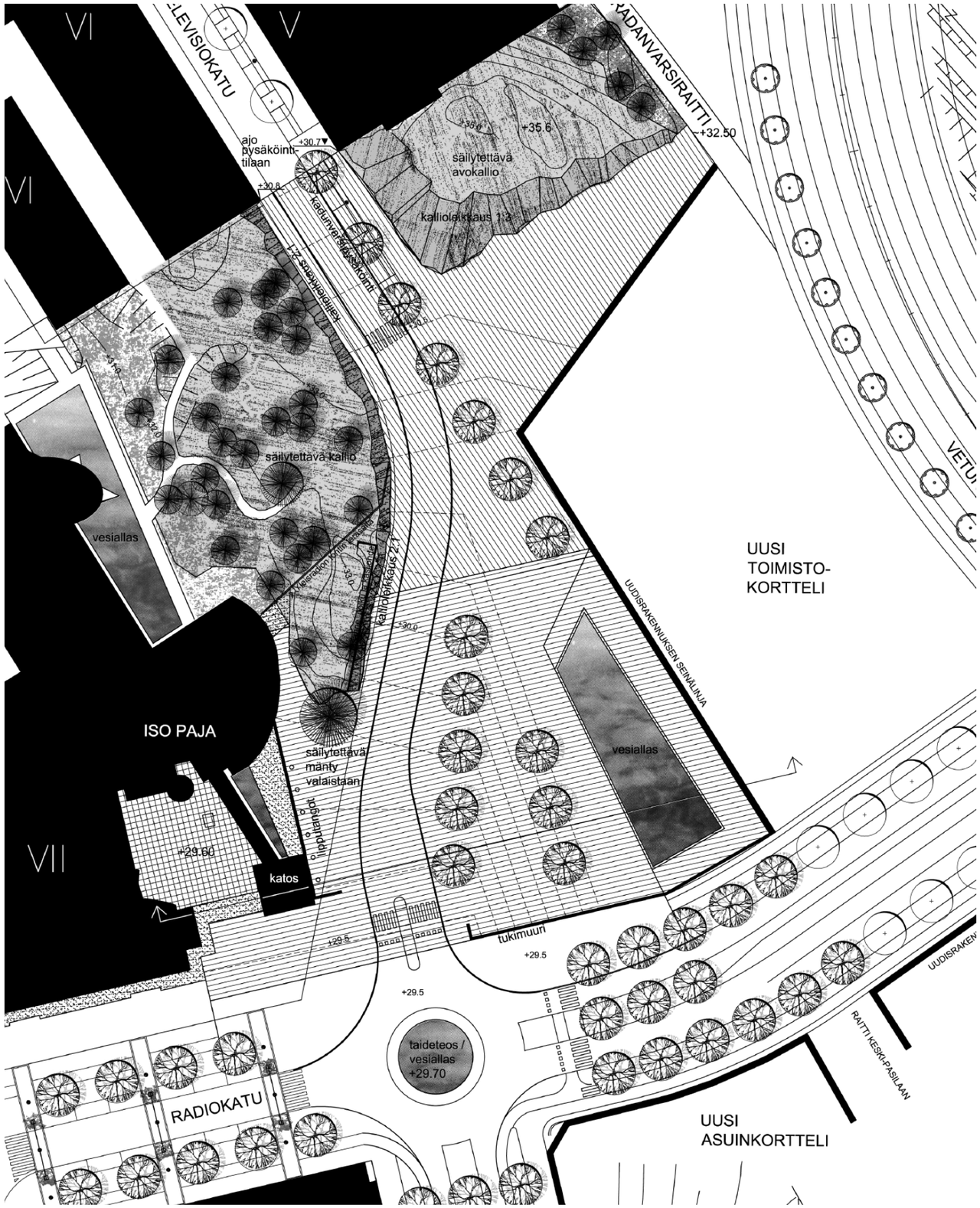

Ison Pajan aukio
Pohjapiirros 1:750

Ison Pajan aukio – sisääntuloportti Ilmalaan

- Ison pajan aukiota rajaavat Ylen tilojen lisäksi Poliisitalo ja tulevaisuudessa rakentuvat toimisto- ja asuinkorttelit.
- Televisiokatu halkaisee aukion ja sitä sivuaa vilkasliikenteinen Televisiokadun, Radiokadun ja Pasilankadun kiertoliittymä.
- Koska alueen suunnittelu on kesken, tämän aukion suunnittelussa on haettu vain tilallisia reunaehtoja ja arvoja, jotka tulisi huomioida jatkosuunnittelussa.
- Ison Pajan aukio on urbaani, julkinen, valtakunnallinen tila. Se tunnetaan jo Yle:n pääsisäänkäyntinä.
- Lähtökohtana on ollut luoda Ilmalalle tunnistettava sisääntulopaikka. Aukio toimii alkuna ja päätteenä Televisiokadulle ja on lisäksi sisäänkäynti Keski-Pasilan uudelle asuinalueelle.
- Ison Pajan ympärille halutaan jättää vapaata tilaa. Pajan vastinparina tulee olemaan uusi toimistokortteli, josta on esitetty vain luonnosteltu aukiota rajaava reunalinja. Toimistokortteliin rajautuvalla aukion reunalla on säilytetty mahdollisuus kevyen liikenteen reitin linjaamiseen kohti uutta asuinkorttelia ja Keski-Pasilaa.
- Aukion sommittelussa on pidetty tärkeänä ottaa osaksi aukiotilaa säilytettävät avokalliot ja männyt, jotka muodostavat portin Televisiokadulle. Sommitelmassa halutaan säilyttää vapaa näkymä kallioilta Pasilankatua pitkin Johanneksen kirkolle.Yhteys sitoo Ilmalan visuaalisesti Helsingin kantakaupunkiin.
- Liikenteen solmukohdassa, katupuurivien rajaamassa liikenneympyrässä on näyttävä paikka erityisaiheelle. Sellaisena voi toimia esimerkiksi media-aiheinen taideteos tai vesiaihe. Aiheen tulisi olla matala ja korostaa avointa tilaa ympyrän keskellä, heijastaa taivasta.
- Aukion suunnittelussa tulee ratkaista Yle:n aidatun alueen ja julkisen kaupunkitilan suhde.
- Sommitelmassa on esitetty vesiaihetta aukiolle. Matalana vesipintana ajatellulla aiheella on haettu taivaan tuomista osaksi aukion tunnelmaa.

Ison Pajan aukion valaistusperiaatteet

Ison Pajan aukio	**Valaistuksen toiminnalliset reunaehdot:** Ilmalan pääsisäänkäynti, risteysalue Kiertoliittymä / (media)taideteos **Valaistuksen tekniset vaatimukset:** Valaistusluokat AE3, K4 Valaisimet: tasolasiset, tievalaisin-optiikka Lamput: SpNaT 100 W	**Valaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet:** Liikenneympyrässä taivaan korostaminen Aukiolla avoimen kaupunkitilan, jota Iso Pajan torni hallitsee, korostaminen Ilmalan sisääntulon korostaminen porttimaisena aiheena Orientoituminen **Keinot:** Radiokadun valaisinvaijeripylväät ja risteävien katujen puurivit ulottuvat liikenneympyrä - risteykseen saakka > liikenneympyrän keskellä matala aihe, tyhjän tilan – taivaan - korostaminen risteyksessä Valaistu Ison Pajan torni aukion erityiskohteena Avokalliot molemmin puolin Televisiokatua kohdevalaistaan porttimaisena aiheen

SUURMAISEMAN ANALYYSEJA

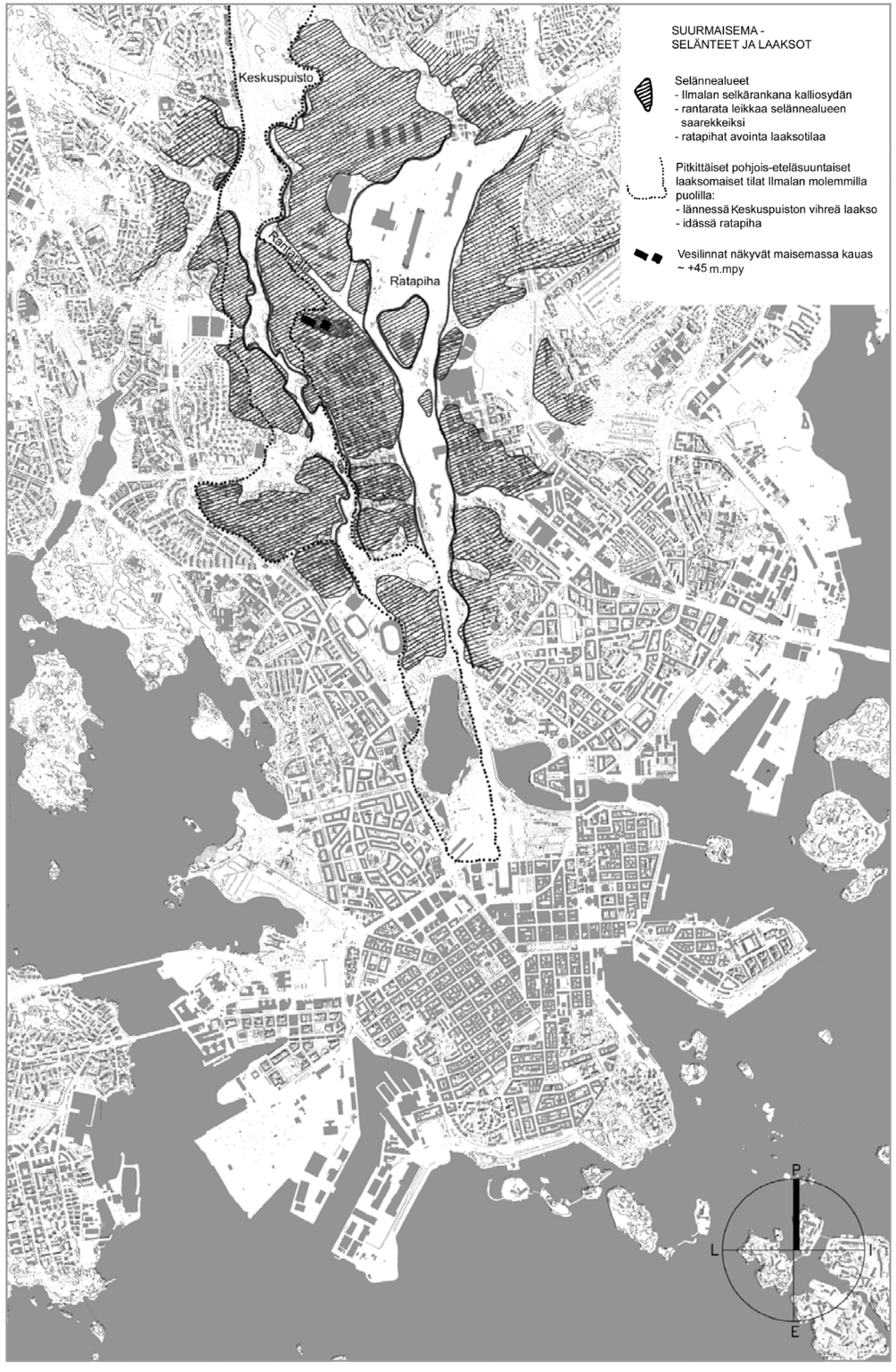

Suurmaisema – selänteet ja laaksot

Suurmaisema – reunat

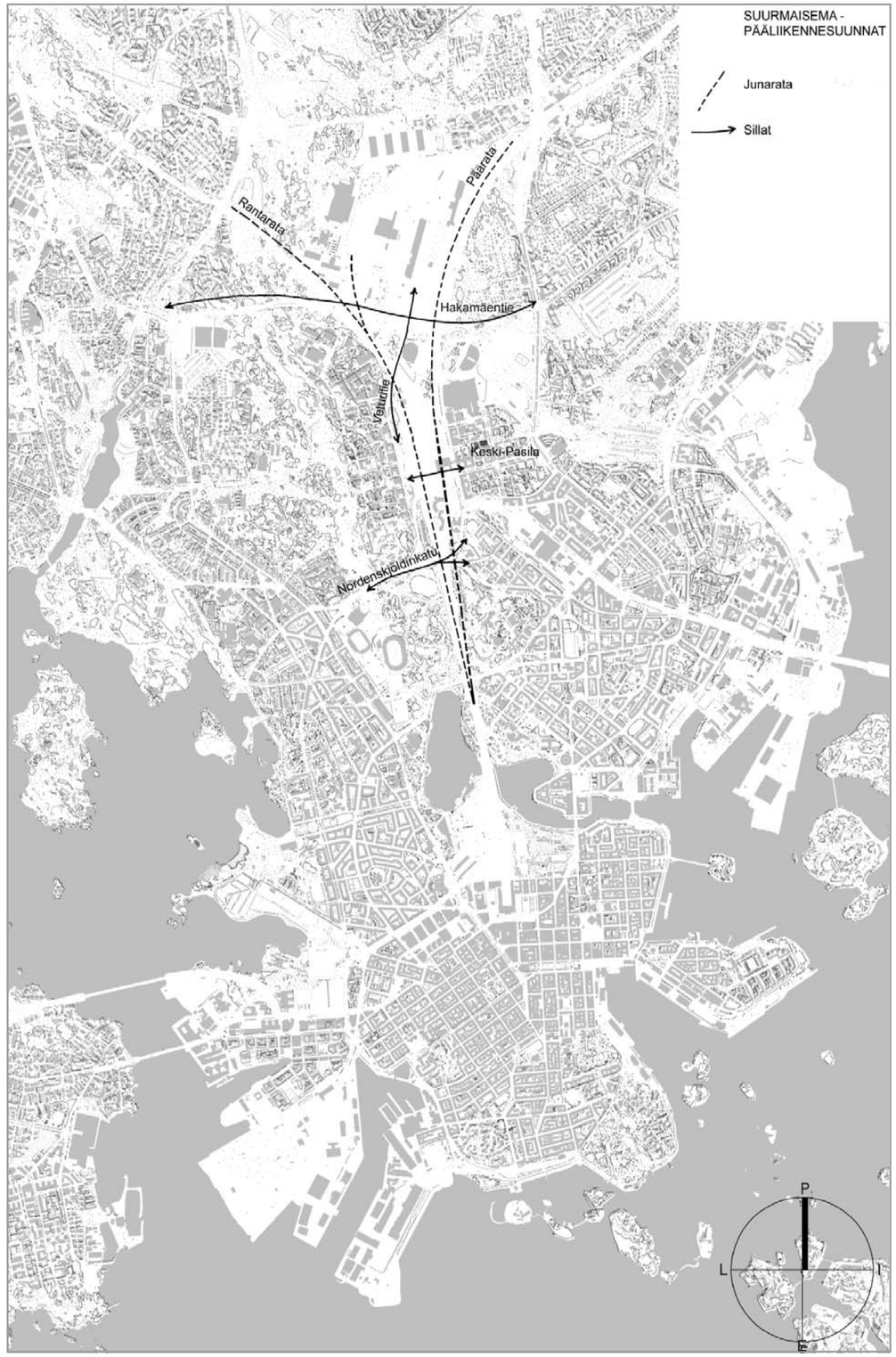

Suurmaisema – yhteydet

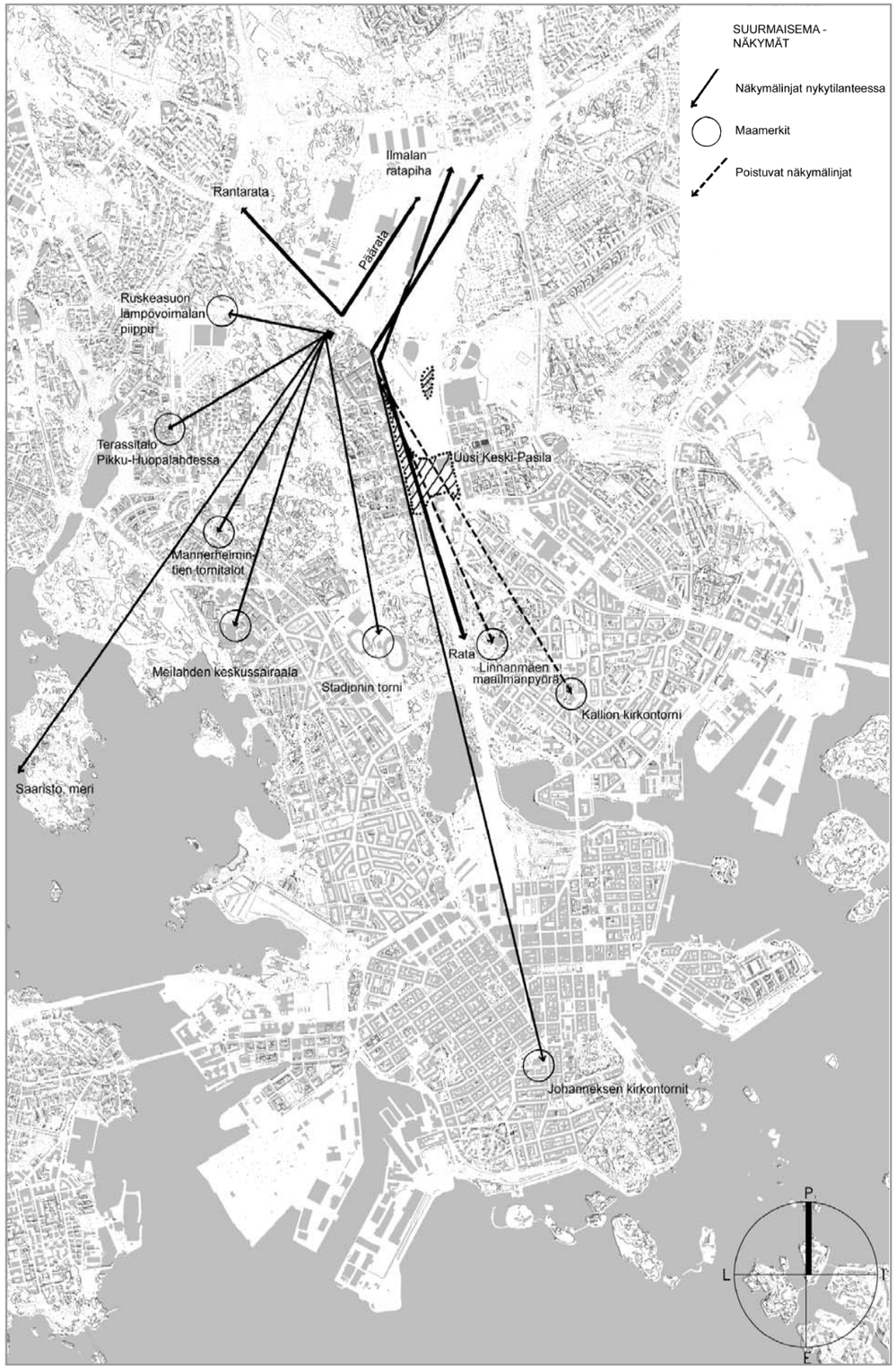

Suurmaisema – näkymät

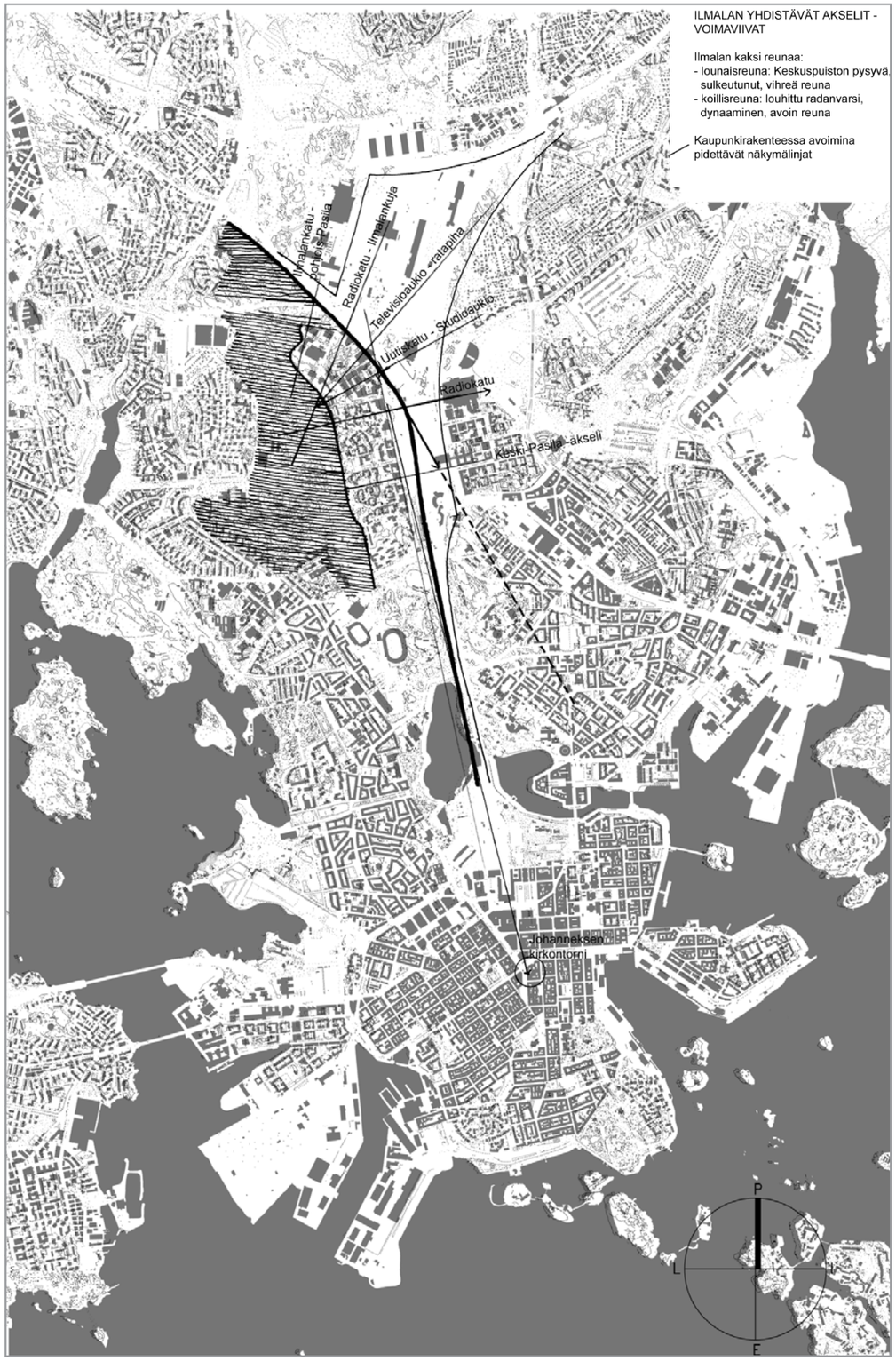

Suurmaisema – voimaviivat

Työssä on perehdytty seuraaviin viite- ja toteutussuunnitelmiin:

Kaavat ja niiden luonnokset:
Ilmalan ja Yleisradion alueen asemakaavaa nro 11444
Helsingin Veden ja Ilmalanrinteen alueen kaavaluonnokset
MTV Oy:n tontin asemakaava nro 11354
Hakamäentien kaava nro 10505
Keski-Pasilan osayleiskaava nro 11356
Ilmalanrinteen ja Helsingin Veden asemakaava nro 11561

Korttelialueita koskevat suunnitelmat:
Arkkitehtitoimisto Lahdelma & Mahlamäki Oy: Pohjois-Pasilan työpaikka-alueen viitesuunnitelma 16.2.2004
Arkkitehtiryhmä A6 Oy: MTV:n tontti Ilmala, tontinkäyttöselvitys kaavoitusta varten, 30.3.2004
Arkkitehtityöhuone APRT: Ilmalan alue, viitesuunnitelmat, 1.4.2005 ja 26.5.2005
Arkkitehdit Tommila Oy: Visio Pasila, Fennia-korttelin suunnitelma, 20.4.2006

Katusuunnitelmat:
Ramboll Finland Oy: Ilmalanrinteen ja Ilmalankadun pohjoisosan katusuunnitelmat, 2005
Sito-yhtiöt / Esisuunnittelijat: Televisiokadun sekä radanvarsiraitin (välillä Veturitie - Ilmalan aseman ylikäytävä) 1. vaiheen toteutussuunnitelmat, 2006
Sito-yhtiöt / Esisuunnittelijat: Keski-Pasilan katuverkon yleissuunnitelma, 16.3.2006

Tekeillä olevat konsulttityöt:
Radanvarsiraitin osalta yhteistyö:
Finnmap Consulting Oy, Radanvarsiraitin tukimuurin suunnittelu, 2006